

โครงการตะวันออกกลางศึกษา (Middle East Monitoring Project - MEMP)

39/4 ซอยรัชดาภิเษก 32 ถนนรัชดาภิเษก แขวงจันทระเกษม เขตจตุจักร กทม. 10900

E-mail Address: anujmemp@gmail.com โทร 0-29390847-8

คำชี้แจง

เอกสารฉบับนี้ เป็นรายงานการประมวลสรุป วิเคราะห์และสังเคราะห์ เหตุการณ์และแนวโน้ม ด้านต่างๆ ในภูมิภาคตะวันออกกลาง ในรอบเดือนพฤษภาคม 2551 หรือรายงาน "Update" ฉบับที่ 22 จัดทำโดย **โครงการตะวันออกกลางศึกษา (Middle East Monitoring Project - MEMP)** โดยได้รับการสนับสนุนจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

คณะผู้ดำเนินงาน หวังว่าท่านจะได้รับประโยชน์จากรายงานฉบับนี้ตามสมควร และขอความกรุณาเผยแพร่เอกสารฉบับนี้ ต่อไปยังหน่วยงานราชการต่าง ๆ รวมถึงองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องของท่านด้วย จักขอบคุณยิ่ง

นายอนุช อภาภิรม

หัวหน้าโครงการตะวันออกกลางศึกษา (MEMP)

20 มิถุนายน 2551

สารบัญ

คำชี้แจง	1
สารบัญ.....	2
รายงานสถานการณ์และแนวโน้มตะวันออกกลาง.....	3
ดูไบ: สับแห่งตะวันออกกลาง	3
บทนำ: บริบทในตะวันออกกลาง	3
2. เมืองที่เติบโตเร็วที่สุด และเรื่องใต้ดิน	5
3. การเป็นฮับของดูไบ	10
4. บทลงท้าย: ตะวันออกกลางจะต้องการดูไบเพียงใด	13
บรรณานุกรม.....	15
ประมวลข่าวสถานการณ์และความเคลื่อนไหวตะวันออกกลาง	17
สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางการเมืองในตะวันออกกลาง	17
3. ประเด็นสถานการณ์ความขัดแย้งกรณีนิวเคลียร์อิหร่าน	27
4. สถานการณ์ประเทศอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับประเทศตะวันออกกลาง	28
สถานการณ์และความเคลื่อนไหวด้านพลังงาน/น้ำมัน	30
1. สถานการณ์ทั่วไป.....	30
2. ความเคลื่อนไหวด้านราคาน้ำมัน.....	31
3. ความเคลื่อนไหวของกลุ่มโอเปค.....	31
4. ความเคลื่อนไหวอื่นๆที่น่าสนใจ.....	33
สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางด้านเศรษฐกิจ	35
1. สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทั่วไปทางเศรษฐกิจ	35
2. สถานการณ์เงินเฟ้อและวิกฤติอาหารราคาแพง	36
3. สถานการณ์และความเคลื่อนไหวด้านการค้าและการลงทุน	40
สถานการณ์และความเคลื่อนไหวด้านสังคม	43
1. สถานการณ์และความเคลื่อนไหวด้านสังคมทั่วไป	43
2. ความเคลื่อนไหวของกลุ่มองค์กรพัฒนาทางสังคม	44
2. ความเคลื่อนไหวด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	46
3. ความเคลื่อนไหวด้านการสาธารณสุข	48
4. ความเคลื่อนไหวประเด็นทางสังคมอื่นๆ.....	50
ภาคผนวก 1	51
รายชื่อคณะผู้ดำเนินงานโครงการตะวันออกกลางศึกษา (MEMP)	51
ภาคผนวก 2	52
แนะนำโครงการตะวันออกกลางศึกษา	52

รายงานสถานการณ์และแนวโน้มตะวันออกกลาง

พฤษภาคม 2551

ดูไบ: ฮับแห่งตะวันออกกลาง

บทนำ: บริบทในตะวันออกกลาง

ที่เรียกว่าดินแดนตะวันออกกลาง อาจจำแนกออกเป็น 4 ส่วนด้วยกัน คือ

1) กลุ่มรัฐอ่าวอาหรับ

เป็นการรวมตัวทางเศรษฐกิจ-การเมืองที่สหรัฐอเมริกาหนุนหลัง เป็นกลุ่มสมาคมความร่วมมือแห่งอ่าวอาหรับ (Gulf Cooperation Council – GCC) ประกอบด้วย 6 ประเทศ ได้แก่

ก) ซาอุดีอาระเบีย ซึ่งเป็นแกนของกลุ่มทั้งในด้านจำนวนประชากร ขนาดเศรษฐกิจ อิทธิพลทางการเมืองและสำรองน้ำมัน

ข) สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ หรือ ยูเออี (United Arab Emirates –UAE) ซึ่งเป็นสหพันธรัฐประกอบด้วยเอมิเรตส์ 7 รัฐด้วยกัน ได้แก่ อะบูดาบี ซึ่งเป็นรัฐใหญ่ที่สุด มีเมืองอะบูดาบีเป็นเมืองหลวง และเป็นเมืองหลวงของยูเออีด้วย เป็นเมืองใหญ่ที่สุดของสหพันธรัฐ และดูไบ ซึ่งกำลังโดดเด่น เป็นที่กล่าวถึงทั่วโลก ในฐานะเป็นเรื่องเล่าประสบความสำเร็จ (Success Story) ของการพัฒนาเศรษฐกิจในภูมิภาค เอมิเรตส์ ที่เหลือ ได้แก่ ชาร์จาห์ (Sharjah) อัจมัน (Ajman) อุมม์ อัล-ไกเวิน (Umm al-Qaiwain) ราส อัล-ไคมาห์ (Ras al-Khaimah) ฟุไจเราะห์ (Fujairah) สี่รัฐทำขึ้นบางที่เรียกรวมว่าเอมิเรตส์ภาคเหนือ

ค) การ์ตา ซึ่งมีแก๊สธรรมชาติมาก รายได้ต่อหัวสูงสุดของภูมิภาคและของโลก เป็นที่ตั้งสำนักข่าว อัล จาซีเราะห์ ที่มีชื่อเสียง

ง) บาห์เรน ซึ่งเป็นเกาะ มีผู้ถือเชื้อสายอยู่มาก และเป็นดินแดนที่มีความเจริญมาแต่โบราณ พยายามที่จะแข่งขันเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคด้วย โดยเฉพาะด้านสถาบันการเงินและการค้า

จ) คูเวต ซึ่งมีน้ำมันมาก เป็นฐานทัพสำคัญของสหรัฐในภูมิภาคนี้ เคยถูกผู้นำอิรักบุกยึด

ฉ) โอมาน ซึ่งเป็นประเทศค่อนข้างยากจนเมื่อเทียบกับในกลุ่ม และแสดงความไม่พร้อมที่จะเข้าร่วมเงินสกุลเดียวของกลุ่ม

กล่าวได้ว่าในตะวันออกกลางเศรษฐกิจที่รุ่งเรืองและเป็นที่จับตามองมากที่สุด ได้แก่ เศรษฐกิจในกลุ่มรัฐอ่าวอาหรับนี้เอง

อนึ่ง ในภูมิภาคอ่าวอาหรับนี้มีประเทศใหญ่ 2 ประเทศที่ในทางภูมิศาสตร์แล้วควรถือว่าเป็นกลุ่มรัฐอ่าวอาหรับ แต่ไม่ได้นับ เนื่องจากไม่ได้เข้ากลุ่มจีซีซี ได้แก่ อิรัก และเยเมน

อิรัก เป็นประเทศที่เข้มแข็ง ในอดีตเคยเป็นศูนย์กลางอารยธรรมของโลก มีสำรอน้ำมันมาก เป็นที่สงรองจากซาอุดีฯ มีประชาชนที่รู้หนังสือและได้รับการศึกษาสูง มีความรู้สึกทางประชาชาติมาก อดีตประธานาธิบดีซัดดัม คิดที่จะฟื้นฟูความเป็นใหญ่ โดยทำสงครามกับอิหร่าน และเมื่อบุกยึดครอง คูเวตที่ปิดทางเข้าสู่อ่าวเปอร์เซีย ได้เผชิญหน้ากับสหรัฐ พ่ายแพ้ในสงครามและถูกสหรัฐกับพันธมิตร ยึดครองจนถึงปัจจุบัน ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม บางคนจัดให้อยู่ในกลุ่มเลแวนต์ (Levant) ซึ่งจะได้กล่าวต่อไป

สำหรับเยเมนเป็นประเทศใหญ่อันดับ 49 ของโลกต่อจากฝรั่งเศส มีอาณาเขตใหญ่กว่าประเทศไทยเล็กน้อย มีความรุ่งเรืองมาตั้งแต่อดีต ปัจจุบันมีประชากรกว่า 20 ล้านคนและเพิ่มขึ้นในอัตราสูง ที่ไม่ได้เข้าและนับอยู่ในกลุ่มรัฐอ่าวอาหรับเนื่องด้วยเหตุผลสำคัญคือ มีแนวคิดเป็นอิสระ ไม่ยอมลงให้แก่สหรัฐมาก ทั้งอิทธิพลแบบสังคมนิยมยังมีสูง เยเมนมีแนวโน้มที่จะไปรวมกลุ่มกับอิรัก โดยปี 1989 เยเมนเหนือได้รวมกับอิรัก จอร์แดน และอียิปต์ จัดตั้งสภาความร่วมมืออาหรับ (Arab Cooperation Council – ACC) เมื่ออิรักบุกคูเวต เยเมนแสดงท่าทีเข้าข้างอิรัก ซึ่งตรงข้ามกับท่าทีของกลุ่มรัฐอ่าวอาหรับ ยังมีสาเหตุอื่นที่ทำให้เยเมนเข้ามารวมกลุ่มรัฐอ่าวอาหรับได้ยาก เช่น สถานะของเยเมนยากจน กล่าวว่าเป็นประเทศอาหรับที่ยากจนที่สุด นอกจากนี้ ยังมีจำนวนผู้ถือสัญชาติสูง (ราวร้อยละ 42) ส่วนผู้ถือสัญชาติพื้นเมืองมีราวร้อยละ 55 ปัจจุบันเยเมนพยายามผูกมิตรกับประเทศอาหรับที่อยู่ในทวีปแอฟริกาตอนเหนือ เช่น โซมาเลีย และจิบูตี (Djibouti) เนื่องจากเยเมนเป็นประเทศใหญ่ มีประชากรมาก อยู่ในจุดยุทธศาสตร์สำคัญ ดังนั้น ประเทศนี้คงต้องกลับมาเป็นที่สนใจของโลกอีกในช่วงใดช่วงหนึ่ง

2) กลุ่มประเทศเลแวนต์ (Levant)

เลแวนต์ เป็นภูมิภาคด้านตะวันออกของทะเลเมดิเตอร์เรเนียน และรวมถึงประเทศที่ตั้งอยู่บริเวณนี้ ที่นิยมจัดรวมในกลุ่มนี้ได้แก่ เลบานอน จอร์แดน ซีเรีย อิรัก อิสราเอล ปาเลสไตน์ รัฐอาหรับในกลุ่มนี้ มีลักษณะร่วมกันคือ ได้ทำสงครามหรือได้รับผลกระทบอย่างสูงจากการทำสงครามของพันธมิตรสหรัฐ-อิสราเอล กลุ่มประเทศเหล่านี้เผชิญกับการขัดแย้งและภาวะสงคราม หากยังแก้ปัญหา ดังกล่าวไม่ตก ก็ยากที่จะพัฒนาเศรษฐกิจ-การเมืองได้เต็มที่ นี่รวมถึงประเทศอิสราเอลซึ่งเป็นมหาอำนาจของภูมิภาคและมีการพัฒนาทางเศรษฐกิจสูงที่สุดด้วย

อียิปต์เป็นประเทศใหญ่ เป็นศูนย์กลางความเจริญต่อเนื่องมานับพันปี โดยภูมิศาสตร์ควรจัดอยู่ในกลุ่มนี้ ครั้งหนึ่งได้ทำสงครามกับพันธมิตรสหรัฐ-อิสราเอล ภายหลังได้ทำข้อตกลงสงบศึกกับอิสราเอล และสังกัดค่ายสหรัฐ ทั้งไม่ได้รับผลกระทบสูงจากการสงครามจึงไม่นับรวมเข้าในกลุ่มนี้ แต่จัดไปรวมกลุ่มรัฐอาหรับในแอฟริกาตอนเหนือ

3) กลุ่มอาหรับในแอฟริกาตอนเหนือ

กลุ่มนี้ ได้แก่ ประเทศอียิปต์ ซูดาน โมร็อกโก แอลจีเรีย ลิเบีย และตูนิเซีย กลุ่มประเทศเหล่านี้มีลักษณะร่วมกัน ได้แก่ มีขนาดทางภูมิศาสตร์ใหญ่ มีจำนวนประชากรมาก รายได้ต่อหัวไม่สูง ชนชั้นกลางไม่มาก มีศักยภาพในการพัฒนาทางเศรษฐกิจสูง โดยเฉพาะการสร้างความร่วมมือกับประเทศกลุ่มรัฐอ่าวที่มีทุนและความมั่งคั่งมาก

4) ประเทศมุสลิมอื่นๆ ที่ไม่ใช่อาหรับ

ที่สำคัญได้แก่ อิหร่าน ซึ่งประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวเปอร์เซีย และถือนิกายชีอะห์ อิหร่านเป็นประเทศใหญ่มีประชากรกว่า 70 ล้านคน มากกว่าประชากรในกลุ่มรัฐอาหรับ 6 ประเทศรวมกันราวเท่าตัว เป็นแหล่งอารยธรรมมาแต่โบราณ และเป็นจักรวรรดิสำคัญของภูมิภาคอย่างต่อเนื่อง ทั้งมีปริมาณสำรองน้ำมันสูงมากเป็นรองจากซาอุดีฯ ประชาชนมีการศึกษาสูง มีจิตสำนึกทางประชาชาติสูง ก่อความเป็นปึกแผ่นเพื่อการพัฒนาและการก้าวเดินอย่างเป็นอิสระ เช่น การปฏิวัติอิสลามหรือการปฏิวัติอิหร่านในปี 1979 นี้มีส่วนให้อิหร่านถูกปิดล้อมและถูกคุกคามว่าจะใช้กำลังจากสหรัฐและพันธมิตร ทำให้อิทธิพลของประเทศนี้ในภูมิภาคอ่อนตัวลงมากในทุกทาง กระนั้นด้วยการมีทรัพยากรธรรมชาติอุดม และทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีการพัฒนาระบบประชาธิปไตยของตน และการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมอย่างจริงจัง อิหร่านจึงยังคงมีอิทธิพลสูงทางการเมือง-ศาสนาในด้านการย่นขึ้นได้กระแสนะวันตกฐานสุดท้ายในตะวันออกกลาง

ประเทศอัฟกานิสถาน บางทีนับเข้าอยู่ในตะวันออกกลาง เนื่องจากการเข้าไปพัวพันกับเศรษฐกิจ-การเมืองของภูมิภาคนี้มาก ตั้งแต่การทำสงครามศาสนาต่อต้านการยึดครองของสหภาพโซเวียต โดยตัวของอัฟกานิสถานมีอิทธิพลไม่มากนัก แต่สงครามนาโต-ตอลิบาน มีความสำคัญสูงมาก ก่อความไม่มั่นคง ลามไปจนถึงปากีสถาน ที่เป็นมุสลิมประเทศเดียวที่มีอาวุธนิวเคลียร์ และดึงดูดเอาปากีสถานซึ่งอยู่ในภูมิภาคเอเชียใต้ เข้ามาพัวพันและกลายเป็นเหมือนอยู่ในภูมิภาคตะวันออกกลางไปด้วย แต่สถานการณ์ไม่น่าจะเป็นไปอย่างถาวร

ตุรกี เป็นประเทศมุสลิมขนาดใหญ่ที่ถือตัวว่าอยู่ในหรือเป็นตะวันตก ไม่ใช่ตะวันออก และใช้ความพยายามในการเข้าเป็นสมาชิกสหภาพยุโรป แต่เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ ที่สงครามเย็นสิ้นสุด โลกอิสลามแข็งแกร่งขึ้น ตุรกีที่ต้องการพลังงานได้หันมาคบค้ากับประเทศในตะวันออกกลางมากขึ้น โดยเฉพาะอิหร่านที่เป็นประเทศใหญ่มีทรัพยากรมาก ตุรกีจึงมีแนวโน้มที่จะแสดงบทบาทเป็นสะพานเชื่อมระหว่างตะวันตกกับตะวันออกกลางในบางด้าน เช่น ด้านการทูต การค้า การพลังงาน

กล่าวโดยรวม ประเทศมุสลิม 4 ประเทศข้างต้นนี้ มีบทบาทในการสร้างความสำคัญและการเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ-การเมือง-วัฒนธรรมของภูมิภาคตะวันออกกลาง

2. เมืองที่เติบโตเร็วที่สุด และเรื่องใต้ดิน

2.1 ภาพรวมเศรษฐกิจในกลุ่มรัฐอ่าวอาหรับหรือจีซีซี

ได้เปรียบดุลบัญชีเดินสะพัดสูง เนื่องจากการสะสมเงินจากรัฐบาลกลางและระบบธนาคาร และการขยายตัวสูงของการลงทุน ดุลบัญชีเดินสะพัดของจีซีซีเกินดุลถึง 155 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ เทียบเคียงกับของจีนที่เกินดุล 161 พันล้านดอลลาร์ แต่จีนมีประชากรมากกว่าราว 30 เท่า ประชากรของจีซีซีมีราว 35 ล้านคน รายได้ต่อหัวของกลุ่มจีซีซีมากกว่าของจีน 3 เท่า มากกว่าของอินเดีย 5 เท่า ในปี 2006 จีซีซีมีรายได้จากการส่งออกมากกว่าของรัสเซีย อินเดียและบราซิลรวมกัน ประมาณว่า ระหว่างปี 2002-2006 กลุ่มจีซีซี มีรายได้ระหว่าง 1.2 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐถึง 1.5 ล้านล้านดอลลาร์ ทำให้มีทุนสำรองต่างประเทศมากกว่า 1 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ เมื่อคำนึงถึงการที่มีสำรองน้ำมันกว่าร้อยละ 40 ของโลก จะเห็นว่าจีซีซีมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจโลกเพียงใด

เศรษฐกิจของกลุ่มจีซีซีมีอัตราเติบโตสูงเฉลี่ยร้อยละ 7 ต่อปีในรอบ 4 ปีที่ผ่านมา จีดีพีของ 6 ประเทศอาหรับเพิ่มจาก 406 พันล้านดอลลาร์ในปี 2003 เป็น 712 พันล้านดอลลาร์ในปี 2006 และไอเอ็มเอฟคาดว่าในปี 2008 จะเพิ่มเป็น 883 พันล้านดอลลาร์ ทั้งคาดหมายว่า 6 ประเทศนี้จะใช้เงินลงทุนอย่างน้อย 800 พันล้านดอลลาร์สหรัฐใน 5 ปีข้างหน้า โดยร้อยละ 75 อยู่นอกภาคน้ำมัน ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐานและการท่องเที่ยว นอกจากนี้ บริษัทลงทุนของกลุ่มรัฐอ่าวอาหรับยังได้ซื้อกิจการและร่วมลงทุนในบริษัทข้ามชาติของตะวันตกจำนวนมาก ประมาณว่าในปีนี้ กลุ่มจีซีซีจะมีรายได้จากการลงทุนดังกล่าวระหว่าง 60 พันล้านถึง 100 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ¹

2.2 ภาพรวมของยูเออี

ด้านภูมิศาสตร์ มีพื้นที่ 83,600 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ 4 ใน 5 เป็นทะเลทราย มีเนินทรายโอเอซิสหลายแห่ง ใหญ่ที่สุดชื่อ ลิวา (Liwa) และเขาสูงราว 1,300 เมตร เป็นจุดหมายปลายทางท่องเที่ยวที่เติบโตอย่างรวดเร็วในโลก มีชายทะเล 736 กิโลเมตร ฝนตกน้อยกว่า 6.5 เซนติเมตรต่อปี มากกว่าครึ่งตกในเดือนธันวาคมและมกราคม อุณหภูมิเดือนพฤศจิกายน-มีนาคมราว 24 องศาเซลเซียสตอนกลางวัน ตอนกลางคืนอุณหภูมิลดต่ำลงอีก ในหน้าร้อนอุณหภูมิสูง 48 องศาเซลเซียส แต่บริเวณชายฝั่งอุณหภูมิลดลงเล็กน้อย ความชื้นในอากาศที่ชายฝั่งสูงถึงราวร้อยละ 90 ในฤดูร้อนและฤดูใบไม้ร่วง ลึกเข้าไปความชื้นตกจากร้อยละ 50 ถึง 60 อุณหภูมิน้ำทะเลในช่วงหน้าร้อนและหน้าหนาวต่างกันพอสมควร ในบริเวณตอนเหนือของประเทศระหว่าง 33 องศา กับ 16 องศาเซลเซียส จำนวนประชากรราว 4.6 ล้านคน ประชากรชายมากกว่าหญิงกว่า 2 เท่า ส่วนหนึ่งเกิดจากแรงงานอพยพ ราวร้อยละ 85 ของประชากรเป็นผู้ที่ไม่ใช่พลเมือง มีสำรองน้ำมัน 98 พันล้านบาร์เรล เกือบทั้งหมดคือ 92 พันล้านบาร์เรลอยู่ที่อะบูดาบี ที่เหลืออยู่ที่ดูไบ 4 พันล้านบาร์เรล และชาร์จาห์ 1.5 พันล้านบาร์เรล

¹ ดูบทความ Dubai & Co: Global Strategies for Doing Business in the Gulf ใน bi-me.com

ด้านประวัติศาสตร์-การเมือง ตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 19 อังกฤษได้เข้าไปมีอิทธิพลในภูมิภาคนี้ เพื่อคุ้มกันเส้นทางเดินเรือไปสู่อินเดียให้พ้นจากโจรสลัด อังกฤษได้ทำข้อตกลงกับบรรดาผู้ปกครองในภูมิภาคหลายครั้ง และเป็นตัวกลางสำคัญในการสร้างประเทศยูเออีขึ้นในปี 1971 อังกฤษจึงนับว่ามีอิทธิพลค่อนข้างลึกในประเศนี้ มีชาวอังกฤษจำนวนหลายแสนคนทำงานอยู่ในประเศนี้ หลังจากได้ตั้งประเทศแล้วต้องเจรจากันเรื่องดินแดนกับประเทศ เช่น ซาอุดีฯ และโอมาน โดยอังกฤษมีส่วนช่วยการแบ่งอำนาจ อะบูดาบีที่เป็นรัฐใหญ่ที่สุด เป็นที่ตั้งเมืองหลวงของประเทศ ผู้ปกครองดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี ผู้ปกครองดูไบที่ใหญ่รองมาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

ในระหว่างการจัดตั้งประเทศ อิหร่านได้อ้างสิทธิบนเกาะอาบู มูซา ได้ตั้งกองกำลังที่เกาะนี้และยังยึดเกาะตุบ์ใหญ่และเกาะตุบ์เล็ก (Bigger Tunb & Lesser Tunb) อีก 2 เกาะ กรณีพิพาท 3 เกาะนี้ ทำให้ยูเออีและประเทศอาหรับในบริเวณอ่าว มีความหวาดระแวงอิหร่านเพื่อนบ้านใหญ่ที่อยู่ตรงข้ามในอ่าวนี้ ยูเออีมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับตะวันตกมาตลอด ในปี 1990-91 ได้ส่งกองทหารเข้าไปคูเวตในสงครามอ่าวครั้งที่ 1 และให้การสนับสนุนแก่ปฏิบัติการทางทหารของสหรัฐและพันธมิตร ในการบุกโจมตีสอิรักในปี 2003 และอัฟกานิสถานในปี 2002 รวมทั้งสนับสนุนสงครามต่อต้านการก่อร้ายของสหรัฐในการปฏิบัติการบริเวณปากจะงอยแอฟริกา (Horn of Africa) อันเป็นที่ตั้งประเทศโซมาเลีย เอลิโอบีเย จิบูตี และเอริเทรีย อันเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญ โดยอนุญาตให้ใช้ฐานทัพอากาศอัล-ฮาฟรา (Al-Dhafra Airport) ซึ่งตั้งอยู่นอกเมืองอะบูดาบี ฐานทัพนี้ยังใช้ในปฏิบัติการสงครามอ่าวครั้งที่ 1

ด้านเศรษฐกิจ มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ มีการพัฒนาอุตสาหกรรมสูง ถือเป็นประเทศที่มีการพัฒนามากที่สุดแห่งหนึ่งของโลก ทั้งนี้โดยพิจารณาจากรายได้ต่อหัวต่อคน การบริโภคพลังงานต่อคน และดัชนีการพัฒนามนุษย์ขององค์การสหประชาชาติ

ขนาดเศรษฐกิจของยูเออีในปี 2006 ตกราว 168 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยมีประชากรราว 4 ล้านคน ขนาดจีดีพีนี้ใหญ่เป็นทีสามในภูมิภาคตะวันออกกลางและแอฟริกาตอนเหนือ เป็นรองจากซาอุดีฯ และอิหร่านเท่านั้น ใหญ่เป็นอันดับที่ 38 ของโลก ใหญ่กว่ามาเลเซียที่ถือว่าเป็นประเทศมุสลิมที่มีการพัฒนาอุตสาหกรรมสูงมากเสียอีก สำหรับรายได้ต่อหัวสูงเป็นอันดับ 5 ของโลก และเป็นทีสามในตะวันออกกลาง โดยเป็นรองกาตาร์และคูเวต

กล่าวได้ว่ายูเออีมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูงสุดในโลกในช่วงปี 2005 และ 2006 แม้ น้ำมันและก๊าซจะเป็นแหล่งที่มาของรายได้สำคัญของประเทศ โดยเฉพาะในรัฐอะบูดาบี แต่ก็เห็นได้ชัดว่ามีความพยายามในการทำให้พื้นฐานเศรษฐกิจมีความหลากหลายขึ้น กิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่นได้แก่การก่อสร้าง การท่องเที่ยว การบริการ การเงิน การบันเทิง เป็นต้นได้มีบทบาทสำคัญมากขึ้นโดยลำดับ

จากการจัดอันดับดัชนีความเสรีทางเศรษฐกิจของ ยูเออี มีระดับความเสรีร้อยละ 62.8 สูงกว่าอัตราเฉลี่ยในภูมิภาค ที่สูงมากได้แก่เสรีภาพทางการค้า และเสรีภาพการคลัง นั่นคือรัฐบาลไม่เก็บภาษี

เงินได้ และภาษีบริษัท แต่มีภาษีเฉพาะ เช่นภาษีบริษัทน้ำมันต่างชาติเก็บร้อยละ 55 และธนาคารของต่างชาติเก็บจากกำไรร้อยละ 20 ส่วนเสรีภาพที่น้อย ได้แก่ เสรีภาพในการลงทุน และกรรมสิทธิ์ที่ดินค่อนข้างต่ำ²

ในด้านวัฒนธรรม ชาร์เจาะห์โดดเด่นด้านการศึกษาและศิลปะ ยูเนสโกประกาศในปี 1998 ให้เป็นนครหลวงทางวัฒนธรรมของโลกอาหรับ มีประวัติศาสตร์เก่าแก่ในยูเออี เป็นรัฐใหญ่เป็นที่สาม มีพื้นที่ราว 2,600 ตารางกิโลเมตร ในตัวเมืองมีพิพิธภัณฑ์กว่า 20 แห่ง

2.3 การเติบโตของดูไบ

ดูไบ เดิมเป็นเมืองประมงขนาดเล็ก สร้างตึกคอนกรีตหลังแรกในปี 1956 กล่าวกันว่าดูไบเป็นนครที่เติบโตเร็วที่สุดในโลก บางคนให้สมญาว่า “นครดอกเห็ด” (Mushroom City) “อะไรที่วันนี้ยังไม่มีพรุ่งนี้ก็มีทุกอย่าง” ธนาคารโลกคาดคะเนว่าการฟื้นฟูประเทศอิรักน่าจะต้องใช้เงินราว 53 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ แต่ที่ดูไบซึ่งมีพื้นที่ชายหาดในอ่าวเปอร์เซียยาวราว 40 กิโลเมตรนั้น มีการประมาณว่ามีโครงการใหญ่ที่กำลังดำเนินหรือจะดำเนินการในอีกไม่นานมูลค่าถึงราว 100 พันล้านดอลลาร์ เท่ากับจำนวนเงินที่ต่างชาติเข้ามาลงทุนในสหรัฐ และมากกว่าเงินลงทุนต่างชาติในจีนเกือบ 2 เท่า โครงการเหล่านี้มีอะไรบ้าง ที่โด่งดัง ได้แก่ เกาะปาล์ม 3 เกาะ เป็น 3 เกาะที่คนทำขึ้นที่ใหญ่ที่สุด เรียงลำดับตามการสร้างและขนาดดังนี้คือ เกาะปาล์มจูเมราห์ สร้างเพื่อเป็นที่พักผ่อนเป็นสำคัญ เกาะปาล์มเจเบลอะลี สร้างให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับครอบครัว ใหญ่กว่าเกาะแรกร้อยละ 50 และเกาะปาล์มเดรา ซึ่งจะใหญ่ที่สุด ประสงค์ให้เป็นเมืองที่อยู่อาศัย เมื่อเสร็จตามโครงการอาจมีผู้อยู่อาศัยได้ถึง 1 ล้านคน นอกจากนี้ ยังได้สร้างหมู่เกาะที่เมื่อประกอบกันแล้ว ดูเหมือนแผนที่โลก เรียกว่าเกาะโลก (The World) การก่อสร้าง เป็นรูปแบบการพัฒนาที่ดินใหม่สำหรับคนรวยและมีชื่อเสียงอย่างน่าทึ่ง และทำให้ดูไบกลายเป็นที่รู้จักและจับตาไปทั่วโลกเกี่ยวกับเมกะโปรเจกและความริเริ่มใหม่สำหรับดำเนินธุรกิจ โดยเฉพาะด้านบริการในศตวรรษที่ 21³

การเติบโตอย่างรวดเร็วของดูไบ ไม่ใช่เกิดขึ้นเพียงเพราะโชคช่วย ได้แก่ การค้นพบน้ำมันในครึ่งหลังทศวรรษ 1960 ที่สำคัญเกิดจากวิสัยทัศน์และการคาดการณ์ของผู้ปกครองหรือซีกแห่งดูไบ ที่เล็งเห็นความสำคัญในการวางรากฐานทางเศรษฐกิจ เพื่อให้เติบโตในระยะยาว โดยเห็นว่าเป็นรัฐที่เป็นรองจากอะบูดาบี มีสำรองน้ำมันน้อยกว่ามาก ที่สำคัญได้แก่โครงการ Jebel Ali Port และเขตการค้าเสรีโดยรอบ ในเขตเศรษฐกิจเสรีนี้ให้สิทธิการเป็นเจ้าของกิจการธุรกิจ กระตุ้นให้บรรษัทระดับโลกมาลงทุนในดูไบ และใช้เมืองนี้เป็นศูนย์กลางในการเข้าไปทำธุรกิจในยูเออีและกลุ่มรัฐอ่าวอาหรับ ได้ประโยชน์จากการเป็นผู้ริเริ่มก่อน (First Mover Advantage) สร้างจิตใจ “เปิดเพื่อการค้า” โครงสร้าง

² ดู Index of Economic Freedom – United Arab Emirates ใน heritage.org

³ ดูบทความชื่อ Boom Town ใน เดอะการ์เดียน 130206)

พื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ ปรับกฎระเบียบให้ใช้ได้ สร้างทางด่วนเพื่อให้เข้าถึงบริการของรัฐในการทำธุรกิจในดูไบและยูเออี

หากจัด**ทำหลักไมล์**ของการพัฒนานครรัฐดูไบจนรุ่งโรจน์ คงได้ดังนี้

ปี 1901 ดูไบประกาศให้ท่าเรือของตนเป็นท่าเรือปลอดภาษี

ปลายทศวรรษ 1920 อุตสาหกรรมไข่มุกซึ่งทำเงินได้มากล่มสลายลง เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก และการเลี้ยงไข่มุกเทียม ความสำคัญทางการค้ายิ่งเพิ่มขึ้นแต่ดูไบก็ยังคงเป็นเมืองท่าเล็กๆ ในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง ดูไบมีประชากรเพียงราว 20,000 คน

ปี 1959 สร้างสนามบินดูไบ และโรงแรมแห่งแรก

ปี 1966 พบน้ำมัน และผลิตได้ปี 1969 พลิกภูมิทัศน์เศรษฐกิจดูไบ ระหว่างปี 1968-1973 เศรษฐกิจขยายตัวราว 7 เท่า ก่อนทศวรรษ 1970 การค้าของดูไบจำกัดอยู่ในระดับท้องถิ่น มีการส่งออกซ้ำ (Re-export) ขนาดเล็กอย่างเช่นนาฬิกา เครื่องใช้ในบ้านและทอง หลังการพบน้ำมัน และสภาพแวดล้อมสงคราม ทำให้ดูไบกลายเป็นแหล่งลงทุน**สำคัญ**

ปี 1973 การไม่ส่งน้ำมันให้แก่สหรัฐและพันธมิตร ราคาน้ำมันพุ่งขึ้นสูง เกิดเฟื่องฟูทางเศรษฐกิจในประเทศผู้ส่งออกน้ำมัน รวมทั้งดูไบ

ปี 1975 เกิดสงครามกลางเมืองในเลบานอน และเกิดความวุ่นวายอย่างมากในภูมิภาค ได้แก่ การปฏิวัติอิสลามของอิหร่าน ปี 1979 การที่รัสเซียบุกอัฟกานิสถาน ศูนย์กลางการเงินการธนาคารและการท่องเที่ยวในเลบานอนถูกทำลาย เปิดโอกาสแก่ดูไบ

ในช่วงทศวรรษ 1970 ดูไบได้ริเริ่มทำเมกะโปรเจกต์ 3 โครงการที่เปลี่ยนโฉมหน้าของประเทศไปตลอดกาล ได้แก่ (ก) การสร้างท่าเรือใหม่ที่เจเบล อะลี โดยในเฟสแรกมีท่าเทียบเรือ 66 ท่า สำเร็จปี 1983 มีการตั้งเขตการค้าเสรีโดยรอบด้วย มูลค่าโครงการ 3 พันล้านดอลลาร์ และประสบความสำเร็จอย่างยอดเยี่ยม (ข) การสร้างอู่แห้งดูไบ (Dubai Dry Dock) มี 3 อู่ด้วยกัน สามารถรองรับเรือได้ 1 ล้านตัน (ค) การสร้างศูนย์การค้านานาชาติดูไบ (Dubai International Trade Center) สูง 33 ชั้น

สงครามอิรัก-อิหร่าน (1980-89) สงครามอ่าว (ครั้งที่ 1 ปี 1990 ครั้งที่สองปี 2003) ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจ ต้องพึ่งพาท่าเรือของดูไบ เช่น การก่อสร้างในคูเวตเกือบทั้งหมดพึ่งพาวัสดุที่ขึ้นที่ท่าเรือนี้

ทศวรรษ 1990 การล่มสลายของสหภาพโซเวียต และการขยายตัวของเสรีนิยมใหม่ในอินเดียและประเทศต่างๆ ในแอฟริกา ทำให้เงินทุนจากประเทศเหล่านี้ไหลมาที่ดูไบ นอกจากนี้ ยังมีทุนทั้งที่เป็นตัวเงินและเป็นทรัพยากรมนุษย์ไหลมาจากอิรักในปี 1991 มีการก่อสร้างจำนวนมาก เช่น โรงแรม 7 ดาว บัวร์ช อัล อาหรับ ตึกเอมิเรตส์ (Emirates Tower) การจัดตั้งบริษัทและหน่วยงานพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ได้แก่ บริษัทอสังหาริมทรัพย์อีमार (Emaar Properties) และที่เป็นบริษัทของรัฐได้แก่ นาเคิล (Nakheel)

พฤษภาคม 2002 ออกกฎหมายให้คนต่างชาติถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดินในดูไบได้ ก่อนหน้านั้นมีกฎหมายอนุญาตให้ต่างชาติเช่าที่เป็นเวลานานถึง 99 ปี แต่ไม่ได้ผลมากนัก การออกกฎหมายนี้ทำให้การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ในดูไบเติบโตอย่างก้าวกระโดด มีการสร้างเมืองเล่นเรือ (Dubai Marina City) และเมืองบ้านพักวิลลาหลายแห่งโดยบริษัทอิมาร์ ส่วนบริษัทนาคิลสร้างสิ่งทีกลายเป็นสิ่งมหัศจรรย์ของโลกปัจจุบัน ได้แก่ เกาะปาล์ม เป็นต้น

การก่อสร้างอื่น ได้แก่ ศูนย์การเงินระหว่างประเทศดูไบ เมืองเศกกาเลดูไบ และศูนย์สินค้าโภคภัณฑ์และโลหะดูไบ ดีกบุรจ์ ดูไบที่ว่าจะสูงที่สุดในโลก เมื่อก่อสร้างเสร็จสามารถสร้างได้สัปดาห์ละ 3 ชั้น จาก**หลักไม้**ของการพัฒนาดังกล่าว อาจสรุปได้ดังนี้

การเติบโตของดูไบเริ่มต้นอย่างช้าๆ ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ในปลายทศวรรษ 1950 ประชากรเพิ่มขึ้นเป็นราว 1 แสนคน ในทศวรรษ 1960 การก่อสร้างเริ่มขยายตัว และถูกกระตุ้นอย่างมากจากการพบน้ำมันในครึ่งหลังของทศวรรษนี้ ทศวรรษ 1970 ดูไบได้สร้างโครงสร้างพื้นฐานและการเป็นเมืองสมัยใหม่ในศตวรรษที่ 21 และเนื่องจากไม่ได้มีข้อกีดขวางจากอดีตเมืองเก่า ประกอบกับการมีวิสัยทัศน์ ความมุ่งมั่นและการบริหารที่ดี ดูไบจึงได้เป็นเหมือนแบบอย่างของนครศตวรรษที่ 21 อย่างที่เมืองใหญ่อื่นๆ ทำได้ยาก ภาวะสงคราม การปฏิวัติอิสลาม และการสู้รบในภูมิภาค ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1980 จนถึงปัจจุบัน ทำลายศูนย์การเงินและการท่องเที่ยวเดิม เปิดโอกาสให้เงินทุนและทรัพยากรบุคคลไหลบ่ามาสู่ดูไบที่มีความพร้อมมากกว่าที่อื่นในภูมิภาค การออกกฎหมายให้ต่างชาติสามารถมีกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ ทำให้การขยายตัวทางธุรกิจตั้งแต่ด้านอสังหาริมทรัพย์เป็นต้นมา เป็นไปอย่างรวดเร็ว **จนกระทั่ง**ดูไบกลายเป็นนครแห่งโลกที่ยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมสูงมากแห่งหนึ่ง

3. การเป็นฮับของดูไบ

การเป็นฮับของดูไบนั้น ครอบคลุมพื้นที่กว้างขวางพอสมควร กล่าวกันว่าตั้งแต่ประเทศอียิปต์ไปจนถึงอินเดีย และมีแนวโน้มแผ่กว้างออกไปยังประเทศอาหรับมุสลิมอื่น การเป็นฮับนี้ อาจจำแนกเป็นกลุ่มดังนี้

1) การท่าเรือและเขตเศรษฐกิจเสรี

การขนส่งทางเรือและการค้าเป็นจุดแข็งของดูไบมาแต่เดิม การสร้างท่าเรือ เจเบล อาลี (Jebel Ali Port) ที่มีขนาดใหญ่ พร้อมกับเขตเศรษฐกิจเสรีที่อยู่โดยรอบเป็นการวางรากฐานที่แข็งแกร่งในด้านนี้ บริษัทดูไบ พอร์ต เวิลด์ (DP World) ซึ่งเป็นสาขาของบริษัทลงทุนดูไบ เวิลด์ (Dubai World) ได้เป็นบริษัทลงทุนใหญ่มากเกี่ยวกับการท่าเรือ ในเดือนมีนาคม 2006 บริษัท ดีพีเวิลด์ได้ซื้อกิจการบริษัทเดินเรือคาบสมุทรและตะวันออก (Peninsular and Oriental Steam Navigation Company) ของอังกฤษ ซึ่งขณะนั้นเป็นบริษัทบริหารท่าเรือใหญ่อันดับสี่ของโลก ปัจจุบันบริษัทดีพี เวิลด์บริหารท่าเรือในประเทศต่างๆทั่วโลก

2) การทำอากาศยานและสายการบิน

ดูไบได้พัฒนาการขนส่งทางอากาศของตนอย่างรวดเร็ว โดยสร้างท่าอากาศยานเปิดใช้ในปี 1960 และได้เติบโตอย่างรวดเร็ว ปัจจุบันถือว่าท่าอากาศยานระหว่างประเทศดูไบ เป็นฮับของการบินในภูมิภาค ในปี 2007 ท่าอากาศยานแห่งนี้ รองรับผู้โดยสาร 34 ล้านคน และเที่ยวบินกว่า 2 แสนเที่ยว เป็นท่าอากาศยานที่คึกคักมากที่สุดอันดับที่ 27 ของโลก ในปี 2008 ตั้งเป้าหมายรองรับผู้โดยสาร 40 ล้านคน ตั้งแต่เดือนมกราคม 2008 รองรับผู้โดยสารเฉลี่ยวันละ 95,000 คน เครื่องบินจาก 120 สายการบิน สู่จุดหมาย 205 แห่ง ดูไบยังมีแผนที่จะสร้างท่าอากาศยานแห่งใหม่คือ ศูนย์ท่าอากาศยานสากลดูไบโลก (Dubai World Central International Airport) คาดว่าจะสร้างเสร็จในปี 2017 และจะเป็นท่าอากาศยานที่มีขนาดพื้นที่ใหญ่อันดับ 4 ของโลก สามารถรองรับผู้โดยสารได้ 70 ล้านคน

สำหรับสายการบินของดูไบ ได้แก่ สายการบินเอมิเรตส์ (Emirates) ตั้งปี 1985 และได้เติบโตอย่างรวดเร็ว ปัจจุบันเป็นสายการบินที่ใหญ่ที่สุดของตะวันออกกลางเมื่อพิจารณาจากรายได้ จำนวนผู้โดยสาร และจำนวนเครื่องบิน เป็นสายการบินใหญ่อันดับ 7 ของโลกเมื่อพิจารณาถึงจำนวนผู้โดยสาร และใหญ่อันดับ 10 ของโลกเมื่อคิดจากจำนวนสินค้าที่ขนส่ง และใหญ่อันดับสี่ของโลกเมื่อคิดจากจำนวนผู้โดยสารระหว่างประเทศเป็นกิโลเมตร

3) การเงินการลงทุน

ดูไบได้ก่อสร้างอาคารใหญ่เป็น **ศูนย์การเงินนานาชาติดูไบ** ประเทศในกลุ่มรัฐอ่าวอาหรับ ก็มีการจัดตั้งศูนย์เช่นนี้ แต่การอาศัยความมั่งคั่งจากน้ำมัน และการลงทุนจำนวนมากในประเทศเป็นฐานสำหรับการจัดตั้งนั้น ไม่ได้ประกันว่าศูนย์เหล่านั้นจะขยายตัวเติบโตใหญ่ได้ การที่ศูนย์การเงินจะเติบโตได้ก็จะมีเหตุปัจจัยหลายประการได้แก่ ก) การให้บริการอย่างรอบด้านหรือครบถ้วนตั้งแต่การเงิน การธนาคาร ไปจนถึงด้านการลงทุน ข) ต้องมีการกำกับดูแลที่โปร่งใส น่าเชื่อถือ ค) ต้องมีกฎระเบียบที่เปิดและเอื้อต่อการลงทุน ง) ต้องมีการให้บริการอย่างดี จ) ต้องมีการสร้างพันธมิตรในระดับต่างๆ ซึ่งดูเหมือนว่าดูไบจะสามารถปฏิบัติได้ดีพอสมควร นอกจากนี้ ดูไบยังจัดตั้งศูนย์สินค้าโภคภัณฑ์และโลหะ ดูไบขึ้น มีการร่วมมือกับวอลสตรีท คาดหมายว่า ต่อไปดูไบจะสามารถกลายเป็นตลาดซื้อขายน้ำมันที่สำคัญของโลกได้

4) อุตสาหกรรมการต้อนรับ (Hospitality Industry)

อุตสาหกรรมการต้อนรับ เป็นอุตสาหกรรมบริการใหญ่ของโลก ประมาณว่าอาจมีมูลค่าสูงถึง 3.5 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ อุตสาหกรรมนี้รวมถึงบริการที่พัก มีโรงแรม เป็นต้น บริการด้านอาหาร เครื่องดื่มดนตรี มีร้านอาหาร บาร์และคลับ เป็นต้น บริการด้านการเดินทางท่องเที่ยว เช่น ของสำนักการท่องเที่ยวต่างๆ และบริการอื่นๆ เช่น การเงิน สปา คาสिनอ ดูไบรวมทั้งอีกหลายประเทศในภูมิภาคนี้ให้ความสำคัญแก่อุตสาหกรรมดังกล่าวสูง จนบางคนเห็นว่ามากเกินไป จนอาจสร้างการสนองที่ล้นเกินขึ้นได้

ดูไบจะเป็นประเทศที่โดดเด่นที่สุดในการพัฒนาอุตสาหกรรมต้อนรับ โดยเริ่มต้นจากที่ไม่มีอะไร ต่างกับประเทศอียิปต์ที่สามารถเริ่มต้นจากการเป็นอู่อารยธรรมโลก มีปิระมิด เป็นต้น ดูไบได้ดำเนินโครงการขนาดใหญ่จำนวนมาก ที่ทำให้ดูไบกลายเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวในตะวันออกกลาง เช่น (ก) *เกาะปาล์ม 3* เกาะ หมู่เกาะโลก ที่เป็นสิ่งมหัศจรรย์ใหม่ของโลก (ข) *โรงแรมเจ็ดดาวบุรจ อัล-อาหรับ* ซึ่งรูปทรงเหมือนใบเรือกลายเป็นสถานที่เด่นใหม่ของตะวันออกกลาง คล้ายกับอนุสาวรีย์เสรีภาพเป็นของนิวยอร์ก (ค) *ดูไบมอลล์* ซึ่งคาดว่าจะเปิดใช้ได้ในเดือนสิงหาคม 2008 โดยจะเป็นช้อปปิ้งมอลล์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก มีพื้นที่กว่า 12 ล้านตารางฟุต (ง) *สถานที่พักผ่อนต่างๆ* เช่น *สกีในร่ม* (จ) *ดูไบแลนด์* (Dubailand) สวนสนุกขนาดใหญ่ มูลค่าราว 5 พันล้านดอลลาร์ ใหญ่กว่าดิสนีย์เวิลด์ที่ฟลอริดา 2 เท่า ประกาศโครงการปี 2003 คาดว่าจะเปิดรับนักท่องเที่ยวได้ 15 ล้านคนในปี 2010 (ฉ) *ตึกบุรจ ดูไบ* (Burj Dubai) อาคารสูงที่สุดในโลก เริ่มก่อสร้างปี 2004 คาดว่าจะเสร็จเข้าใช้พื้นที่ได้ในปี 2009 เมื่อถึงวันที่ 15 มิถุนายน 2008 ปรากฏว่าสร้างได้สูงกว่า 636 เมตร สูงกว่าตึกไทเป 101 ที่ถือว่าตึกสร้างเสร็จสูงที่สุดในโลกที่สูงจากพื้นถึงยอดแหลม 509 เมตร โครงการนี้เป็นโครงการใหญ่ ประกอบด้วยสิ่งก่อสร้างอื่นได้แก่บ้าน 3 หมื่นหลัง โรงแรม 9 แห่ง เป็นต้น เป็นการสร้างความหลากหลายจากการค้าสู่อุตสาหกรรมบริการ (ข) *โครงการเชื่อมดูไบ* (Dubai Waterfront) ซึ่งจะเป็นเชื่อมและโครงการพัฒนาที่ใหญ่ที่สุดในโลก รูปทรงเป็นครึ่งวงกลม ล้อมเกาะปาล์มเจเบล อาลี แล้วขุดลึกเข้าไปในทะเลทราย โดยมีวิสัยทัศน์ที่จะให้สถานที่นี้เป็นจุดหมายของผู้ที่ต้องการอยู่อาศัย นักท่องเที่ยว และนักธุรกิจในนครที่มีการเติบโตเร็วที่สุดในโลก

ดูไบเตรียมเป็นศูนย์กลางสปาโลกในปี 2010 เนื่องจากจำนวนนักท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพเพิ่มมากขึ้น อุตสาหกรรมสปาของดูไบโตนาโลก อัตราร้อยละ 17 ต่อปี และเนื่องจากการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ราคาแพงจำนวนมาก คาดว่ากิจการสปาในดูไบจะขยายตัวต่อไป ผู้บริการบริษัททางการท่องเที่ยวในดูไบกล่าวว่า อุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะเปลี่ยนจาก การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวเชิงการศึกษาไปสู่การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งมีสปาเป็นตัวนำโดดเด่น และดูไบได้ลงทุนเกี่ยวเรื่องนี้มาก

5) อาคารสำนักงานและศูนย์การค้า

ดูไบได้สร้างอาคารสูงจำนวนนับร้อยแห่งเพื่อเป็นสำนักงานและศูนย์การค้า ที่กล่าวถึงกันเช่น ศูนย์การค้าทองรวมเครื่องเพชรที่คาดว่าดูไบจะขึ้นสู่อันดับต้นๆ

ดูไบยังมีแผนการที่จะสร้างตึกสูง 80 ชั้น ที่แต่ละชั้นสามารถหมุนได้เป็นอิสระจากกัน ทำให้อาคารสูงนี้มีรูปทรงเปลี่ยนไปไม่ซ้ำกันเลย และผู้อยู่อาศัยจะเห็นภาพวิวเปลี่ยนไปอย่างไม่รู้สีกตัว ตึกนี้จะหมุนรอบตนเองใน 7 วัน โดยใช้พลังงานจากแสงอาทิตย์ เริ่มก่อสร้างปี 2008 ส่งมอบผู้ซื้อในปี 2011 (กัลป์ นิวส์ 290608)

6) การสื่อสารและไอที

มีการสร้างเมืองอินเทอร์เน็ตดูไบ (Dubai Internet City) เมืองสื่อสารดูไบ (Dubai Media City) เพื่อให้ดูไบเป็นฮับการสื่อสารของภูมิภาค สำนักข่าวต่างประเทศเช่น รอยเตอร์ เอพี เอเอฟพี บлумเบิร์ก ข่าวดาวโจนส์ ซีเอ็นเอ็น และบีบีซี ไปตั้งที่นั่น เป็นที่ตั้งหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษของภูมิภาคอัลฟ์ นิวส์ มีหนังสือพิมพ์ของดูไบที่โดดเด่นได้แก่ อัลฟ์ นิวส์, เซเวนเดย์ส์, คาลิฟ ไทมส์ (Khaleej Times) และ เอมิเรตส์ บิสิเนส เป็นต้น

7) การกีฬา

มีโครงการและกำลังดำเนินการจัดสร้าง เมืองกีฬาดูไบ (Dubai Sport City) เป็นฮับกีฬาของโลก ปัจจุบันจัดการแข่งขันระดับโลก เช่น กอล์ฟ รายการดูไบเดเชอร์คลาสสิก และ การแข่งม้ารางวัลใหญ่ที่สุดของโลก ได้แก่ ดูไบเวิลด์คลับ นอกจากนี้ ยังเป็นศูนย์การจัดกีฬาคริกเกต และการแข่งอูฐ การแข่งรถก็ได้รับความนิยมมากขึ้น

8) ศูนย์กลางการกุศล

ชีค ราชิด (Sheikh Rashid al Maktoum) ผู้ปกครองแห่งดูไบ ได้ประกาศว่าตั้งมูลนิธิการศึกษา มูลค่า 10 พันล้านดอลลาร์สหรัฐขึ้นในวันออกกลาง เพื่อลดช่องว่างทางความรู้ระหว่างตะวันตกกับ ตะวันออกโดยเฉพาะโลกอาหรับให้เร็วที่สุด ทั้งนี้โลกอาหรับทั้งหมดผลิตหนังสือน้อยกว่าตุรกีประเทศเดียว การลงทุนในการวิจัยและพัฒนาที่มีสัดส่วนน้อย ขณะที่มีความต้องการแรงงานสูงมาก โดยคาดว่าจะใน 20 ปีข้างหน้าจะมีตำแหน่งงานเพิ่มขึ้นถึง 74-85 ล้านตำแหน่ง จำต้องมีการพัฒนามนุษย์อย่างจริงจัง ในปลายเดือนตุลาคม 2007 มีการจัดสัปดาห์หาเงินเพื่อตั้งองค์กรดูไบ แคร่ โดยทำงานร่วมกับ องค์กรแคร่สากล เพื่อบรรเทาทุกข์ประชาชนยากจนทั่วโลก

4. บทลงท้าย: ตะวันออกกลางจะต้องการดูไบเพียงใด

ความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจของดูไบจนกระทั่งมีการพึ่งพารายได้จากน้ำมันน้อยมาก เหลือไม่ถึงร้อยละ 10 ของทั้งหมด เป็นสิ่งเร้าให้ประเทศต่างๆ ในภูมิภาค โดยเฉพาะกลุ่มรัฐอ่าวอาหรับ ด้วยกันที่มั่งคั่งด้วยน้ำมัน ได้แก่ บาห์เรน กาตาร์ อะบูดาบี ซาอุดีอาระเบีย เป็นต้น ดำเนินการในทำนอง คล้ายกัน ประเทศอียิปต์ซึ่งเป็นประเทศใหญ่ ก็พัฒนาอุตสาหกรรมบริการขึ้นเช่นกัน เหล่านี้มีการตั้งข้อสังเกตว่าจะทำให้เกิดการเฟื่องฟูและฟุบ **ตัวทางเศรษฐกิจ**อย่างที่เกิดขึ้นในที่ต่างๆ มาแล้วได้หรือไม่ เป็นสิ่งที่ต้องจับตามองต่อไป ประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรปก็มีการพัฒนาอุตสาหกรรมบริการอย่างสูง แต่ในบางด้านก็ช่วยส่งเสริมให้เกิดความเป็นปึกแผ่นแข็งแกร่งขึ้น

กล่าวสำหรับดูไบน่าจะเติบโตแข็งแกร่งต่อไป เนื่องจากเป็นผู้มาก่อน ไม่ติดขัดเรื่องประเพณี ทั้ง มีวิสัยทัศน์ชัดเจน วิชั่นของชีคโมฮัมเหม็ดนั้นต้องการสร้างดูไบให้เป็นเมืองที่มีการพัฒนาอย่างเต็มที่ โดยการนำเอาชีวิตที่ดีที่สุดของทุกเมืองมารวมไว้ และทำให้ดีกว่า เมืองทั้งหมดโตเป็นหน่วยเดียว อย่างมีการวางแผนอย่างระมัดระวัง เป็นนครของโลกที่เป็นแบบอาหรับเมืองแรกที่ไม่มีการเหยียบ เป็นการให้ตัวอย่างว่าชาวอาหรับเป็นอย่างไร ทั้งนี้ โดยหลังเหตุวินาศกรรม 9/11 ภาพลักษณ์ของอาหรับทรุด

ต่ำลง ดูไบจะเป็นเมืองที่ประกาศความเป็นอาหรับ เป็นรัฐที่ทันสมัย เป็นผู้กำหนดมาตรฐานโลก และจะเป็นที่ที่ประชาชนทั่วโลกจับตามดู

สำหรับนักลงทุนและนักท่องเที่ยว หรือต้องการบ้านพัก ดูไบเหมือนสวรรค์ เป็นเมืองที่เปิดเสรีสตรีจะนุ่งชุดบิกินี หรือใครจะชมภาพยนตร์ตะวันตกก็ได้ ที่สำคัญคือรัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนการแข่งขันอย่างเสรีในตลาด ป้องกันไม่ให้เกิดการผูกขาด

ดูไบเป็นเมืองที่มีวินัย เป็นระเบียบ สะอาดอย่างมาก มีงานมาก อาหารดี และราคาไม่แพง เป็นเมืองที่ปลอดภัยที่สุดแห่งหนึ่ง ให้บริการอย่างดี แม้มหานครอย่างลอนดอนก็ให้ไม่ได้

ดูไบจะเป็นจุดศูนย์กลางของการค้าและการเงินโลกหรือไม่ ดูไบจะไม่เป็นเพียงศูนย์กลางที่ทันสมัยของโลกอาหรับ หากแต่จะเป็นศูนย์กลางอาหรับของโลกทันสมัย เป็นตัวอย่างของเมืองสมัยใหม่ในศตวรรษที่ 21

และขณะที่โลกกำลังตกอยู่ในความหวาดกลัวการก่อการร้าย แต่ดูไบดูเหมือนจะไม่หวั่นเกรงนัก ในกลางเดือนมิถุนายน หน่วยข่าวกรองอังกฤษ ได้เตือนภัยการก่อการร้ายที่ยูเออีจากระดับปรกติสู่ระดับสูง มีนักท่องเที่ยวชาวอังกฤษกว่า 1 ล้านคนเที่ยวที่ประเทศนี้ และชาวอังกฤษราว 1.2 ล้านคนทำงานในประเทศนี้ แต่สำหรับดูไบนั้นมีข่าวลือว่าค่อนข้างปลอดภัย แม้จะมีการดำเนินชีวิตแบบตะวันตกมาก ทั้งนี้ เพราะว่ามีกลุ่ม อัล กอิดะ ใช้ดูไบเป็นแหล่งฟอกเงิน และเจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวดูไบดูจะไม่ตกใจกับคำเตือนนี้นัก (telegraph.co.uk 170608, 200608)

หากโอกาสเอื้ออำนวยแล้ว ไม่ใช่ดูไบต้องการโลก แต่โลกต้องการดูไบในฐานะเป็นเมืองสวรรค์ในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้ต้องการที่พักอาศัย นักท่องเที่ยว และนักธุรกิจ

บรรณานุกรม

- "A short history of Dubai property: Part 1" **Dubai Property** (May 27, 3004)
<<http://www.ameinfo.com/40570.html>> Retrieved 1 June 2008.
- "About CARE" **CARE** <<http://www.care.org/index.asp?source=170860510000&channel=default>> Retrieved 18 June 2008.
- Davis, Mike. "Fear and money in Dubai" **New Left review** vol. 41(September – October 2006) <<http://www.newleftreview.org/?view=2635>> Retrieved 18 June 2008.
- Dubai by wikipedia, the free encyclopedia <<http://en.wikipedia.org/wiki/Dubai>> Retrieved 18 June 2008.
- "Dubai Cares Partners with CARE International to Support Primary Education Programs in Yemen" **CARE** (June 10, 2008) <http://www.care.org/newsroom/articles/2008/06/20080610_dubaicares.asp> Retrieved 18 June 2008.
- "Dubai History" **Dubai and Government**
<http://www.dubai.ae/en.portal?topic,Article_000240,0,&_nfpb=true&_pageLabel=home> Retrieved 1 July 2008.
- "Dubai plans 'moving' skyscraper" **BBC News** (June 25, 2008) <http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/7472722.stm> Retrieved 30 June 2008.
- Economy of the United Arab Emirates by wikipedia, the free encyclopedia
<http://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_the_United_Arab_Emirates> Retrieved 19 June 2008.
- Gardham, Duncan. "MI6 warns of terror attack on Dubai" **Telegraph**
<<http://www.telegraph.co.uk/travel/middleeast/uae/2145356/MI6-warns-of-terror-attack-on-Dubai.html>> Retrieved 18 June 2008.
- "History of UAE and Dubai" **Indigo Guide** <<http://www.indigoguide.com/dubai/history.htm>>
Retrieved 1 July 2008.
- "How to spend it" **Economist.com** (Apr 24, 2008) <http://www.economist.com/finance/displaystory.cfm?story_id=11088559> Retrieved 18 June 2008.
- Jones, Trevor. "Dubai & Co: Global strategies for doing business in the Gulf states" **Business Intelligence** <http://www.bi-me.com/doc_print.php?id=17343> Retrieved 18 June 2008.

Kanna, Ahmed. "Dubai in a jagged world" **Middle East Report** 243

<<http://www.merip.org/mer/mer243/kanna.html>> Retrieved 18 June 2008.

Kantaria, Annabel. **Expatriate in Dubai: 'Backside parties' all the rage in Dubai** <[http://www.](http://www.telegraph.co.uk/global/main.jhtml?xml=/global/2008/06/17/expat-in-dubai.xml)

[telegraph.co.uk/global/main.jhtml?xml=/global/2008/06/17/expat-in-dubai.xml](http://www.telegraph.co.uk/global/main.jhtml?xml=/global/2008/06/17/expat-in-dubai.xml)>

Retrieved 18 June 2008.

Leyne, Jon. "Dubai ruler in vast charity gift" **BBC NEWS** <<http://news.bbc.co.uk>

[/2/hi/middle_east/6672923.stm](http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/6672923.stm)> Retrieved 18 June 2008.

Nicolson, Adam. "Boom town" **The Guardian** (February 13, 2006)

<<http://www.guardian.co.uk/business/2006/feb/13/unitedarabemirates.travel>>

Retrieved 18 June 2008.

Persian Gulf by wikipedia, the free encyclopedia <http://en.wikipedia.org/wiki/Persian_Gulf>

Retrieved 30 June 2008.

Rahman, Saifur. "Dubai to get firm's first rotating tower" **Gulfnews** <[http://archive.](http://archive.gulfnews.com/articles/08/06/29/10224547.html)

[gulfnews.com/articles/08/06/29/10224547.html](http://archive.gulfnews.com/articles/08/06/29/10224547.html)> Retrieved 30 June 2008.

Smith, Starmer. "Dubai plays down high-risk terror alert" **Telegraph** <[http://www.telegraph](http://www.telegraph.co.uk/travel/travelnews/2163047/Dubai-plays-down-high-risk-terror-alert.html)

[.co.uk/travel/travelnews/2163047/Dubai-plays-down-high-risk-terror-alert.html](http://www.telegraph.co.uk/travel/travelnews/2163047/Dubai-plays-down-high-risk-terror-alert.html)>

Retrieved 30 June 2008.

"The Palm Islands" **TEN GUIDE** <<http://guide.theemiratesnetwork.com/living/dubai>

[/the_palm_islands.php](http://guide.theemiratesnetwork.com/living/dubai/the_palm_islands.php)> Retrieved 30 June 2008.

Tore, written. "Dubai to Become global spa capital" (June 29, 2008) <[file:///C:/DOCUME~1/](file:///C:/DOCUME~1/Temp/8QPZT8D5.HTM)

[Temp/8QPZT8D5.HTM](file:///C:/DOCUME~1/Temp/8QPZT8D5.HTM)> Retrieved 30 June 2008.

"UAE terror alert" **Secret Dubai diary** (June 17, 2008) <<http://secretdubai.blogspot.com>

[/2008/06/uae-terror-alert.html](http://secretdubai.blogspot.com/2008/06/uae-terror-alert.html)> Retrieved 18 June 2008.

United Arab Emirates by wikipedia, the free encyclopedia <<http://en.wikipedia.org/>

[wiki/United_arab_Emirates](http://en.wikipedia.org/wiki/United_arab_Emirates)> Retrieved 19 June 2008.

"United Arab Emirates" **Index of economic freedom 2008** <<http://www.heritage.org/>

[Index/country.cfm?id=UnitedArabEmirates](http://www.heritage.org/Index/country.cfm?id=UnitedArabEmirates)> Retrieved 19 June 2008.

Williamson, Rhiannon. **Dubai Lifestyle – The history of the city and day to day life in Dubai**

<[http://ezinearticles.com/?Dubai-Lifestyle---The-History-of-the-City-and-Day-to-Day-](http://ezinearticles.com/?Dubai-Lifestyle---The-History-of-the-City-and-Day-to-Day-Life-in-Dubai&id=6121)

[Life-in-Dubai&id=6121](http://ezinearticles.com/?Dubai-Lifestyle---The-History-of-the-City-and-Day-to-Day-Life-in-Dubai&id=6121)> Retrieved 1 July 2008.

ประมวลข่าวสถานการณ์และความเคลื่อนไหวตะวันออกกลาง

พฤษภาคม 2551

สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางการเมืองในตะวันออกกลาง

1. สรุปสถานการณ์และความเคลื่อนไหวทั่วไป

สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางการเมือง ในภูมิภาคตะวันออกกลางในช่วงเดือนพฤษภาคม 2551 มีประเด็นที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

บทบาทของสหรัฐต่อตะวันออกกลาง สหรัฐนับว่ามีบทบาทต่อตะวันออกกลางค่อนข้างมาก โดยทั้งประธานาธิบดี จอร์จ ดับเบิลยู บุช ของสหรัฐที่เยือนตะวันออกกลางเป็นครั้งที่ 2 ในรอบปีนี้เพื่อผลักดันสันติภาพตะวันออกกลาง อีกทั้งรัฐมนตรีต่างประเทศ คอนโด ริชา โรส ที่หวังให้อิสราเอลและปาเลสไตน์มีความคืบหน้าในการเจรจา จึงเรียกร้องให้อิสราเอลถอดถอนเครื่องกีดขวางในเขตเวสต์แบงก์ให้มากขึ้น **การเมืองในเลบานอน** การสู้รบระหว่างกลุ่มมุสลิมซุนนีฝ่ายรัฐบาลเลบานอนที่ตะวันตกสนับสนุน กับกลุ่มมุสลิมนิกายชีอะห์ที่อิหร่านและซีเรียให้การสนับสนุน ได้ยุติความขัดแย้งในชาติที่ยืดเยื้อมายาวนาน 18 เดือนหลังจากที่ตัวแทนรัฐบาลและฝ่ายค้านบรรลุข้อตกลงในการหารือที่ประเทศกาตาร์ทำให้เลบานอนมีประธานาธิบดีใหม่ **ด้านการเมืองของอิสราเอล** พบว่าได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐอย่างชัดเจนจากการที่ผู้นำสหรัฐเยือนอิสราเอลในวาระครบรอบ 60 ปี ในขณะที่ผู้นำของอิสราเอลกำลังเผชิญกับข้อหาทุจริตและถูกเรียกร้องให้ลาออก

ด้านความขัดแย้งอิสราเอลและปาเลสไตน์ พบว่ามีความคลี่คลายและมีการร่วมกันวางแนวทางสร้างสันติภาพแต่ยังไม่ปรากฏภาพชัดเจนนัก เพราะอิสราเอลยังสร้างถิ่นฐานชาวยิวในเขตเวสต์แบงก์ต่อไป รวมถึงสถานการณ์รุนแรงครั้งใหม่ที่ปะทุขึ้นในฉนวนกาซา **ด้านการเมืองในปาเลสไตน์** พบว่าผู้นำปาเลสไตน์พยายามตรึงกำลังในเขตเวสต์แบงก์ เพื่อเพิ่มมาตรการรักษาความปลอดภัย และเพื่อบรรลุความตกลงในด้านสันติภาพกับอิสราเอล ขณะที่ทางรัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐพยายามสนับสนุนให้เกิดความคืบหน้าในการสร้างสันติภาพในปาเลสไตน์

เหตุการณ์ในอิรัก ความรุนแรงลดลงและอัตราประชากรผู้เสียชีวิตก็ลดลง แม้จะยังปรากฏมีระเบิดพลีชีพที่ปฏิบัติการโดยสตรีอยู่บ้าง **สถานการณ์นิวเคลียร์ของอิหร่าน** พบว่าอิหร่านยังคงรอฟังผลการพิจารณาของคณะมนตรีความมั่นคงต่อการใช้มาตรการขั้นต่อไป เพราะอิหร่านยังยืนยันกรณเรื่องนิวเคลียร์ อีกทั้งการแต่งตั้งอดีตหัวหน้าคณะเจรจานิวเคลียร์ อาลี ลาริจานี มาดำรงตำแหน่งประธานสภาคนใหม่นับว่าเป็นก้าวที่น่าสนใจ ด้าน**สถานการณ์ในอัฟกานิสถาน** ปัญหากลุ่มตอลีบันยังไม่คลี่คลายไปจากอัฟกานิสถาน และความรุนแรงของการปฏิบัติการโดยกลุ่มตอลีบันยังปรากฏอยู่ **สถานการณ์ประเทศอิสลามอื่น ๆ** ในข่าวเดือนนี้ พบว่ามีสถานการณ์ที่น่าสนใจในประเทศปากีสถาน จอร์แดน และซีเรีย

2. สรุปสถานการณ์ความขัดแย้งและความรุนแรงในตะวันออกกลาง

ในช่วงเดือนพฤษภาคม 2008 บทบาทของสหรัฐอเมริกาค่อนข้างเด่นมาก โดยที่ประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิล บุช แห่งสหรัฐอเมริกาเดินทางเยือนภูมิภาคตะวันออกกลางเป็นเวลา 5 วัน เพื่อ ผลักดันให้ข้อตกลงสันติภาพในภูมิภาคตะวันออกกลางบรรลุ โดยพบกับ นายฮุสเซน โมลัมรีต นายกรัฐมนตรีอิรัก อิหร่าน กษัตริย์อับดุลเลาะห์ แห่งซาอุดีอาระเบีย และ เข้าพบประธานาธิบดี มาห์มูด อับบาส แห่งปาเลสไตน์ กับนายกรัฐมนตรี ชาลัม ฟายเยต แห่งอียิปต์ ส่วนความรุนแรงของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคตะวันออกกลางพบว่าแม้ยังมีกระแสความรุนแรงอยู่บ้างแต่ปรากฏความสำเร็จผลด้านสันติภาพในหลายกรณี เช่นสถานการณ์ในประเทศเลบานอนที่ความขัดแย้งยุติลงเพราะเลบานอนสามารถมีประธานาธิบดีใหม่และนายกรัฐมนตรีของประเทศได้สำเร็จ ส่วนอิรักแม้ยังปรากฏเหตุการณ์ระเบิดพลีชีพบ้างแต่ค่อนข้างมีอัตราการเสียชีวิตของประชากรลดลง ส่วนสถานการณ์การเมืองของปาเลสไตน์และอิรักเองแม้เริ่มคลี่คลายแต่ยังไม่ปรากฏความชัดเจนของการสร้างสันติภาพ อิรักเองกลับได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐอย่างชัดเจนจากการเยือนอิรักของผู้นำสหรัฐในวาระครบรอบ 60 ปี ส่วนอิหร่านยังอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะมนตรีความมั่นคงในการเข้ามาตรึงกับอิหร่าน สำหรับอัฟกานิสถานยังคงเผชิญกับปัญหาของตาลีบันที่ยังปรากฏปฏิบัติการรุนแรงอยู่เนืองๆ

สถานการณ์การเมืองเลบานอน

ในช่วงเดือน พ.ค. 2008 สถานการณ์การเมืองเลบานอนในช่วงต้นเดือนยังปรากฏความขัดแย้งค่อนข้างรุนแรง แต่ในท้ายที่สุดความขัดแย้งยุติด้วยการที่เลบานอนได้ประธานาธิบดีคนใหม่ โดยมีเหตุการณ์สำคัญๆ ดังนี้

ความตึงเครียดระหว่างกลุ่มเฮzbollah และรัฐบาลซุนนี ประทุขึ้นเมื่อวันที่ 5 พ.ค.2008 จากการที่รัฐบาลปราบปรามระบบโทรคมนาคมของเฮzbollah และมีเหตุยิงกันที่สนามบินเบรุตซึ่งนายฮัสเซน นาซัลเลาะห์ ผู้นำเฮzbollah กล่าวว่า การสั่งแบนระบบโทรคมนาคมของรัฐบาลเป็นการประกาศสงครามผู้สนับสนุนเฮzbollah ที่ออกมาดำเนินการปิดกั้นถนนหลายสายที่มุ่งไปยังสนามบินเบรุต ทำให้ต้องยกเลิกเที่ยวบินที่กำลังเข้ามาและออกไปหลายเที่ยว (CNN09052008) การปะทะระหว่างกลุ่มสนับสนุนรัฐบาลเลบานอนกับเฮzbollah เกิดเหตุรุนแรงปะทุขึ้น เมื่อเฮzbollah ได้ยึดสื่อพร้อมบุกยึดพื้นที่ในกรุงเบรุต เมื่อวันที่ 9 พ.ค.2008 เกิดเหตุรุนแรงขึ้นหลังจากรัฐบาลเลบานอน ประกาศว่า เครือข่ายการสื่อสารทางทหารของกลุ่มเฮzbollah ผลิตกฎหมายทำให้กลุ่มติดอาวุธเฮzbollah ในเลบานอนเกิดความโกรธแค้นบุกยึดโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์อัล-มุสตกบัล และสถานีโทรทัศน์ฟิวเจอร์นิวส์ ของนายซาอัด อัล- ฮารรี ผู้นำรัฐบาลผสมของเลบานอน และบังคับให้ระงับการออกอากาศ และบุกยึดสำนักงานกลุ่มของนายซาอัด ฮารรี นายกรัฐมนตรีเลบานอน รวมทั้งบ้านพักของรัฐมนตรีและรัฐมนตรีช่วย และปิดถนนไปสนามบิน ในการต่อสู้กับกลุ่มที่สนับสนุนรัฐบาลที่เข้าสู่วันที่ 3 ซึ่งมีผู้เสียชีวิตแล้วอย่างน้อย 10 ราย บาดเจ็บกว่า 20 คน (BBC10052008) นับเป็นเหตุสู้รบครั้งรุนแรงที่สุดในเลบานอน นับแต่ช่วงสงครามกลางเมืองระหว่างปี 2518 ถึง นอกจากนี้ ฝ่ายต่อต้านรัฐบาลยังกล่าวว่าจะกั้นถนนหนทางด้วยการวางสิ่งกีดขวางรอบๆ กรุงเบรุต จนกว่าวิกฤตการณ์ในประเทศจะได้รับการแก้ไข ทางด้านสหประชาชาติหรือยูเอ็นเรียกร้องให้คู่อริในเลบานอนยุติการสู้รบ เนื่องจากเกรงว่าจะเกิดสงครามกลางเมืองขึ้น (INN10052008) โดยเลขาธิการสหประชาชาติเรียกร้องให้สันติวิธีแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในเลบานอน นับแต่การบุกยึดกรุงเบรุตยึดเยื้อมาเป็นเวลา 3 วัน นายบันคีมูน เลขาธิการสหประชาชาติเรียกร้องให้ทั้งฝ่ายรัฐบาลและกลุ่มเฮzbollah ให้แก้ปัญหาความเห็นไม่ตรงกันทางการเมืองอย่างสันติวิธี พร้อมทั้งกล่าวว่าได้รับทราบถึงบทบาทการไกล่เกลี่ยเพื่อสันติภาพ ในเลบานอนของนายอัมมาร์ มุสซา เลขาธิการสันนิบาตอาหรับ และจะให้การสนับสนุน

การใกล้เคียงดังกล่าวอย่างเต็มที่ ขณะที่ประธานาธิบดีสหรัฐแถลงว่าสหรัฐกำลังหารือกับคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติและประเทศอื่นๆ ในตะวันออกกลางในการนำมาตรการที่เป็นไปได้มาตอบโต้กับเหตุการณ์ไม่สงบที่เกิดขึ้นในกรุงเบรุตต่อไป ส่วนทางการอิตาลีมีแผนเตรียมพร้อมที่จะอพยพเจ้าหน้าที่ของอิตาลีออกจากกรุงเบรุต เมืองหลวงของเลบานอนทันทีหากเหตุการณ์บานปลาย (INN11052008)

จากสถานการณ์ชาวเลบานอนสู้รบกันเองอย่างดุเดือดเมื่อวันที่ 11 พ.ค.2008 กองทัพสังเคื่อนกองกำลังกระจายไปทั่วประเทศ เพื่อควบคุมสถานการณ์สู้รบระหว่างกลุ่มคูอริ โดยเฉพาะในภาคเหนือและตะวันออกเฉียงใต้ที่ดำเนินมา 4 วัน ยอดผู้เสียชีวิตเกือบถึง 40 ศพ ขณะที่สถานการณ์ในกรุงเบรุตสงบลงแล้ว แต่การสู้รบดุเดือดเกิดขึ้นที่เมืองทริโปลี ระหว่างฝ่ายสนับสนุนกลุ่มติดอาวุธเฮซบอลเลาะห์ กับฝ่ายสนับสนุนรัฐบาลที่เอนเอียงเข้าหาชาติตะวันตก (เอเอฟพี12052008) **ต่อมาเกิดสถานการณ์รุนแรงทางตอนเหนือและตะวันออกของเลบานอนรวมถึงนอกกรุงเบรุต** เกิดสถานการณ์รุนแรงครั้งใหญ่ระหว่างกลุ่มสนับสนุนรัฐบาลเลบานอนที่ชาติตะวันตกให้การสนับสนุน กับกลุ่มสนับสนุนฝ่ายค้าน ทางตอนเหนือและตะวันออกของเลบานอน รวมถึงนอกกรุงเบรุต เมืองหลวงของประเทศ ขณะที่ท้องถนนสายต่างๆ ในกรุงเบรุต ก็เกิดการปะทะกันเป็นครั้งคราวระหว่างกลุ่มซุนหนี่และชีอะห์ โดยเหตุรุนแรงครั้งนี้เกิดขึ้น หลังช่วงคืนก่อน ที่ได้เกิดเหตุรุนแรงทางภาคเหนือที่ส่งผลให้หญิง 1 คนเสียชีวิต ทำให้ยอดตัวเลขผู้เสียชีวิตจากเหตุรุนแรงที่เกิดขึ้น 5 วัน เพิ่มขึ้นเป็น 38 คนแล้ว ถือเป็นสถานการณ์รุนแรงที่เลวร้ายอีกครั้งในเลบานอน นับตั้งแต่เกิดสงครามกลางเมืองในช่วงปี 1975-1990 (INN12052008)

เลบานอนปะทะเดือดตายเจ็บนับร้อย สำนักข่าวต่างประเทศรายงานว่า การสู้รบระหว่างเครือข่ายกลุ่มก่อการร้ายอิสลาม หัวรุนแรงเฮซบอลเลาะห์ กับกลุ่มดรูซเซซึ่งเป็นกลุ่มติดอาวุธที่สนับสนุนรัฐบาลเลบานอน ที่เมืองทริโปลี บริเวณภูเขาทางตะวันออกเฉียงใต้ของกรุงเบรุต เมืองหลวงของเลบานอน ดำเนินมาเมื่อวันที่ 5 ติดต่อกัน ส่งผลทำให้มีผู้เสียชีวิตอย่างน้อย 81 คน และมีผู้ได้รับ บาดเจ็บอีกกว่า 250 คน ด้านชาติตะวันตกตลอดจนสหรัฐฯ ประณามอิหร่านและซีเรียหนุน หลังกลุ่มหัวรุนแรงชีอะห์ให้เปิดฉากสู้รบ ขณะที่รัฐบาลเลบานอน ได้ส่งทหารเข้ามาเสริมกำลังในเมืองทริโปลีแล้ว อีกทั้งทางการอังกฤษและเยอรมนี พร้อมด้วยสหรัฐฯ ได้ออกมาประกาศให้ความสนับสนุนอย่างเข้มแข็งต่อนายเฟอฮัด ซินิโอร่า นายกรัฐมนตรีแห่งเลบานอน ทำการ ประณามต่อเหตุรุนแรงที่เกิดขึ้นในครั้งนี้อย่างรุนแรง พร้อมกันนี้ ก็ได้เรียกร้องให้องค์การสันนิบาติ แห่งชาติอาหรับ เป็นตัวกลางเจรจาไกล่เกลี่ยเพื่อยุติความรุนแรงข้างต้นทางด้าน ทางสหรัฐฯ นอกจากประณามต่อกลุ่มอิสลามหัวรุนแรงเฮซบอลเลาะห์แล้ว ยังได้ประณามต่ออิหร่านและซีเรีย ต่อเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นด้วย ด้านสันตะปาปาเบเนดิกต์ที่ 16 ประมุขคริสตจักรนิกายคาทอลิก ทรงเรียกร้องให้ ชาวเลบานอนประนีประนอมกันอย่างมีเหตุผล เพื่อยุติความขัดแย้งที่กำลังเกิดขึ้น (สยามรัฐ 12052008)

ความขัดแย้งเลบานอนยุติ เมื่อวันที่ 21 พ.ค. 2008 ซีค ฮาหมัด บิน จัสเซม บิน จาเบอร์ อัลทานายกรัฐมนตรีกาตาร์ เปิดเผยว่าตัวแทนรัฐบาลและฝ่ายค้านของเลบานอนบรรลุข้อตกลงกันได้ในการหารืออยู่เคร่งเครียดที่กรุงโดฮา เมืองหลวงของกาตาร์ในวันพุธที่ 21 พ.ค.นี้ ส่งผลให้ความขัดแย้งที่ยืดเยื้อมายาวนานเดือนสามารถยุติลงได้ ทางด้านปฏิกิริยาจากนานาชาติเช่นซีเรียและกาตาร์ต่างแสดงความยินดีต่อผลการตกลงดังกล่าว ซึ่งนายเฟอฮัด ซินิโอร่า นายกรัฐมนตรีเลบานอน กล่าวว่า เป็นความสำเร็จครั้งประวัติศาสตร์ (สยามรัฐ21052008) **คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติยินดีกับข้อตกลงของทุกฝ่ายในเลบานอน** เมื่อวันที่ 22 พ.ค 2008 คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ แสดงความยินดีกับข้อตกลงสันติภาพ ของฝ่ายต่างๆ ในเลบานอน ที่กาตาร์เป็นผู้ไกล่เกลี่ย ข้อตกลงนี้ อาจจะป้องกันไม่ให้เกิดสงครามในตะวันออกกลางขึ้นอีก ในแถลงการณ์ ที่ได้รับการเห็นชอบจากสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ 15 ประเทศ คณะมนตรีความมั่นคง ยังเห็นชอบกับ ข้อตกลงห้ามการใช้

อาวุธและความรุนแรง เพื่อ แก้ไขข้อขัดแย้งอีกด้วย นอกจากนี้ ยังได้กล่าวสรรเสริญข้อตกลง ของฝ่ายที่เป็นเสียงส่วนใหญ่ ที่ได้รับการสนับสนุนจาก กลุ่มประเทศตะวันตกในเลบานอน และกลุ่มฝ่ายค้านภายใต้การนำของ กลุ่มเฮzbollah และห์ ที่ได้รับการสนับสนุนจาก ซีเรียและ อิหร่าน เพื่อเลือก ประธานาธิบดีคนใหม่ จัดตั้งคณะรัฐมนตรีเพื่อเอกชาติแห่งชาติ และหารือถึง กฎหมายเลือกตั้งของประเทศ (accomthailand 23052008)

ประธานาธิบดีคนใหม่เลบานอนได้รับการโหวตจากรัฐสภาด้วยคะแนนเสียงท่วมท้นด้วยการลงมติ รับรองในวันที่ 25 พฤษภาคม 2008 รัฐสภาเลบานอนได้คัดเลือก นายพลมิเชล สุไลมาน ผู้บัญชาการกองกำลังเลบานอน ขึ้นรับตำแหน่งประธานาธิบดีคนใหม่ของประเทศแล้ว เพื่อเป็นการยุติวิกฤติการเมืองในประเทศที่ตำแหน่งสำคัญดังกล่าวว่างลงนานหลายเดือนนับตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2007 แต่นับจากมีการบรรลุข้อตกลงเพื่อแบ่งสรรอำนาจระหว่างกลุ่มการเมืองต่างๆ ก็ทำให้เหตุการณ์รุนแรงทางการเมืองยุติลง นับตั้งแต่เลบานอนเกิดสงครามกลางเมืองในช่วงปี 1975-1990 ด้านผู้สังเกตการณ์มองว่า พลเอกสุไลมาน เป็นผู้ที่ได้รับคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวโดยปราศจากการคัดค้าน และถือว่าเป็นผู้ที่มีความเป็นกลางทางการเมือง ซึ่งในระหว่างประกาศรายชื่อผู้นำคนใหม่โดยนายนาบีห์ เบอรี ประธานสภาผู้แทนราษฎรเลบานอน โดยพลเอกสุไลมาน ชนะด้วยคะแนนเสียง 117 จากทั้งหมด 127 เสียง (INNNews25052008) **ประธานาธิบดีใหม่ของเลบานอน เข้าพิธีสาบานตนรับตำแหน่งแล้ว** **เมื่อวันอาทิตย์ ที่ 26 พ.ค. 2008** นายไมเคิล สุไลมาน ผู้บัญชาการทหารบกของเลบานอน วัย 59 ปี เข้าพิธีสาบานตนรับตำแหน่งประธานาธิบดีคนใหม่พร้อมเรียกร้องให้ชาวเลบานอนหันมาจับกันสร้างความเป็นเอกภาพในชาติ (เอเอฟพี26052008) **ต่อมา**นับจากการบรรลุข้อตกลงที่กาตาร์ **เลบานอนก็ได้มีนายกรัฐมนตรีใหม่** โดยประธานาธิบดีเลบานอน ได้แต่งตั้งให้นายฟาวอัด ชินิโอร่า ให้ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเลบานอน เพื่อช่วยในการจัดตั้งรัฐบาลเอกภาพชุดใหม่ ซึ่งการแต่งตั้งตำแหน่งสำคัญดังกล่าว มีขึ้น ซึ่งนายชินิโอร่าเป็นหัวหน้าคณะรัฐมนตรี ซึ่งกลุ่มฝ่ายค้านเฮzbollah รับประทานในเรื่องการมีอำนาจในการใช้สิทธิ์วิโต้ ขณะที่นายซาด ฮารีร์แกนนำคนสำคัญที่สนับสนุนรัฐบาล หวังว่า ฝ่ายค้านจะยอมรับการกลับเข้าดำรงตำแหน่งของนายชินิโอร่า เพื่อสร้างความปรองดองในชาติ (INN29052008)

สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศปาเลสไตน์และอิสราเอล

ในช่วงเดือน พ.ค. 2008 สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างอิสราเอลและปาเลสไตน์ ปรากฏบทบาทของประเทศสหรัฐที่พยายามเข้ามาผลักดันเพื่อให้เกิดความเคลื่อนไหวด้านการเจรจาสันติภาพในตะวันออกกลาง โดยมีเหตุการณ์สำคัญๆ ดังนี้

อิสราเอล- ปาเลสไตน์ร่วมร่างแนวทางสันติภาพตะวันออกกลาง เมื่อวันจันทร์ที่ 5 พ.ค. 2008 เจ้าหน้าที่ระดับสูงอิสราเอล เปิดเผยว่าการเจรจาสันติภาพในประเด็นชายแดนที่เป็นข้อขัดแย้ง รวมถึงประเด็นการจัดเตรียมด้านความมั่นคงระหว่างอิสราเอลและปาเลสไตน์ เกิดความคืบหน้าไปมาก โดยทั้งนายเยฮูดา โอลเมิร์ต นายกรัฐมนตรีอิสราเอล และประธานาธิบดีมาห์มูด อับบาสของปาเลสไตน์ ได้ส่งคณะเจรจาเพื่อผลักดันการคลี่คลายข้อขัดแย้งของทั้งสองฝ่าย ซึ่งแต่ละฝ่ายยังได้เขียนร่างแนวทางเพื่อแก้ปัญหาด้วย (INN06052008)

ไรช์เตรียมเรียกร้องให้อิสราเอลถอดถอนเครื่องกีดขวางในเขตเวสต์แบงก์ให้มากขึ้น ดร.คอนโดลิซซา ไรช์ รมว.ต่างประเทศสหรัฐ กล่าวระหว่างการเยือนอิสราเอลครั้งล่าสุดว่า จะสอบถามต่อทางการอิสราเอลถึงผลลัพธ์การถอนแนวสิ่งกีดขวางตามท้องถนนในเขตเวสต์แบงก์ที่อิสราเอลดำเนินการไปก่อนหน้านี้ โดยชี้ว่าประเด็นสำคัญไม่ได้อยู่ที่จำนวนของถนนที่รื้อถอนออกไป หากแต่ต้องพิจารณาที่ผลสำเร็จในการฟื้นฟูคุณภาพชีวิตชาวปาเลสไตน์เป็นหลักทั้งยังได้กล่าวถึงเสียงร้องเรียนของปาเลสไตน์ที่ระบุว่าอิสราเอลกำลังขัดขวางการปฏิบัติ

หน้าที่ของกองกำลังความมั่นคง โดยชี้ว่าแม้สหประชาชาติยอมรับปัญหาความมั่นคงของอิสราเอล แต่เมื่ออิสราเอลหยิบยื่นความรับผิดชอบด้านความมั่นคงให้ปาเลสไตน์แล้ว ก็จำเป็นที่จะต้องเลิกขัดขวางภารกิจของกองกำลังความมั่นคงปาเลสไตน์ (INN04052008) **ไรซ์หารืออับบาสในการเจรจาสันติภาพตะวันออกกลาง** ดร. คอนโดลิซซา ไรซ์ รัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐ พบปะหารือกับประธานาธิบดีมาห์มูด อับบาสของปาเลสไตน์ ที่เมืองรามัลลาห์ ของเขตเวสต์แบงก์ ซึ่งดร. ไรซ์ยังชี้ด้วยว่า การที่อิสราเอลยังคงดำเนินโครงการก่อสร้างถิ่นที่อยู่อาศัยในเขตเวสต์แบงก์ เป็นปัญหาสำคัญต่อการเดินหน้าสันติภาพ ขณะที่นายอับบาสระบุว่าความล้มเหลวในการเจรจาสันติภาพจะต้องไม่เกิดขึ้น (INN 06052008)

ไรซ์หวังให้อิสราเอลและปาเลสไตน์มีความคืบหน้าในการเจรจา ดร. คอนโดลิซซา ไรซ์ รัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐ กล่าวว่า ผู้นำอิสราเอลและปาเลสไตน์จำเป็นต้องแสดงความคืบหน้าในการเจรจาเพื่อให้สาธารณะที่ต้องการเห็นสันติภาพตะวันออกกลางที่ได้เริ่มขึ้นนานกว่า 6 เดือนนับจากช่วงสิ้นปี 2007 ดูเหมือนจะเป็นการเจรจาที่ใช้ข้อยุติ อย่างไรก็ตาม ไรซ์ไม่ได้ยื่นข้อเสนอนี้ใดๆ ต่ออิสราเอลและปาเลสไตน์ เพียงแต่เปิดกว้างให้ทั้งสองฝ่ายตัดสินใจเองว่าจะดำเนินการต่อไปอย่างไร ด้านประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุชของสหรัฐ จะเดินทางเยือนอิสราเอลและบรรดาชาติอาหรับต่างๆ ในสัปดาห์นี้ เพื่อผลักดันการเจรจาสันติภาพตะวันออกกลางที่สหรัฐให้การสนับสนุน (INN12052008)

กลุ่มผู้สนับสนุนชาวปาเลสไตน์ประท้วงครบรอบ 60 ปี การก่อตั้งอิสราเอล เมื่อวันที่ 16 พ.ค. 2008 ชาวปาเลสไตน์รวมทั้งชาวอาหรับอเมริกัน ที่มาชุมนุมกันในวันยอร์กประท้วงอิสราเอลเพื่อย้ำเตือนให้ชาวโลกมุ่งความสนใจไปที่ชาวปาเลสไตน์ที่ถูกความเป็นรัฐของอิสราเอลกดขี่ และมองว่า การจัดตั้งอิสราเอลในปี 2491 ถือเป็น "หายนะ" เนื่องจากชาวปาเลสไตน์หลายแสนคนต้องอพยพ หรือถูกบีบให้ทิ้งบ้านเกิดเมืองนอนของตนเอง ผู้ประท้วงคนหนึ่งตั้งข้อสังเกตว่า การดำเนินการใด ๆ ที่ผ่านมาจากคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ เพื่อช่วยแก้ไขข้อพิพาทระหว่างปาเลสไตน์และอิสราเอล เป็นสิ่งเปล่าประโยชน์ (มติชน17052008) **นอกจากนี้ อูซามะห์ บินลาดีน ออกคลิปเสียงโจมตีผู้นำชาติตะวันตก** เมื่อวันที่ 16 พ.ค. 2008 บินลาดีนส่งข้อความ ซึ่งมีความยาวเกือบ 10 นาที และโพสต์ไว้บนเว็บไซต์ ที่กลุ่มติดอาวุธหัวรุนแรงใช้เสมอ โดยโจมตีประธานาธิบดี จอร์จ ดับเบิลยู บุช แห่งสหรัฐที่เข้าร่วมในงานฉลอง 60 ปีอิสราเอล พร้อมประกาศลั่น ชาวมุสลิมจะไม่มีวันยกดินแดนปาเลสไตน์ให้แม้แต่นิ้วเดียว ซึ่งอิสราเอลประกาศอิสรภาพเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม ปี 1948 ด้วยการประกาศสงครามกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งนำไปสู่การขับไล่ และการต่อสู้กับชาวปาเลสไตน์กว่า 700,000 คน (เอพี16052008)

อิสราเอลโจมตีฮามาสทางอากาศ อิสราเอลปฏิบัติการโจมตีทางอากาศ 3 จุดบริเวณฉนวนกาซา เพื่อกวาดล้างกลุ่มฮามาส โดยจุดแรกเกิดขึ้นที่เมืองราฟาห์ทางตอนใต้ของฉนวนกาซา จุดที่ 2 และ 3 ที่เมืองคาน ยูนิส มีสมาชิกฮามาสเสียชีวิตรวม 5 รายและอีก 6 คนได้รับบาดเจ็บ การโจมตีครั้งนี้ อิสราเอลอ้างว่าต้องการความสงบสุขในพื้นที่ตอนใต้ของประเทศ โดยจะต้องทำให้กลุ่มติดอาวุธปาเลสไตน์ในฉนวนกาซาหยุดโจมตีอิสราเอลให้ได้ และเป็น การตอบโต้กลุ่มฮามาสที่ยิงกระสุนปืนใหญ่ไปตกในเขตแดนอิสราเอลเมื่อวันศุกร์ที่ผ่านมา ทำให้ประชาชนชาวอิสราเอลเสียชีวิตไป 1 ราย กองทัพอิสราเอลระบุว่าปีนี้มีกระสุนปืนใหญ่และจรวดจากกลุ่มฮามาสยิงเข้าไปตกในอิสราเอลแล้วเกือบ 2,000 ลูก (INN11052008) **กระสุนปืนค.ที่ถูกยิงถล่มอิสราเอลจากฉนวนกาซา ทำให้มีผู้เสียชีวิต 1 คน** ตำรวจอิสราเอลเปิดเผยว่า กระสุนปืนค. ที่ ถูกยิงถล่มอิสราเอลจากฉนวนกาซา ทำให้มีผู้เสียชีวิต 1 ราย โดยเป็นเหยื่อเคราะห์ร้ายที่อยู่ในเมืองฟาร์ อาซา ที่มีพรมแดนติดกับฉนวนกาซา ทั้งนี้ กลุ่มติดอาวุธปาเลสไตน์ในฉนวนกาซา ยังยิงจรวดและกระสุนปืน ค. ถล่มอิสราเอล จากฉนวนกาซาบ่อยครั้ง และการโจมตีแต่ละครั้ง ก็มักจะทำให้องค์การอิสราเอลตอบโต้ทางทหารต่อกลุ่มติดอาวุธ

สถานการณ์การเมืองในปาเลสไตน์

สถานการณ์การเมืองในประเทศปาเลสไตน์ในช่วงเดือน พ.ค. 2008 ปรากฏเหตุการณ์สำคัญๆ ดังนี้

บุชพบปะผู้นำปาเลสไตน์ แม้ประธานาธิบดีบุชจะไม่มีแผนจะแวะเยือนปาเลสไตน์ระหว่างการเยือนอิสราเอล แต่มีกำหนดจะพบหารือกับประธานาธิบดีมาห์มูด อับบาส ของปาเลสไตน์ที่อียิปต์ในวันที่ 17 พ.ค. 2008 อีกด้านหนึ่ง โพลล์ล่าสุดชี้ว่าประธานาธิบดีบุชที่ใกล้จะพ้นวาระเต็มที มีคะแนนนิยมตกต่ำที่สุดแตะ 27 เปอร์เซ็นต์ ขณะที่เสียงไม่สนับสนุนมีกว่า 65 เปอร์เซ็นต์ คิดแล้วก็เกือบ 2 ใน 3 ของชาวอเมริกันทั้งหมด อย่างไรก็ตาม หลายคนยังมองว่าคะแนนนิยมที่ย่ำแย่ของบุชไม่น่าจะส่งผลกระทบต่อคะแนนนิยมในตัวของนายจอห์น แม็กเคน ผู้สมัครชิงตำแหน่งประธานาธิบดีคนใหม่ของสหรัฐจากพรรคริพับลิกัน. (ไทยโพสต์ 16052008)

ตำรวจปาเลสไตน์เข้าตริงกำลังทั่วบริเวณในเมืองเจนิในเขตเวสต์แบงก์เพื่อเพิ่มมาตรการรักษาความปลอดภัย เมื่อวันที่ 14 พ.ค. 2008 กองกำลังตำรวจหลายร้อยนายที่ภักดีต่อประธานาธิบดีมาห์มูด อับบาส ของปาเลสไตน์ เข้าประจำการตามพื้นที่ต่างๆ ในเมืองเจนิ ทางตอนเหนือของเขตเวสต์แบงก์ ตามแผนการรณรงค์เพื่อสร้างความสงบเรียบร้อยภายในพื้นที่ ซึ่งจะช่วยพิสูจน์ให้เห็นว่ารัฐบาลสามารถวางกฎระเบียบให้กับดินแดนนี้ได้ ทางด้านรัฐบาลสหรัฐมองว่า ความพยายามในเมืองเจนิ จะช่วยผลักดันให้ประธานาธิบดีอับบาส พิสูจน์ตัวเองว่าเขาสามารถควบคุมกลุ่มติดอาวุธ ซึ่งถือเป็นเงื่อนไขหลักของอิสราเอลเพื่อบรรลุซึ่งข้อตกลงสันติภาพ การระดมพลครั้งนี้ มีบางส่วนที่ผ่านการฝึกอบรมในจอร์แดนภายใต้การสนับสนุนของสหรัฐ ประจวบกับช่วงที่ ดร.คอนโดลิซซา ไรซ์ รัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐ เดินทางถึงภูมิภาคนี้ (INN04052008)

สถานการณ์การเมืองในอิสราเอล

สถานการณ์การเมืองอิสราเอลในรอบเดือน พ.ค. 2008 พบว่าประเด็นการเยือนอิสราเอลของผู้นำสหรัฐเป็นประเด็นเด่นพร้อมทั้ง ประเด็นนายกรัฐมนตรีอิสราเอลถูกกล่าวหาทุจริต โดยมีเหตุการณ์สำคัญๆ ดังนี้

ประธานาธิบดีสหรัฐเยือนอิสราเอลเข้าร่วมพิธีฉลองครบรอบการก่อตั้งประเทศครบ 60 ปี เมื่อวันที่ 14 พ.ค. 2008 ประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู. บุชของสหรัฐ เดินทางเยือนตะวันออกกลางโดยเข้าร่วมในพิธีฉลองครบรอบการก่อตั้งอิสราเอลครบ 60 ปี โดย ผู้นำสหรัฐได้พบปะกับนายชิมอน เปเรส ประธานาธิบดีอิสราเอล และเห็นว่าเป็นทิศทางที่ดีในการเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบอบประชาธิปไตยในภูมิภาคตะวันออกกลาง เช่นและการเจรจาเพื่อผลักดันสันติภาพระหว่างอิสราเอลและปาเลสไตน์ อย่างไรก็ตามอุปสรรคในการสร้างสันติภาพดังกล่าวยังคงเกิดขึ้นจากหลายกรณี อาทิ **คดีจรัลราชบุรุษหลวงของนายเอสดู โอลเมิร์ต** นายกรัฐมนตรีอิสราเอล, การยื่นกรณของ **คณะรัฐมนตรีอิสราเอลที่จะสร้างถิ่นฐานชาวยิวในเขตเวสต์แบงก์ต่อไป** รวมถึง **สถานการณ์รุนแรงครั้งใหม่ที่ปะทุขึ้นในฉนวนกาซา** (INN15052008)

บทบาทของสหรัฐต่อสถานการณ์ในตะวันออกกลาง ประธานาธิบดี จอร์จ ดับเบิลยู. บุช แห่งสหรัฐเยือนตะวันออก กลางเป็นครั้งที่ 2 ในรอบปี ระหว่างวันที่ 13-18 พ.ค. นี้ โดยวัตถุประสงค์หลักคือร่วมฉลอง 60 ปี การก่อตั้ง อิสราเอล และเข้าพบปะประธานาธิบดี ชิมอน เปเรส กับนายกรัฐมนตรี เอสดู โอลเมิร์ต แห่งอิสราเอล ในวันที่ 14 พ.ค. จากนั้นก็เข้าเฝ้ากษัตริย์อับดุลเลาะห์ แห่งซาอุดีอาระเบียกับความสัมพันธ์ 2 ประเทศครบ 75 ปี ในวันที่ 16 พ.ค. และเข้าพบปะประธานาธิบดี มาห์มูด อับบาส แห่งปาเลสไตน์ กับนายกรัฐมนตรี ชาลัม ฟายเยด แห่งอียิปต์ ในวันที่ 18 พ.ค. การมาเยือนเพื่อขอความคืบหน้า การเจรจาในหลายๆเรื่อง ก่อนที่ตัวเองจะพ้นจากตำแหน่งในเดือน ม.ค. ปี 2552 ทั้งนี้ นายสตีเฟน ฮัตเลย์ ที่ปรึกษาด้านความมั่นคงแห่งชาติของผู้นำบุช เผยว่า การรุดคืบกับการเจรจาสันติภาพในตะวันออกกลางของบุชครั้งนี้ไม่ได้ตั้งความหวังสูงมากมาย อย่างการเจรจา 3 ฝ่าย ระหว่างสหรัฐ อิสราเอล และ

ปาเลสไตน์ ผู้นำบุชก็จะไม่เข้าร่วมประชุมด้วย เพื่อให้เป็นการเจรจาระดับทวิภาคี ซึ่งน่าจะเป็นผลดีกว่า แล้วสหรัฐก็คอยสนับสนุนอยู่ข้างหลัง.(ไทยรัฐ 09052008)

บุช ระบุสันติภาพตะวันออกกลางจำเป็นต้องอาศัยความเสียสละอย่างมุ่งมั่นของอิสราเอลและปาเลสไตน์ ประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุชของสหรัฐ กล่าวระหว่างเยือนอียิปต์ว่าสันติภาพตะวันออกกลางจะเกิดขึ้นได้ ก็ต้องอาศัยความเสียสละอย่างมุ่งมั่นของอิสราเอลและปาเลสไตน์ และสันติภาพก็มีโอกาสเกิดขึ้นได้ในสิ้นปีนี้ หากทุกฝ่ายกล้าหาญและมีความเป็นผู้นำ ซึ่งแม้จะเป็นงานที่ยากลำบาก แต่หากทุกฝ่ายร่วมมือกันก็สามารถบรรลุผลสำเร็จได้ อย่างเช่นปาเลสไตน์ที่จะต้องปราบปรามกลุ่มก่อการร้าย ส่วนอิสราเอลจะต้องมุ่งมั่นในด้านการผ่อนคลายข้อจำกัดต่างๆ ต่อปาเลสไตน์ นอกจากนี้ผู้นำสหรัฐกล่าวกล่าวโจมตีอิหร่าน ที่เป็นศัตรูของสหรัฐ เนื่องจากอิหร่านไม่ยอมยกเลิกโครงการนิวเคลียร์ที่ชาติตะวันตกสงสัยว่ามีเป้าหมายเพื่อผลิตระเบิดปรมาณู ขณะเดียวกันยังวิจารณ์ชาติต่างๆ ในตะวันออกกลาง ที่ไม่เดินหน้าในเรื่องเสรีภาพทางการเมืองและสิทธิมนุษยชน(INN19052008)

นายกรัฐมนตรีอิสราเอล ถูกสอบทูลจริตครั้งที่หก เมื่อวันที่ 9 พ.ค. นายเยฮูด โอลเมิร์ต นายกรัฐมนตรีอิสราเอล วัย 62 ปี แผลงผ่านสถานีโทรทัศน์ถ่ายทอดสดทั่วประเทศ ปฏิเสธข้อกล่าวหาว่ารับเงินโดยมิชอบจากนาย มอร์ริส โมเช ทาลันสกี นักธุรกิจชาวยิวสัญชาติสหรัฐหลายแสนดอลลาร์ ระหว่างเป็นนายกเทศมนตรีนครเยรูซาเลมและรวม.อุตสาหกรรม แต่ยอมรับได้รับเงินบริจาคช่วยเหลือทางการเงิน แต่ไม่ได้ใช้ส่วนตัว และให้คำมั่นจะลาออกหากถูกฟ้องคดีอาญาด้านฝ่ายตรงข้ามออกมาบิบบี้ให้เขาลาออกโดยทันทีซึ่งนายโมเช เนกบี ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย ระบุหากถูกตัดสินว่าผิด นายโอลเมิร์ตอาจรับโทษจำคุก 7 ปี ขณะที่ ส.ส. ทั้งจากฝ่ายค้านและพรรคร่วมรัฐบาลเรียกร้องให้นายโอลเมิร์ตลาออกเพราะถูกสอบทูลจริตเป็นครั้งที่ 6 แล้ว นับแต่เข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ถูกสอบสวนพัวพันคอร์รัปชันมาแล้วหลายครั้ง แต่ไม่เคยถูกตัดสินผิดเลย ทั้งนี้ นายโอลเมิร์ตตั้งแต่เข้ารับตำแหน่งเมื่อปี 2549 ต่อจากนายอาเรียล ชารอน ที่ยังป่วยอาการหนักขึ้นโคมาหากเขาลาออก ประธานาธิบดี ชิมอน เปเรช จะเป็นผู้เลือกนายกรัฐมนตรีใหม่เพื่อจัดตั้งรัฐบาล หากทำไม่ได้ก็จะนำไปสู่การเลือกตั้งใหม่ ผู้ถูกคาดหมายว่าจะขึ้นมาแทนนายโอลเมิร์ตคือนางทชีฟี ลิฟนี รวม.ต่างประเทศ จากพรรคคาดีมาของนายโอลเมิร์ตนั่นเอง (INN10052008).(ไทยรัฐ10052008)

อิสราเอลเจรจากับซีเรียกรณีข้อพิพาทที่ราบสูงโกลัน เมื่อวันพุธที่ 21 พ.ค. 2008 นายแดน ฮาลูทซ์ อดีตผู้นำกองทัพอิสราเอลกล่าวทางสถานีวิทยุของทหารว่า ระบุว่าอิสราเอลสามารถเจรจาโดยสันติกับซีเรียได้กรณีข้อพิพาทที่ราบสูงโกลันอิสราเอลและซีเรียได้มีการเจรจาย่ำแย่กันมาตลอดก็ หลังได้หยุดชะงักไปถึง 8 ปี ซึ่ง ฮาลูทซ์ ระบุว่า กรณีข้อพิพาทเกี่ยวกับที่ราบสูงโกลันที่ซีเรียต้องการครอบครอง การเจรจากับซีเรียครั้งนี้ทุกคนรู้ว่ากำลังทำอะไรอยู่และต้องรับผิดชอบต่อความสงบสุขระหว่างกัน ทั้งนี้ชาวซีเรียต้องการได้ที่ราบสูงโกลันกลับคืนหลังจากถูกอิสราเอลยึดครองตั้งแต่ปี 2510 อย่างไรก็ตามผลการสำรวจแสดงให้เห็นว่า ชาวอิสราเอลคัดค้านการเคลื่อนย้ายออกจากบริเวณที่ราบสูงโกลัน ซึ่งขณะนี้มียาวกว่า 20,000 คนและค่ายทหารอยู่ในบริเวณดังกล่าว (INNNews25052008)

คาร์เตอร์แฉอิสราเอลมีอาวุธนิวเคลียร์ อดีตประธานาธิบดี จิมมี คาร์เตอร์ ของสหรัฐระหว่างให้สัมภาษณ์ในที่ประชุมสื่อมวลชน ในแคว้นเวลส์ ประเทศอังกฤษ จึงได้หยิบยกข้อมูลเรื่องอาวุธนิวเคลียร์ขึ้นพูด โดยระบุว่า สหรัฐมีอาวุธนิวเคลียร์มากกว่า 12,000 ชุด สหภาพโซเวียตก็มีอาวุธนิวเคลียร์พอ ๆ กับสหรัฐ ส่วนอังกฤษ และฝรั่งเศส มีหลายร้อยชุด ขณะที่อิสราเอลมีอาวุธนิวเคลียร์ 150 ชุด หรืออาจจะมากกว่านั้นว่า การอ้างอิงมาจากนักวิทยาศาสตร์รายหนึ่ง แอบเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวออกมาเปิดเผยต่อหนังสือพิมพ์ ชันเดย์ ไทมส์ เมื่อช่วงทศวรรษที่ 1980 ข้อมูลนี้ทำให้อดีตผู้บัญชาการหน่วยข่าวกรองกองทัพอิสราเอล ไม่พอใจ และมองว่า อดีตผู้นำสหรัฐไม่น่าพูดออกมาเช่นนั้น ในช่วงที่นานาประเทศ กำลังพยายามไม่ให้อิหร่านมีอาวุธนิวเคลียร์ในครอบครอง (INN 27052008)

ผู้นำอิสราเอลเรียกร้องให้สหรัฐ ใช้มาตรการขั้นเด็ดขาดกับอิหร่าน หนังสือพิมพ์ ฮาอาเรตซ์ ของอิสราเอล ฉบับวันที่ 21 พ.ค. 2008 รายงานว่า ระหว่างการประชุมร่วมกับนางแนนซี เพโลซี ประธานสภาผู้แทนราษฎรของสหรัฐ ที่กรุงเยรูซาเลม เมื่อวันอังคารที่ 20 พ.ค.2008 นายกรัฐมนตรีเอฮุด โอลเมิร์ต ได้เรียกร้องให้สหรัฐ ใช้มาตรการขั้นเด็ดขาดกับอิหร่าน ด้วยการสกัดกั้นเส้นทางน้ำ เพื่อกดดันให้อิหร่านยุติการกระทำที่ขัดแย้งกับนานาชาติ เรื่องโครงการนิวเคลียร์ โดยระบุว่า การคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจต่ออิหร่านปัจจุบันนั้นไร้ผลลงเรื่อย (เอเอฟพี 21052008)

ทำเนียบขาวปฏิเสธข่าวจากสื่ออิสราเอล เมื่อวันอังคารที่ 20 พ.ค. 2008 ทำเนียบขาวปฏิเสธรายงานข่าวของสื่อมวลชนอิสราเอลที่ระบุว่าประธานาธิบดี จอร์จ ดับเบิลยู บุช แห่งสหรัฐมีจุดมุ่งหมายโจมตีอิหร่าน ก่อนพ้นตำแหน่งในเดือนมกราคมปีหน้า ซึ่งรายงานข่าวในหนังสือพิมพ์เยรูซาเลมโพสต์อ้างคำสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่ระดับสูงอิสราเอลว่า บุชมีแผนโจมตีอิหร่านในอีกไม่กี่เดือนข้างหน้า และได้แจ้งแผนโจมตีอิหร่านระหว่างการประชุมภายใน พร้อมระบุว่าบุชและรองประธานาธิบดีดิก เชเนีย ออกความคิดเห็นว่าปฏิบัติการทางทหารคือสิ่งจำเป็น (เอเอฟพี 21052008)

สถานการณ์ความขัดแย้งและความรุนแรงในอิรัก

ในช่วงเดือน พ.ค. 2008 นับว่าเป็นเดือนที่ความรุนแรงค่อนข้างลดลงอย่างมากและเหตุการณ์เสียชีวิตไม่มากเหมือนเดือนก่อนๆที่ผ่านมา โดยมีเหตุการณ์สำคัญๆดังนี้

เหตุการณ์ความรุนแรงในอิรัก

สหรัฐโจมตีทางตอนเหนือของกรุงแบกแดด นาย คิม กาเมล ผู้สื่อข่าวของสำนักข่าว AP รายงานว่า มีผู้เสียชีวิต 8 ราย หลังจากเฮลิคอปเตอร์ลำหนึ่งของกองทัพสหรัฐ ยิงจรวดโจมตีรถยนต์คันหนึ่ง ทางตอนเหนือของกรุงแบกแดด โดยรายงานข่าวระบุว่า ในจำนวนผู้เสียชีวิตทั้ง 8 รายนั้น ปรากฏว่ามีเด็กรวมอยู่ด้วยอย่างน้อย 2 ราย ทางอิรัก ออกแถลงการณ์ยืนยันว่า ผู้เสียชีวิตทั้ง 8 รายเป็นพลเรือนธรรมดา ไม่ใช่สมาชิกของกลุ่มก่อการร้ายอัลกออิดะห์ แต่อย่างไรก็ตาม กองทัพสหรัฐในอิรัก ยืนยันว่า ในจำนวนผู้เสียชีวิต 8 รายดังกล่าว มีอยู่ 6 รายที่สหรัฐมีหลักฐานชัดเจนว่าเป็นสมาชิกกลุ่มก่อการร้าย แต่สหรัฐไม่ทราบว่ามีเด็กอยู่ในรถคันดังกล่าว ทั้งนี้ พันเอก เจอร์รี่ โอ ฮารา โฆษกของกองทัพสหรัฐ ได้ออกมากล่าวแสดงความเสียใจ ถ้าหากการโจมตีของสหรัฐ เป็นเหตุทำให้พลเรือนผู้บริสุทธิ์ชาวอิรักต้องเสียชีวิต (INN23052008)

ผ.ช.ไอเอระบุอัลกออิดะห์กำลังล่าปากหนังสือพิมพ์วอชิงตันโพสต์ ฉบับวันที่ 30 พ.ค. 2008 รายงานว่า ไมเคิล เฮย์เดน ผู้อำนวยการสำนักงานตำรวจสอบสวนกลาง หรือซีไอเอ ให้สัมภาษณ์วอชิงตันโพสต์ ระบุว่า กลุ่มอัลกออิดะห์กำลังล่าปากซีไอเอทั้งในอิรัก ซาอุดีอาระเบีย รวมทั้งการหลบซ่อนป้องกันตัวทั่วทุกมุมโลก สหรัฐ สามารถจัดการกับกลุ่มติดอาวุธหัวรุนแรงเครือข่ายของ อุซามะห์ บินลาดีน และพันธมิตรได้อย่างน่าพอใจความสำเร็จในการต่อต้านการก่อการร้ายเริ่มขยายวงกว้างขึ้นแม้แต่ในภูมิภาคที่ไร้กฎหมายตามชายแดนอัฟกานิสถาน และปากีสถาน ซึ่งเชื่อกันว่า แกนนำกลุ่มอัลกออิดะห์หลบซ่อนตัวอยู่ แต่วอชิงตันโพสต์ รายงานว่า เฮย์เดนแสดงความกังวลถึงความก้าวหน้าในการต่อต้านกลุ่มอัลกออิดะห์อาจถูกระงับ หรือถอยหลังได้ เนื่องจากความใจเย็นที่เพิ่มขึ้น และการย้อนกลับมาของเหตุวินาศกรรม เช่น 911 (เอเอฟพี 30052008)

เกิดระเบิดพลีชีพ 2 ครั้งในอิรัก เจ้าหน้าที่ของทางการอิรักเปิดเผยว่าเกิดระเบิดพลีชีพตนเองถึง 2 ครั้ง ในบริเวณตลาดแห่งหนึ่งในเขตติยาลา ของอิรัก ซึ่งขณะเกิดเหตุเป็นช่วงที่ผู้คนจำนวนมากกำลังจับจ่ายซื้อหาสินค้า ทำให้มีผู้เสียชีวิตอย่างน้อย 30 คน และได้รับบาดเจ็บ อย่างน้อย 75 คน จากการถูกโจมตีด้วยระเบิดพลีชีพตนเองถึง

2 ครั้งในบริเวณตลาดแห่งหนึ่งในจังหวัดดัลลา ของอิรัก ซึ่งขณะเกิดเหตุเป็นช่วงที่ผู้คนจำนวนมากกำลังจับจ่ายซื้อหาสินค้า โดยระเบิดครั้งแรกมีระเบิดเป็นหญิงที่ถูกระเบิดไว้กับเข็มขัด ได้กดชนวนระเบิดขึ้นเมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจได้เดินเข้าไปยังจุดเกิดเหตุ ส่วนระเบิดครั้งที่สองเป็นมีระเบิดชาย ที่ระเบิดตัวเองท่ามกลางผู้ที่กำลังยืนมุงดูเหตุการณ์ ซึ่งได้สร้างความเสียหายอย่างมากจากการระเบิดทั้งสองครั้ง อย่างไรก็ตาม เหตุรุนแรงดังกล่าวเกิดขึ้น หลังเจ้าหน้าที่ระบุว่าในเดือนเมษายนนี้ มีพลเรือนเสียชีวิตทั้งสิ้น 968 คน (INN02052008)

เหตุรุนแรงในอิรักเดือนเมษายนมีผู้เสียชีวิตกว่า 400 คน เจ้าหน้าที่ประจำโรงพยาบาลในกรุงแบกแดด เมืองหลวงของอิรัก เปิดเผยว่า สถานการณ์สู้รบระหว่างกลุ่มติดอาวุธนิกายชีอะห์และกองกำลังอิรัก เมื่อเดือนเมษายน 2008 ทำให้มีผู้เสียชีวิตมากกว่า 400 คนโดยสถานที่ที่เกิดการสู้รบมากที่สุดคือที่บริเวณเขตชาเคอร์ซิดีที่กองกำลังรัฐบาลพยายามปลดอาวุธกลุ่มติดอาวุธหัวรุนแรงนิกายชีอะห์ ทางด้านกองทัพสหรัฐระบุว่า การสู้รบครั้งล่าสุดในกรุงแบกแดด มีทหารอเมริกันเสียชีวิตอีก 2 นาย โดยทั้งสองถูกโจมตีในช่วงกลางคืนของวันอังคารที่ผ่านมา ทั้งนี้ สถานการณ์รุนแรงตลอดเดือนเมษายนที่ผ่านมา เป็นเดือนที่เลวร้ายสำหรับสหรัฐโดยมีรายงานทหารสหรัฐ เสียชีวิต 46 นาย น้อยกว่าเดือนกันยายนปีก่อนที่เสียชีวิต 65 นาย (01052008)

ผู้เชี่ยวชาญชี้แนวโน้มการโจมตีพลีชีพโดยหญิงอิรัก นายฟาร์ฮานา อาลี นักวิเคราะห์นโยบายระหว่างประเทศของสหรัฐจากปากีสถานเผยหลังการชุมนุมอภิปรายปัญหาเกี่ยวกับการก่อการร้าย ในการประชุมประจำปีของสมาคมนักจิตเวช ณ กรุงวอชิงตันว่า จำนวนการโจมตีแบบพลีชีพโดยหญิงในอิรักเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในปีนี้ และคาดว่าจะพุ่งสูงขึ้นอีกในอีกไม่กี่เดือนข้างหน้า ระหว่างเดือนมกราคมและเมษายนนี้ มีการโจมตีพลีชีพโดยหญิงในอิรักถึง 12 ครั้ง โดยเป็นจำนวนที่เพิ่มขึ้นอย่างมาก จำนวนผู้หญิงที่ก่อเหตุโจมตีในอิรักช่วง 2-3 เดือนแรกของปีนี้ มากกว่าในช่วงปี 2003-2007 ที่มีเหตุโจมตีพลีชีพเพียง 11 ครั้ง (เอเอฟพี06052008)

สหรัฐถอนทหารจากอิรักอีก 4 พันนาย เมื่อวันที่ 29 พ.ค. 2008 กองทัพสหรัฐ แถลงถอนกำลังทหารอีก 4,000 นายออกจากอิรักในเดือนหน้า การถอนทหารครั้งนี้มีขึ้นตามแผนที่ประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช แถลงไว้เมื่อเดือนกันยายน 2007 ว่าจะถอนทหารพิเศษ 30,000 นาย โดยทหารที่ถอนออกมานี้เป็นส่วนหนึ่งระลอกคลื่นของกำลังพลที่เพิ่มเติมเข้าไปในอิรักในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ปี 2007 เพื่อยับยั้งการขยายตัวของความรุนแรงในอิรัก **ขณะที่ความรุนแรงทั่วประเทศลดลงต่ำสุดในรอบ 4 ปี** จากสถิติที่บันทึกโดยเว็บไซต์อิสระ www.icasualties.org แสดงให้เห็นว่า มีทหารสหรัฐเสียชีวิตในเดือนนี้เพียง 19 ราย เฉลี่ยแล้วถือว่าต่ำที่สุดนับตั้งแต่อเมริกันบุกอิรักในเดือนมีนาคม 2003 ยอดรวมทหารสหรัฐที่เสียชีวิตในอิรักมีทั้งสิ้น 4,084 นายในช่วงต้นเดือนนี้ สหรัฐ กล่าวว่า มีทหารของตนเองประจำการอยู่ทั่วอิรัก 152,500 นาย ขณะที่คาดคะเนว่า มีทหารของกองกำลังร่วมชาติอื่นประจำการในอิรักอีก 10,000 นาย (เอเอฟพี29052008)

แกนนำอัลกออิดะห์ถูกจับกุม เมื่อวันพฤหัสบดีที่ 8 พ.ค. 2008 เจ้าหน้าที่อิรักอ้างว่า นายอาบู อัยยิบ อัล-มาสรี ถูกจับกุมในช่วงเช้าในเมืองโมซูล ทางตอนใต้ของประเทศ อย่างไรก็ตาม กองทัพสหรัฐ สับสน เนื่องจากเคยมีข่าวหัวหน้ากลุ่มอัลกออิดะห์ในอิรักรายนี้ ถูกจับกุมแถมยังถึงขั้นเคยถูกฆ่าตายมาแล้วด้วย นับตั้งแต่นั้นเจ้าหน้าที่อิรักได้รายงานการเสียชีวิตของเขา 3 ครั้ง การจับกุมตัวเขา 2 ครั้ง และบาดเจ็บสาหัส 1 ครั้งในหนึ่งปี ดูราฮิด แคสมูลา ผู้ว่านิเนเวห์ และโฆษกกระทรวงกลาโหมของอิรัก พลเอกโมฮัมหมัด อัล-ฮัสคาร์ี บอกกับซีเอ็นเอ็นว่า อัล-มาสรี ถูกจับกุมระหว่างปฏิบัติการช่วงดึกในโมซูล พร้อมบอกอีกว่าได้ส่งมอบตัวแกนนำอัลกออิดะห์รายนี้ให้กับกองทัพสหรัฐ อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ของกองทัพสหรัฐฯ ไม่ยืนยันรายงานข่าวดังกล่าว และกำลังตรวจสอบกับกองทัพอิรักเพื่อขอรายละเอียดข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง (CNN09052008)

นโยบายของนานาชาติต่ออิรัก

เพนตากอนใช้ 4 แสนล้านในอิรัก ฝ่ายตรวจสอบบัญชีของกระทรวงกลาโหมสหรัฐเปิดเผยรายงานเกี่ยวกับการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินงบประมาณในสงครามอิรักซึ่งพบข้อมูลที่น่าตกตะลึงว่า หลังจากสหรัฐเริ่มต้นปฏิบัติการทางทหารในอิรักโดยทุ่มเทงบประมาณไปแล้วกว่า 492,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือราว 15,744,000 ล้านบาท ปรากฏว่ามีการใช้จ่ายเงินโดยไม่มีหลักฐานยืนยันและผุดขึ้นตอนการเบิกจ่ายงบประมาณรวมกันแล้วสูงถึง 15,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือราว 480,000 ล้านบาทการเบิกจ่ายงบประมาณซึ่งขาดความน่าเชื่อถือดังกล่าวมีตั้งแต่งบประมาณที่กำหนดว่าจะนำไปใช้ในการซื้ออาวุธยุทโธปกรณ์ รถยนต์ อุปกรณ์ก่อสร้าง ไปจนถึงจ้างบริษัทรักษาความปลอดภัย โดยการจัดซื้อจัดจ้างเหล่านี้ไม่สามารถหาเอกสารที่จำเป็นขั้นพื้นฐานเพื่อยืนยันการจ่ายเงินได้จริง อาทิ รายงานการรับสินค้า ใบแจ้งราคา หรือแม้แต่ใบรับประกัน ขณะที่งบประมาณอีกราว 6,300 ล้านดอลลาร์ถูกใช้ไปโดยที่มีเอกสารขั้นพื้นฐานบางส่วน แต่ก็ไม่ได้ว่าชอบด้วยกฎหมายและกฎระเบียบที่กำหนดไว้ บางกรณีมีการจ่ายเงินโดยที่ไม่สามารถอธิบายได้เลยว่าเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับอะไร ในกรณีหนึ่งที่ตรวจสอบพบการจ่ายเงินถึง 320 ล้านดอลลาร์ หรือราว 10,240 ล้านบาท โดยมีลายเซ็นกำกับเพียงลายเซ็นเดียว (เอเอฟพี 25052008)

สหประชาชาติประชุมรายงานความคืบหน้าความสำเร็จในอิรัก นายอิบราฮิม กัมบารี ทูตพิเศษสหประชาชาติ กล่าวว่าการประชุมในวันพฤหัสบดีที่ 29 พ.ค. 2008 ซึ่งเป็นการประชุมเจ้าหน้าที่ระดับสูงที่สวีเดนในประเด็นสถานการณ์อิรัก จะเป็นเวทีที่จะรายงานความคืบหน้าเกี่ยวกับความสำเร็จในอิรัก แต่ก็ต้องมีการเรียกร้องให้ทุกฝ่ายเพิ่มความพยายามในการสร้างความปรองดองกันในชาติและผ่อนคลายปัญหาหนี้สินของอิรัก จะเป็นตัวบ่งชี้ว่าจะมีเรื่องใดบ้างที่จะต้องเดินหน้าเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย นอกจากนี้ ที่ประชุมยังจะแจกแจงผลการสรุป รายงานความยาว 73 หน้า ที่ครอบคลุมแผนการ 5 ปี ที่ระบุว่ารัฐบาลอิรักเข้าใจ ที่จะเปลี่ยนแปลงประเทศในด้านความมั่นคง ซึ่งจะต้องเจอปัญหาท้าทายทางการเมืองและเศรษฐกิจ (INN29052008)

อดีตโฆษกทำเนียบขาววิจารณ์นโยบาย สถานการณ์สู้รบของผู้นำสหรัฐว่าไม่เปิดกว้างและไม่ตรงไปตรงมา เมื่อวันที่ 26 พ.ค. 2008 ข่าวรายงานว่านายสก็อตต์ แม็คคลีแลน อดีตโฆษกทำเนียบขาวและเป็นอดีตผู้ช่วยคนสนิทของประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุชของสหรัฐ ออกมาวิจารณ์นโยบายสถานการณ์สู้รบของผู้นำสหรัฐว่าไม่เปิดกว้างและไม่ตรงไปตรงมา และยังเป็นสงครามที่ไม่มีความจำเป็น ทั้งนี้ นับตั้งแต่เดือนกรกฎาคมปี 2003 ไปจนถึงช่วงที่นายแม็คคลีแลน ลาออกเมื่อเดือนเมษายนปี 2006 เขาเป็นผู้ที่คัดค้านและต่อต้านประธานาธิบดีบุชรวมถึงการบริหารประเทศของนายบุชมาโดยตลอด แม้ว่าในช่วงที่ผ่านมานายแม็คคลีแลนอยู่เคียงข้างนายบุชมาเป็นเวลานาน นับตั้งแต่นายบุชยังเป็นผู้ว่าการรัฐเท็กซัส (INN29052008)

จอห์น แมคเคนผู้ท้าชิงตำแหน่งประธานาธิบดีสหรัฐมีแนวโน้มออกห่างนโยบายต่ออิรักของประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช นายแมคเคน พยายามตีตัวออกห่างจากรัฐบาลบุชเรื่องนโยบายอิรักเพราะผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ชอบสงคราม และคาดว่าจะต้องสู้ศึกเลือกตั้งประธานาธิบดีกับนายบารัก โอบามา ของพรรคเดโมแครต เขาถือโอกาสนี้วิจารณ์นายโอบามา และนางฮิลลารี คลินตัน ที่รับปากจะถอนทหารอเมริกันทั้งหมด 155,000 นายออกจากอิรักโดยเร็วที่สุดว่า จะยิ่งทำให้อัลกออิดะห์ อิหร่าน และปรักกษัตริย์ในตะวันออกกลางแข็งแกร่งยิ่งขึ้น สงครามกลางเมืองในอิรักอาจจะลุกลามกลายเป็นการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ตะวันออกกลางทั้งภูมิภาคจะไร้เสถียรภาพเพราะชาติใหญ่เพื่อนบ้านอิรักจะแหกกันเข้าไปสนับสนุนกลุ่มของตนเอง ก่อนหน้านั้นนายแมคเคน เพิ่งแสดงความมั่นใจเมื่อต้นเดือนว่า สงครามอิรักจะเสร็จสิ้นภายในปี 2556 เพราะอิรักจะมีการปกครองในระบบประชาธิปไตยและทหารอเมริกันส่วนใหญ่จะได้กลับบ้าน ส่วนเมื่อปีที่แล้วเขาสนับสนุนการส่งทหารไปอิรักอีก 30,000 นายโดยระบุว่าจะประสบความสำเร็จในการยับยั้งสงครามกลางเมืองในอิรัก (INN 27052008)

3. ประเด็นสถานการณ์ความขัดแย้งกรณีนิวเคลียร์อิหร่าน

ในช่วงเดือน พ.ค. 2008 สถานการณ์การเมืองอิหร่านยังคงเกี่ยวข้องกับการพิจารณาการใช้มาตรการกับอิหร่าน กรณีนิวเคลียร์ โดยมีเหตุการณ์สำคัญๆดังนี้

อิหร่านปฏิเสธทุกข้อเสนอนิวเคลียร์ที่จะยุติสิทธิของประเทศ เมื่อวันที่ 5 พ.ค. 2008 กระทรวงต่างประเทศอิหร่านแถลงว่า อิหร่านจะปฏิเสธทุกข้อเสนอ ที่จะยุติสิทธิในการทำเชื้อเพลิงนิวเคลียร์ หลังชาติมหาอำนาจประกาศเตรียมพร้อมมาตรการใหม่เพื่อยุติวิกฤตปรมาณู กล่าวคืออิหร่านไม่มีความตั้งใจที่จะยกเลิกโครงการเสริมสมรรถนะแร่ยูเรเนียมของตัวเอง โดยที่หลังการเจรจาในกรุงลอนดอนในวันศุกร์ที่ 2 พ.ค. 2008 เดวิด มิลิแบนด์ รัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศ ระบุว่า ประเทศมหาอำนาจได้ทบทวน และปรับปรุงข้อเสนอ ที่ร่างเพื่ออิหร่านในเดือนมิถุนายน ปี 2006 ซึ่งระบุรวมถึงสิ่งตอบแทนทั้งด้านเศรษฐกิจ ความมั่นคง และเทคโนโลยีด้วย และประเทศสมาชิกถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติทั้ง 5 ประเทศ และเยอรมนี เห็นพ้องกันที่จะยื่นข้อเสนอกระตุ้นให้อิหร่านแก้ปัญหาประเด็นนิวเคลียร์ที่ค้างค้ำ (เอเอฟพี 05052008)

อิหร่านอ้างสหรัฐ-อังกฤษอยู่เบื้องหลังบัมมัสยิด เมื่อวันที่ 13 พ.ค. 2008 อิหร่านเปิดเผยว่า ผู้ต้องสงสัย 12 ราย ที่ถูกจับกุมกรณีมีส่วนเกี่ยวข้องในเหตุวางระเบิดมัสยิด ณ เมืองชีราซ ทางตอนใต้ของประเทศในเดือนเมษายน อิหร่านได้กล่าวโทษตะวันตกให้การสนับสนุนผู้นิยมราชาธิปไตย ในเหตุลอบวางระเบิดซึ่งมีผู้ได้รับบาดเจ็บมากกว่า 200 ราย โดยผู้ต้องหาได้รับสารภาพว่า ได้รับการฝึกฝนและสนับสนุนทางการเงินจากสหรัฐและอังกฤษ ซึ่งในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมา ไม่มีเหตุระเบิดรุนแรงเกิดขึ้นในอิหร่านมากนัก โดยเหตุระเบิดครั้งรุนแรงมากที่สุดเกิดขึ้นเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ปี 2007 ซึ่งเป็นการโจมตีของกลุ่มนิกายสุหนี่ในเมืองชาเฮดาน จังหวัดซิสตาน-บาลูเชสถาน จังหวัดชายแดนทางตะวันออกเฉียงใต้ของอิหร่าน ส่งผลให้กองกำลังปฏิวัติของอิหร่านเสียชีวิต 13 นาย (เอเอฟพี13052008)

อดีตหัวหน้าเจรจามุสลิมอิหร่านได้รับเลือกเป็น ปธ.สภา เมื่อวันที่ 28 พค 2008 สำนักข่าวอิหร่านรายงานว่ารัฐสภาอิหร่าน ลงมติเลือกอดีตหัวหน้าคณะเจรจามุสลิม อาลี ลาริจานี ดำรงตำแหน่งประธานสภานักการเมืองจารีตนิยมผู้นี้เคยแตกแยกจากประธานาธิบดีมาห์มูด อะห์มาดิเนjad โดยการลาออกจาก หัวหน้าคณะเจรจามุสลิม ซึ่งลาริจานีชนะการลงคะแนนโหวต 232 เสียง จากสมาชิกสภาทั้งหมด 263 เสียง นอกจากนี้ลาริจานีเคยดำรงตำแหน่งหัวหน้าสถานีโทรทัศน์ของรัฐ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม และเคยลงชิงตำแหน่งประธานาธิบดีกับอะห์มาดิเนjad ในปี 2005 แต่ไม่ประสบความสำเร็จ ซึ่งตำแหน่งประธานรัฐสภาเป็นตำแหน่งที่ทรงอำนาจในอิหร่าน และก่อนหน้านี้ อัคบาร์ ฮาเซมิ รัชชานี เคยนั่งเก้าอี้ตัวนี้ ก่อนก้าวขึ้นเป็นประธานาธิบดี 2 สมัยจากปี 1989 ถึง 1997 (เอเอฟพี28052008)

สถานการณ์การเมืองอัฟกานิสถาน

ในช่วงเดือน พ.ค. 2008 นับว่าเป็นช่วงเดือนที่ยังคงปรากฏความรุนแรง โดยมีเหตุการณ์สำคัญๆดังนี้

ตอลิบานตัดหัวสายลับสหรัฐในปากีสถาน เมื่อวันที่ 14 พ.ค. 2008 เจ้าหน้าที่รายงานว่า กลุ่มนักรบผู้ฝึกฝนตอลิบานตัดหัว เฟโรเซ คาน ทหารในพื้นที่ชนเผ่าของปากีสถาน หลังกล่าวหาเขาว่าเป็นสายลับให้กับกองทัพสหรัฐ ซึ่งนายคาน ถูกกลุ่มนักรบลักพาตัวไปตั้งแต่วันที่ 23 เมษายน 2551 ต่อมาร่างไร้ศีรษะของเฟโรเซ คาน ถูกทิ้งไว้ในพื้นที่เปิดด้านนอกของหมู่บ้านนุรัก ในเขตนอร์ท วาซีร์สถาน เจ้าหน้าที่พบจดหมายใกล้กับศพระบุว่า ชายคนดังกล่าวเป็นสายลับสหรัฐ (เอเอฟพี14052008)

มะกันวางแผนสร้างคุกใหม่ใหญ่กว่าเก่าในอัฟกานิสถาน นิวยอร์กไทมส์ ฉบับวันเสาร์ที่ 17 พ.ค. 2008 รายงานว่าสหรัฐ ตั้งใจจะสร้างเรือนจำขนาดใหญ่แห่งใหม่ที่ฐานทัพหลักในอัฟกานิสถาน เป็นการสร้างเรือนจำครบ

วงจรมหา 40 เอเคอร์ ที่ฐานทัพทหารบาแกรมทั้งนี้ เรือรบใหม่สหรัฐนี้ จะควบคุมนักโทษได้ประมาณ 1,100 คน มีมูลค่าประมาณ 60 ล้านดอลลาร์ โดยเรือรบนี้เปลี่ยนความมุ่งหมายเดิมที่จะส่งตัวผู้ต้องขังส่วนใหญ่ไปให้ทางการอัฟกานิสถาน ซึ่งแผนการการดังกล่าวอยู่ภายใต้การดำเนินการอยู่ พันโทมาร์ก ไวท์ เฝย ไวท์ยังระบุว่า เรือรบใหม่จะมีห้องขังมากกว่าเดิม รวมถึงโอกาสในการพักผ่อน การฝึกฝนทางการศึกษา และศาสนา ซึ่งปัจจุบัน เรือรบชั่วคราวที่บาแกรมมีนักโทษราว 630 คนในคอกขังลอยน้ำที่ล้อมรอบด้วยแสงเลเซอร์(เอเจนซี17052008)

ตอลิบานปล่อยตัวทูตปากีสถานหลังคุมตัวไว้ 3 เดือน เมื่อวันศุกร์ที่ 16 พ.ค. 2008 นายทาริก อาซิซซัดดิน ทูตปากีสถานประจำอัฟกานิสถานได้รับการปล่อยตัวโดยปลอดภัยดีในช่วงศึกได้เดินทางกลับไปยังกรุงคาบูล เมืองหลวงของอัฟกานิสถาน อาซิซซัดดินถูกกลุ่มตอลิบานจับตัวไป พร้อมกับคนขับรถ และบอดี้การ์ดหายตัวไปในเขตชนเผ่าโคเบอร์ ชายแดนอัฟกานิสถาน เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2551 ซึ่งนานกว่า 3 เดือนแล้ว ซึ่งอาซิซซัดดินเคยปรากฏตัวในวิดีโอ ที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์อัลอาราบียาในดูไบ ซึ่งเขาระบุว่าถูกกลุ่มตอลิบานจับตัวไป พร้อมกับคนขับรถ และบอดี้การ์ด ซึ่งปรากฏตัวข้างๆ เขา ขณะที่ มีปืน 3 คนยืนอยู่เบื้องหลัง และอาซิซซัดดินร้องขอให้รัฐบาลและกระทรวงการต่างประเทศทำทุกวิถีทางปกป้องชีวิตของพวกเขา และตอบสนองทุกความต้องการของญาติพี่น้องของกลุ่มตอลิบาน เพื่อความปลอดภัย และการปล่อยตัว (เอเอฟพี17052008)

บินลาตินหนุนให้ทำลายการปิดกั้นฉนวนกาซาของอิสราเอล เมื่อวันอาทิตย์ที่ 18 พ.ค. 2551 นายอูซามะห์ บินลาติน ปล่อยข้อความเสียงที่แก่นำกลุ่มอัลกออิดะห์ตั้งใจบันทึก และโพสต์ลงเว็บไซต์มุสลิม เรียกร้องให้ชาวมุสลิมช่วยกันทำลายการขัดขวางการเดินทางเข้าฉนวนกาซาโดยอิสราเอล วันอาทิตย์(18) ที่ผ่านมานี้ เป็นอีกข้อความที่ออกมาภายในสุดสัปดาห์นี้ โดยข้อความนี้ถือเป็นข้อความที่ 2 ในรอบ 3 วัน หลังจากทีในวันศุกร์ที่ 16 พ.ค. ที่ผ่านมานี้ แกนนำกลุ่มอัลกออิดะห์ลั่นวาจาว่าชาวมุสลิมจะต่อสู้เพื่อปาเลสไตน์ต่อไป ไม่ท้อถอย (เอเอฟพี190052008)

4. สถานการณ์ประเทศอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับประเทศตะวันออกกลาง

ในช่วงเดือน พ.ค. สถานการณ์การเมืองประเทศอื่น เช่น ปากีสถาน ซีเรีย จอร์แดน มีเหตุการณ์สำคัญดังนี้

รบ.ปากีสถานเตรียมคืนตำแหน่งให้กับผู้พิพากษาศาลฎีกา เมื่อวันศุกร์ที่ 2 พ.ค. 2551 นายนาจาซาร์ฟ อดีตนาयरัฐมนตรีปากีสถานกล่าวว่าพรรครัฐบาลผสมจะคืนสถานะให้กับคณะผู้พิพากษาซึ่งถูกปลดโดยเปอร์เวซ มุซาร์ราฟ ในวันที่ 12 พฤษภาคม โดยรัฐบาลจะเสนอให้รัฐสภาลงมติคืนตำแหน่งให้กับผู้พิพากษา 60 ราย ในจำนวนนั้นรวมไปถึงหัวหน้าผู้พิพากษาของประเทศ ซึ่งถูก มุซาร์ราฟ ปลด ภายใต้ประกาศภาวะฉุกเฉินในเดือนพฤศจิกายน ซึ่งชาดารี ในฐานะประธานร่วมของพรรคประชาชนปากีสถานและซาร์ฟได้บรรลุข้อตกลงในเดือนมีนาคมว่าจะคืนสถานะให้กับคณะผู้พิพากษา แต่จากเส้นตาย 30 วันซึ่งหมดลงเมื่อวันพุธที่ 30 พ.ค. 2551 พวกเขายืดเวลาออกไปเป็นกลางเดือนนี้ซึ่งความเคลื่อนไหวนี้อาจเป็นการเผชิญหน้ากันอีกครั้งระหว่างประธานาธิบดีและผู้พิพากษาในปากีสถานของพรรคปากีสถานมุสลิมของซาร์ฟและพรรคประชาชนปากีสถาน (เอเอฟพี02052008)

รัฐบาลปากีสถานเกิดความขัดแย้งกรณีการคืนสภาพผู้พิพากษา เมื่อวันที่ 13 พ.ค. 2551 ปากีสถานต้องเผชิญกับวิกฤตการเมืองครั้งใหม่เมื่อรัฐมนตรี 9 คนของพรรคปากีสถานมุสลิม ลีก-นาจาซ (พีเอ็มแอล-เอ็น) ของอดีตนายกรัฐมนตรีนาจาซ ซาร์ฟ ประกาศลาออกจากคณะรัฐมนตรีเพราะความเห็นที่แตกต่างเกี่ยวกับการคืนตำแหน่งให้คณะผู้พิพากษาที่ถูกปลดโดยประธานาธิบดีเปอร์เวซ มุซาร์ราฟ เมื่อปีที่แล้ว ความเคลื่อนไหวดังกล่าวอาจเป็นการจุดชนวนความไม่แน่นอนทางการเมืองของปากีสถาน แม้ ซาร์ฟ ได้ยืนยันระหว่างแถลงข่าวเมื่อวันจันทร์ที่ 12 พ.ค. ว่าพรรคของเขา ยังคงสนับสนุนรัฐบาลของนายกรัฐมนตรียูซุฟ ราซา กิลานีกก็ตาม ด้านพรรคประชาชนปากีสถาน

(พีพีพี) ของอดีตนายกรัฐมนตรีนางเบนนาซีร์ บุตโต ผู้ลี้ภัยลับ พรรคแกนนำรัฐบาลซึ่งก้าวสู่อำนาจหลังชนะการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ บอกว่าทางพรรคหวังเห็นรัฐมนตรีของพรรคพีเอ็มแอล-เอ็น กลับคืนสู่รัฐบาลโดยเร็วที่สุด (เอเอฟพี13052008)

การเจรจาสันติภาพระหว่างซีเรียกับอิสราเอลได้ผลเป็นที่น่าพอใจ นายอาลี บาบากัน รัฐมนตรีต่างประเทศตุรกีกล่าวที่กรุงอังการ่า นครหลวงของตุรกีในวันนี้ว่า การเจรจาสันติภาพโดยอ้อมนาน 3 วัน ตั้งแต่วันจันทร์จนถึงเมื่อวานนี้ ที่นครอิสตันบูลระหว่างผู้แทนของอิสราเอลกับซีเรียซึ่งมีตุรกีเป็นผู้ไกล่เกลี่ยได้สร้างความพอใจให้กับทั้งสองฝ่ายและจะมีการจัดการประชุมขึ้นเป็น ระยะๆ ต่อไป อย่างไรก็ตาม ก่อนหน้านั้น อิสราเอลแถลงว่า ซีเรียจะต้องเอาตัวออกห่างจากอิหร่านและตัดความสัมพันธ์กับกลุ่มต่างๆที่รวม ถึงกลุ่มเฮซบอลเลาะห์และกลุ่มฮามาสหากต้องการทำข้อตกลงสันติภาพกับอิสราเอล (accomthailand22052008) จำคุกชาวจอร์แดนที่วางแผนลอบสังหาร 'บุช' เมื่อวันที่ 14 พ.ค. 2551 ศาลความมั่นคงแห่งรัฐของจอร์แดนวันนี้ พิพากษาจำคุกชาวจอร์แดน 3 รายคือ นายโนดัล โมนาบี วัย 29 ปี ชัดดัม ซอวาร์ฮา วัย 24 ปี และทาร์วัต อาลี อราซ วัย 28 ปี ในข้อหาสมคบคิดวางแผนโจมตีก่อการร้าย วางแผนลอบสังหารประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช แห่งสหรัฐฯ ระหว่างเยือนประเทศแห่งนี้เมื่อปี 2006 (เอเอฟพี 14052008)

เกิดระเบิดมัสยิดในเยเมน เมื่อวันศุกร์ที่ 2 พ.ค. 2008เกิดเหตุระเบิดตรงทางเข้าไปยังมัสยิดแห่งหนึ่งในเขตซาดาในเยเมน ที่ตั้งของพวกหัวรุนแรงชีอะห์ทำให้มีผู้เสียชีวิต 30 รายส่วนใหญ่เป็นทหารและบาดเจ็บอีก 45 คน โดยคนร้ายซุกซ่อนระเบิดไว้ในรถจักรยานยนต์และจุดชนวนระหว่างผู้แสวงบุญชาวมุสลิมกำลังออกจากมัสยิดบินซัลมาน ในเมืองซาดา หลังการละหมาดในวันศุกร์ ทหารซึ่งอยู่ในกลุ่มผู้แสวงบุญบอกกับเอเอฟพี การโจมตีมัสยิด ซึ่งตั้งอยู่ใกล้กับที่พักทหาร สร้างความกังวลต่อภาวะการสู้รบที่ขยายตัวขึ้นระหว่างรัฐบาลและกบฏชีอะห์ ที่ไม่เคยมีกลุ่มหัวรุนแรงรายใดออกมาอ้างอยู่เบื้องหลังสังหารชีวิตพลเรือนไปหลายพันคนนับตั้งแต่ปี 2004 เหตุครั้งนี้ยังไม่มีผู้ออกมาอ้างอยู่เบื้องหลังเช่นกัน แต่ทางเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นบอกว่าพบเครื่องหมายของกลุ่ม "Huthis"เมื่อวันอังคารที่ 29 พ.ค. 2008 เพิ่งเกิดเหตุทหาร 7 นายเสียชีวิตและอีก 20 คนได้รับบาดเจ็บหลังถูกกลุ่มกบฏโจมตีระหว่างคุ้มกันยานลำเลียงในซาดาความรุนแรงในเยเมนเกิดขึ้นอีกครั้งละลอกแม้ว่าเมื่อเร็วๆ นี้จะมีความพยายามส่งเสริมข้อตกลงสัญญาสันติภาพในเดือนมิถุนายนปี 2007ระหว่างรัฐบาลและกลุ่มกบฏ โดยมีกาดารีเป็นคนกลาง (เอเอฟพี 03052008)

สถานการณ์และความเคลื่อนไหวด้านพลังงาน/น้ำมัน

1. สถานการณ์ทั่วไป

สถานการณ์และความเคลื่อนไหวด้านพลังงานของราคาน้ำมันในช่วงเดือนพฤษภาคมที่ผ่านมา พบว่า สถานการณ์ราคาน้ำมัน ยังคงพุ่งสูงขึ้นทำสถิติสูงสุดเป็นประวัติการณ์ครั้งใหม่อย่างต่อเนื่องจนเกิดผล

กระทบไปทั่วโลก แม้ว่าซาอุดีอาระเบียจะยินยอมเพิ่มกำลังการผลิตตามคำร้องขอจากสหรัฐอีก 3 แสนบาร์เรลแล้วก็ตาม ในขณะที่ประธานาธิบดีอิรัก ซาเวซ แห่งเวเนซุเอลา ซึ่งเป็นหนึ่งในประเทศผู้ผลิตน้ำมันรายใหญ่ของโลกและสมาชิกกลุ่มโอเปคได้แสดงความเห็นเรื่องราคาน้ำมันในระหว่างการเข้าร่วมประชุมสุดยอดสหภาพชาติอเมริกาใต้ที่กรุงบราซิเลียของบราซิล ว่า สหรัฐเป็นผู้ทำให้ราคาน้ำมันพุ่งสูงเป็นประวัติการณ์ เพราะสหรัฐเป็นตัวการทำให้โอเปคอ่อนแอและทำให้เกิดสงครามระหว่างอิหร่านกับอิรัก

ใน ความเคลื่อนไหวของกลุ่มโอเปค นั้น ประธานโอเปคได้ประเมินว่าราคาน้ำมันดิบจะยังคงปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง หากค่าเงินดอลลาร์ยังไม่แข็งค่าขึ้นหรืออ่อนค่าลงอย่างต่อเนื่อง จนอินโดนีเซียตัดสินใจลาออกจากการเป็นสมาชิกกลุ่มโอเปค หลังจากที่ได้เปลี่ยนสถานะเป็นประเทศผู้นำเข้าน้ำมันแล้ว และวิกฤตพลังงานที่เกิดขึ้นทำให้สภาผู้แทนสหรัฐผ่านร่างกฎหมายที่ให้อำนาจ ก.ยุติธรรมฟ้อง"โอเปค"ต่อศาลในสหรัฐได้ ในฐานะผูกขาดราคา ซึ่งประธานาธิบดีบุชไม่เห็นด้วย และประกาศจะใช้สิทธิวีโต้ เนื่องจากกฎหมายดังกล่าวอาจกระทบต่อนักลงทุนต่างชาติในสหรัฐ

ส่วนความเคลื่อนไหวอื่นๆ ที่น่าสนใจได้แก่ ราคาน้ำมันที่ปรับสูงขึ้นได้ทำให้อิรักมีรายได้เพิ่มมากขึ้น ส่งผลดีต่อการลดการพึ่งพางบประมาณจากสหรัฐลง และความเคลื่อนไหวด้านพลังงานของประเทศอิหร่าน

2. ความเคลื่อนไหวด้านราคาน้ำมัน

ในช่วงเดือนพฤษภาคมที่ผ่านมา เป็นดังนี้ คือ

ราคาน้ำมันในเม็กซิโกปรับขึ้นสูงสุดที่ระดับ 123.69 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล

เมื่อวันที่ 8 พ.ค. สัญญาน้ำมันดิบตลาด NYMEX (New York Mercantile Exchange) ส่งมอบเดือนมิ.ย. ปรับเพิ่มขึ้น 16 เซนต์ ปิดที่ระดับ 123.69 ดอลลาร์/บาร์เรล หลังจากพุ่งสูงขึ้นแตะระดับสูงสุดเป็นประวัติการณ์ที่ 124.61 ดอลลาร์ ขณะที่สัญญาน้ำมันเบนซินส่งมอบเดือนมิ.ย.ปรับตัวขึ้น 1.96 เซนต์ ปิดที่ระดับสูงสุดเป็นประวัติการณ์ที่ 3.1378 ดอลลาร์/แกลลอน และสัญญาน้ำมันฮีตติ้งออยล์ส่งมอบเดือนมิ.ย.ปรับตัวขึ้น 6.25 เซนต์ ปิดที่ระดับสูงสุดเป็นประวัติการณ์ที่ 3.5098 ดอลลาร์/แกลลอน

ส่วนสัญญาน้ำมันดิบเบรนท์ที่ตลาด ICE กรุงลอนดอน ส่งมอบเดือนมิ.ย.ปรับตัวขึ้น 52 เซนต์ ปิดที่ 122.84 ดอลลาร์/บาร์เรล ซึ่งนักวิเคราะห์เห็นว่า ราคาน้ำมันดิบอาจพุ่งแตะระดับ 150-200 ดอลลาร์ต่อบาร์เรลภายในระยะเวลา 2 ปีข้างหน้า ซึ่งเป็นผลมาจากอุปทานน้ำมันที่ไม่สามารถขยายตัวได้ทันกับอุปสงค์ที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเฉพาะในประเทศเดียว ที่มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจเร็วที่สุดในโลก มีการใช้น้ำมันเพิ่มขึ้นกว่า 2 เท่า ในขณะที่ผู้ผลิตน้ำมันรายใหญ่อย่างไนจีเรีย อิรัก และเวเนซุเอลา ก็ผลิตน้ำมันได้น้อยลง จากสถานการณ์รุนแรงในประเทศไนจีเรีย อิรัก อิหร่าน และค่าเงินดอลลาร์ที่อ่อนค่าลง รวมถึงข้อมูลด้านเศรษฐกิจของสหรัฐที่ดีกว่าการคาดการณ์ไว้

นอกจากนี้ นักลงทุนยังเข้าซื้อสัญญาน้ำมันดิบหลังจากก.พลังงานสหรัฐรายงานว่ามีน้ำมันกลั่นสำรองซึ่งรวมน้ำมันฮีตติ้งออยล์และเชื้อเพลิงดีเซล ลดลง 100,000 บาร์เรล อยู่ที่ 105.7 ล้านบาร์เรล ณ วันที่ 2 พ.ค. สวนทางกับที่นักวิเคราะห์คาดว่าจะเพิ่มขึ้น 800,000 บาร์เรล ส่วนน้ำมันดิบสำรองเพิ่มขึ้น 5.7 ล้านบาร์เรล อยู่ที่ 325.6 ล้านบาร์เรล มากกว่าที่นักวิเคราะห์คาดว่าจะเพิ่มขึ้นเพียง 1.6 ล้านบาร์เรล (เอพี 08052008)

รมต.อิหร่านระบุเป็นไปได้ที่น้ำมันอาจมีราคาถึง 200 ดอลลาร์ฯ

นายโกลัมฮอสเซน โนซารี รัฐมนตรีน้ำมันอิหร่าน ระบุว่า มีความเป็นไปได้ที่จะได้เห็นราคาน้ำมันดิบอยู่ที่ระดับ 200 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล หากสถานการณ์เงินดอลลาร์ที่อ่อนค่าในขณะนี้ยังดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และความกังวลเรื่องการผลิตน้ำมันในไนจีเรีย ที่เพิ่งถูกกลุ่มติดอาวุธโจมตีท่อน้ำมัน รวมทั้งการที่ซาอุดีอาระเบียและอิหร่านประเทศผู้ส่งออกน้ำมันชั้นนำของโอเปก ลดปริมาณการผลิตลง (เอพี 08052008)

เมื่อวันที่ 19 พ.ค. ราคาน้ำมันดิบกำหนดส่งมอบเดือนมิถุนายนได้ทำสถิติราคาสูงสุดครั้งใหม่ที่ระดับ 128 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล หลังจากที่ได้ทำสถิติราคาสูงสุดเมื่อสัปดาห์ก่อนหน้านี้ที่ 127.82 ดอลลาร์ แม้ว่าซาอุดีอาระเบียประเทศผู้ส่งออกน้ำมันรายใหญ่ของโลกจะออกมาประกาศเพิ่มการผลิตของเดือนมิถุนายนอีก 300,000 บาร์เรลต่อวัน เป็น 9.45 ล้านบาร์เรลต่อวันซึ่งเป็นระดับสูงสุดที่สูงสุดในรอบกว่า 2 ปี ก็ยังไม่ส่งผลให้ตลาดคลายความกังวลเกี่ยวกับความตึงตัวของตลาดน้ำมันลงไปได้ (เอพี 19052008)

3. ความเคลื่อนไหวของกลุ่มโอเปค

ซาอุดีอาระเบียปรับเพิ่มการผลิตน้ำมันขึ้นเล็กน้อย

เมื่อวันที่ 10 พ.ค.นายอาลี อัล-โนมี รัฐมนตรีน้ำมันซาอุดีอาระเบีย แถลงว่าซาอุดีอาระเบียจะเพิ่มกำลังการผลิตน้ำมันขึ้นอีกร้อยละ 3.3 เปอร์เซนต์ หรือราว 3 แสนบาร์เรลต่อวัน หลังจากได้รับการร้องขอจากประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู. บุชที่เดินทางเยือนซาอุดีอาระเบียถึง 2 ครั้งในปีนี ด้านนักวิเคราะห์มองว่า การปรับเพิ่มกำลังผลิตของซาอุดีอาระเบียส่งผลต่อราคาน้ำมันในตลาดโลกน้อยมาก ขณะที่ราคาน้ำมันได้ปรับสูงขึ้นทำสถิติใหม่เมื่อวันที่ 9 พ.ค. ที่ 127.82 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล (เอพี 10052008)

ประธานโอเปคชี้ราคาน้ำมันดิบจะสูงขึ้นต่อเนื่องตามค่าดอลลาร์ที่อ่อนลง

นายคาอิล คาอิล ประธานกลุ่มโอเปค ประเมินว่าราคาน้ำมันดิบจะยังคงปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง หากค่าเงินดอลลาร์ยังไม่แข็งค่าขึ้น ซึ่งตลาดจะยังคงเห็นราคาน้ำมันปรับตัวสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเศรษฐกิจสหรัฐยังคงย่ำแย่เช่นเดิม และค่าเงินดอลลาร์ยังคงอ่อนค่าลงต่อไป ทั้งนี้ สหรัฐเผชิญกับวิกฤตเศรษฐกิจ จากปัญหาสินเชื่อต่อคุณภาพด้านอสังหาริมทรัพย์ ปัญหาการลดลงของอัตราการจ้างงาน และราคาน้ำมันดิบที่พุ่งสูงขึ้น รวมทั้งการเก็งกำไร และปัญหาด้านภูมิศาสตร์ ในขณะที่ เมื่อวันที่ 27 พ.ค. ราคาน้ำมันดิบในเอเชียในช่วงซื้อขายระหว่างวันอยู่ที่ระดับ 132 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล ซึ่งใกล้เคียงกับระดับราคาสูงสุดที่ 135 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล (เอพี 27052008)

สภาผู้แทนราษฎรสหรัฐ ผ่านร่างกฎหมายฟองโอเปค

เมื่อวันที่ 20 พ.ค. สภาผู้แทนราษฎรสหรัฐ ผ่านร่างกฎหมายที่ให้อำนาจรัฐบาลกลางสหรัฐสามารถฟ้องร้องกลุ่มประเทศผู้ส่งออกน้ำมัน (โอเปค) ต่อศาลในสหรัฐได้ ในข้อหาผูกขาดราคาน้ำมัน ด้วยคะแนนโหวต 324-ต่อ 84 เสียง ร่างกฎหมายดังกล่าวจะให้อำนาจ ก.ยุติธรรมสหรัฐสามารถเอาผิดสมาชิกโอเปคได้ ภายใต้กฎหมายต่อต้านการผูกขาดเช่นเดียวกับบริษัทของสหรัฐ ซึ่งการผ่านร่างกฎหมายดังกล่าวเป็นวันเดียวกับที่ราคาน้ำมันดิบได้ปรับตัวขึ้นไปทำสถิติสูงสุดครั้งใหม่เกิน 129 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล ซึ่ง ประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู. บุช ประกาศจะใช้อำนาจยับยั้ง (วีโต้) ร่างกฎหมายนี้ เนื่องจากเกรงว่าจะทำให้นักลงทุนต่างชาติขาดความมั่นใจในการเข้ามาลงทุนในสหรัฐ (เอเอฟพี 22052008)

อิหร่านได้ออกมาปฏิเสธการขึ้นราคาน้ำมันของโอเปค เมื่อ 24 พ.ค. ฮาจาตอลเลาะห์ กามินี-ฟาร์ดี ผู้อำนวยการแผนกกิจการต่างประเทศของบริษัทน้ำมันแห่งชาติอิหร่าน กล่าวว่า การที่สหรัฐจะฟ้ององค์การโอเปคในข้อกล่าวหาว่า แกล้งกำหนดราคาน้ำมันในตลาดโลก โดยลดปริมาณการผลิตนั้น ถือว่าเป็นการกระทำที่ไร้ความชำนาญ ทำให้สาธารณชนเข้าใจผิด และปิดบังปัญหาเศรษฐกิจที่มีปัญหาของสหรัฐเอง (เอเอฟพี 24052008)

การถอนตัวออกจากสมาชิก OPEC ของอินโดนีเซีย

ประธานาธิบดี Susilo Bambang Yudhoyono ของอินโดนีเซีย ได้ประกาศว่า อินโดนีเซียกำลังจะพิจารณาถอนตัวออกจากองค์การระหว่างประเทศผู้ผลิตน้ำมันเพื่อการส่งออกหรือโอเปค ทั้งนี้เนื่องจากการกำลังการผลิตน้ำมันภายในประเทศได้ลดลง ซึ่งที่ผ่านมา อินโดนีเซียเป็นประเทศเดียวในเอเชียแปซิฟิกที่เป็นสมาชิกโอเปค มีกำลังการผลิตลดลง เพราะแหล่งน้ำมันในประเทศมีการใช้มาเป็นเวลานาน และขาดการลงทุนใหม่ๆ แม้ในขณะนี้ อินโดนีเซียกำลังศึกษาอยู่ว่าจะอยู่หรือออกจากโอเปค เนื่องจากอินโดนีเซียได้กลับกลายเป็นประเทศที่ต้องนำเข้าน้ำมัน และการผลิตน้ำมันภายในประเทศก็มีกำลังการผลิตต่ำกว่า 1 ล้านบาร์เรลต่อวัน (จาก 950,000 บาร์เรลต่อวันในปี 2007 เหลือ 927,000 บาร์เรลต่อวันในปัจจุบัน)

ด้านนักวิเคราะห์พลังงาน กล่าวว่า อินโดนีเซียควรจะถอนตัวจากการเป็นสมาชิกโอเปคได้แล้ว เพราะสถานการณ์ไม่เหมือนเดิม ผลประโยชน์ไม่เหมือนเดิม และการที่อินโดนีเซียกลายเป็นผู้นำเข้าน้ำมันนั้น หมายถึงประเทศต้องการให้น้ำมันมีราคาถูก ซึ่งตรงกันข้ามกับประเทศผู้ส่งออกน้ำมันที่ต้องการให้น้ำมันมีราคาสูงขึ้น นอกจากนี้ รัฐบาลอินโดนีเซียกำลังเผชิญกับการแก้ปัญหาเงินเฟ้อ และการขาดดุลการค้าที่เพิ่มสูงขึ้น ขณะที่ราคาน้ำมันในตลาดโลกอยู่สูงกว่า 120 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล ซึ่งอินโดนีเซียต้องจ่ายเงินกว่า 13.77 พันล้านดอลลาร์ในการชดเชยค่าน้ำมัน หรือ 13 % ของเงินงบประมาณ และรัฐบาลอินโดนีเซียกำลังพิจารณาจะขึ้นราคาน้ำมันประมาณ 20 - 30 % เพื่อลดการใช้เงินงบประมาณในการสนับสนุนราคาน้ำมันที่เพิ่มสูงขึ้น (www.chinadaily.com.cn 06052008)

4. ความเคลื่อนไหวอื่นๆที่น่าสนใจ

อิรักได้รับผลดีจากภาวะน้ำมันแพง

ผู้ตรวจสอบโครงการฟื้นฟูอิรักของกองทัพสหรัฐ ได้ชี้แจงต่อรัฐสภาสหรัฐว่า แม้อิรักจะยังผลิตน้ำมันได้น้อยมาก เมื่อเทียบกับช่วงที่อยู่ภายใต้การปกครองของซัดดัม ฮุสเซน ซึ่งผลิตน้ำมันได้มากถึง 2.5 ล้านบาร์เรลต่อวัน แต่เนื่องจากน้ำมันมีราคาพุ่งขึ้นกว่าเท่าตัว นับจากสหรัฐบุกอิรัก เมื่อปี 2546 จึงทำให้รัฐบาลอิรักมีรายได้จากการค้าน้ำมันเพิ่มขึ้นด้วย ทำให้สหรัฐมีแผนจะตัดทอนงบประมาณช่วยเหลืออิรัก โดยเริ่มจากการตัดงบ 171 ล้านดอลลาร์ ที่จะนำไปสร้างสถานีดำรงในอิรัก โดยจะให้รัฐบาลอิรักเป็นฝ่ายออกงบประมาณในเรื่องนี้เองทั้งหมด (300508)

อิหร่านได้รับข้อเสนอใหม่จากชาติตะวันตกเพื่อระงับเสริมสมรรถนะยูเรเนียม

นายเดวิด มิลแบนด์ รมต.ต่างประเทศอังกฤษ แถลงหลังเสร็จสิ้นการหารือระหว่างรัฐมนตรีต่างประเทศจากชาติมหาอำนาจตะวันตกต่างๆ ที่กรุงลอนดอน อังกฤษว่า ที่ประชุมได้บรรลุข้อตกลงที่จะยื่นข้อเสนอผลประโยชน์ครั้งใหม่แก่อิหร่าน เพื่อให้อิหร่านหยุดเสริมสมรรถนะยูเรเนียม ที่เกรงกันว่ามีความหมายเพื่อผลิตระเบิดปรมาณู (030508)

อิหร่านระงับส่งออกก๊าซไปตุรกีหลังท่อส่งระเบิดจากเหตุวินาศกรรม

เจ้าหน้าที่กระทรวงพลังงานของตุรกีเปิดเผยว่า อิหร่านอาจจะระงับการส่งออกก๊าซไปตุรกี หลังเกิดเหตุระเบิดท่อส่งก๊าซแห่งหนึ่งในตุรกี โดยเหตุระเบิดเกิดขึ้นเป็นการก่อวินาศกรรมลึกเข้าไปในดินแดนของตุรกี 13 กิโลเมตร (8 ไมล์) ทั้งนี้ อิหร่านได้จัดส่งก๊าซธรรมชาติคิดเป็นสัดส่วนกว่า 20 % ของการนำเข้าก๊าซธรรมชาติทั้งหมดของตุรกี และเหตุระเบิดก็เป็นเรื่องปกติในตุรกี ที่ซึ่งมีกลุ่มชนชาติต่างๆ นับตั้งแต่กลุ่มแบ่งแยกดินแดนชาวเคิร์ดไปจนถึงกลุ่มมุสลิมหัวรุนแรงและกลุ่มฝ่ายซ้ายจัด (รอยเตอร์ 26052008)

อิหร่าน ปากีสถาน และอินเดีย เริ่มเจรจาเรื่องท่อส่งก๊าซระหว่างสามประเทศอีกครั้ง

อิหร่านและปากีสถานได้การเริ่มเจรจาอีกครั้ง ในเรื่องการสร้างท่อส่งก๊าซธรรมชาติความยาว 2,700กม. ระหว่าง อิหร่าน- ปากีสถาน – อินเดีย โดยอินเดียแสดงความประสงค์ขอเป็นหุ้นส่วนด้วย หลังจากสงวนท่าทีเรื่องนี้ในการหารือครั้งก่อน และคาดกันว่า เมื่อท่อส่งก๊าซสร้างเสร็จในปี 2554 ท่อส่งนี้จะมีความสามารถในการนำส่งก๊าซได้ถึง 600 ล้าน ลบ.ม.ต่อวัน ข้อมูลดังกล่าวได้มาหลังจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงน้ำมันและก๊าซธรรมชาติของอินเดีย นายเมอร์ลิ ดีโอรา ได้เยือนปากีสถานแล้ว และเกิดจากการปรึกษาหารือกันเมื่อวันที่ 28 เมษายน ที่ผ่านมาในระหว่างการเยือนปากีสถานของประธานาธิบดีมาห์มูดอามดีเนจาต ของอิหร่านและได้มีการตกลงร่วมกันสองฝ่ายระหว่างผู้นำของทั้งสองประเทศ ในขณะที่ทางการอินเดียก็ยินดีต่อการรับการมาเยือนของประธานาธิบดีอิหร่านเนื่องจากหวังผลความคืบหน้าในโครงการนี้เช่นกัน ซึ่งมีมูลค่า 57.74 พันล้านดอลลาร์ หลังจากอินเดียและปากีสถานใกล้บรรลุข้อตกลงในเรื่องอัตราค่าขนส่ง ซึ่งการมาเยือนของนายอามดีเนจาต ถือเป็นการเปิดโอกาสในการเจรจาเรื่องนี้ได้อย่างดียิ่ง (www.ogj.com 02052008)

อิหร่านทำสัญญาขายน้ำมันระยะยาวจากแหล่งผลิต Soroush และ Norouz

บริษัทน้ำมันแห่งชาติอิหร่าน แถลงว่า บริษัทได้มีการทำสัญญาขายน้ำมันดิบที่ขุดได้จากแหล่ง Soroush และNorouz ให้แก่บริษัทผู้ค้าส่งในระยะยาว ซึ่งปัจจุบันแหล่งน้ำมัน Soroush มีกำลังการผลิตได้ประมาณ 90,000 บาร์เรลต่อวัน ส่วนแหล่ง Norouz ผลิตได้ 70,000 บาร์เรลต่อวัน แหล่งน้ำมันดิบทั้งสองแห่งนี้อยู่ใกล้จากฝั่งทำให้ต้องมีเรือบรรทุกน้ำมัน อย่างไรก็ตามบริษัทสำรวจแหล่งน้ำมันกลางแห่งชาติอิหร่านประกาศว่า แหล่ง Soroush ถูกตั้งเป้ากำลังการผลิตก๊าซและการแช่แข็งก๊าซให้ได้ปริมาณ 1.3 ล้าน ลบ.ม. ต่อวัน ซึ่งแหล่งก๊าซ Soroush 11 และ 12 กำลังเริ่มดำเนินการผลิตเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว (www.zawya.com 07052008)

อิหร่านเปิดโรงกลั่นก๊าซธรรมชาติแห่งใหม่

รัฐบาลอิหร่านเปิดโรงกลั่นก๊าซธรรมชาติแห่งใหม่ ในจังหวัดคุเซสถาน ทางภาคตะวันตกเฉียงใต้ ใช้ชื่อโรงกลั่นก๊าซมาสเจด สุไลมาน พื้นที่ตั้งโรงงานแห่งนี้ได้รับอิสรภาพจากการยึดครองของอิรักครบ 26 ปี ทั้งยังเป็นโอกาสเดียวกับที่รัฐบาลอิหร่านเฉลิมฉลองครบรอบ 100 ปี ของการริเริ่มอุตสาหกรรมน้ำมันของประเทศ โดยโรงกลั่นก๊าซมาสเจด สุไลมาน ออกแบบและก่อสร้างโดยชาวอิหร่านทั้งหมด มีกำลังการผลิตก๊าซวันละ 1 ล้านลูกบาศก์เมตร (เอเอฟพี 25052008)

Shell ถอนตัวจากโครงการก๊าซธรรมชาติในอิหร่าน

บริษัทเชลล์ได้ถอนข้อตกลงในโครงการก๊าซธรรมชาติในอิหร่านแล้ว หลังจากได้รับแรงกดดันจากสหรัฐที่กังวลเกี่ยวกับโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน โดยบริษัทจะถอนข้อตกลงในระยะที่ 13 ซึ่งเป็นแหล่งก๊าซธรรมชาติขนาดใหญ่ใน South Pars ส่วนในระยะอื่นๆจะยังคงทำการพัฒนาต่อไป บริษัท Shell , บริษัท Repsol ของสเปน และบริษัท National Iranian Oil Company (NIOC) ได้ร่วมลงนามใน MOU เมื่อเดือนมกราคม ปี 2002 ในการพัฒนาโครงการระยะที่ 13 หรือที่รู้จักกันในชื่อ Persian LNG ซึ่งในเวลานั้น บริษัท Shell ได้ประกาศว่า จะเริ่มมีการส่ง LNG ในปี 2007 อย่างไรก็ตาม การลงโทษของสหประชาชาติในโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน ซึ่งอิหร่านได้อ้างว่า การพัฒนาโครงการนิวเคลียร์นี้เป็นการพัฒนาเพื่อใช้ในการผลิตไฟฟ้า แต่สหรัฐและสหภาพยุโรปเชื่อว่าเป็นการพัฒนาอาวุธ รวมทั้งคำวิจารณ์จากนักการเมืองสหรัฐและนักลงทุน ได้ทำให้โครงการดังกล่าวเกิดความล่าช้า (www.reuters.com 10052008)

ไออีเอคาดปริมาณน้ำมันจะมีน้อยลงในอนาคต

ทบวงการพลังงานระหว่างประเทศ หรือ ไออีเอ คาดการณ์ว่า ปริมาณน้ำมันในอนาคตจะลดลงอย่างมาก ซึ่งสะท้อนได้จากการที่บริษัทน้ำมันหลายแห่งไม่สามารถเพิ่มกำลังการผลิตได้ทันกับความต้องการใช้น้ำมันที่เพิ่มสูงขึ้น ทั้งนี้ ไออีเอได้ไปสำรวจแหล่งน้ำมันชั้นนำของโลก 400 แห่ง ตั้งแต่เวเนซุเอลา เม็กซิโก ไปจนถึงซาอุดีอาระเบีย คูเวต และอิรัก ซึ่งผลการสำรวจจะยังไม่เปิดเผยออกมาจนกว่าจะถึงเดือนพฤศจิกายนนี้ แต่สามารถสรุปได้อย่างชัดเจนในเบื้องต้นว่า ปริมาณน้ำมันดิบในอนาคต จะมีน้อยกว่าที่คาดไว้ และส่งผลให้บริษัทพลังงานต้องใช้ความพยายามอย่างมากทีเดียว กว่าจะผลิตน้ำมันได้ทันกับความต้องการที่เพิ่มขึ้นเกิน 100 ล้านบาร์เรลต่อวัน ในอีก 20 ปีข้างหน้า (เอพี 22052008)

สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางด้านเศรษฐกิจ

1. สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทั่วไปทางเศรษฐกิจ

ข่าวสถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจในตะวันออกกลางในช่วงเดือน พ.ค. 2008 ยังคงรวมศูนย์อยู่ในเรื่องปัญหาเงินเฟ้อ สินค้าราคาแพง และผลกระทบที่ปรากฏให้เห็นมากขึ้นเรื่อยๆ กับกระแสข่าวในเรื่องการปล่อยค่าเงินจากการผูกมัดดอลลาร์ของประเทศสำคัญๆ ในกลุ่ม จีซีซี ซึ่งในช่วงปลายเดือน พ.ค. มีข่าวธนาคารเพื่อการลงทุนชั้นนำของสหรัฐ อ้างรายงานหน่วยงานของ ก.คลัง สหรัฐว่า สหรัฐได้ให้ไฟเขียวทางการกลุ่มรัฐอ่าวอาหรับในการปล่อยค่าเงินจากดอลลาร์แล้ว และทำนายว่าในอีก 2-3 เดือนข้างหน้าจากนี้ ยูเออี และกาตาร์ จะปล่อยค่าเงินของตนจากดอลลาร์แล้วหันไปใช้ระบบตะกั่วเงินแทน ส่วนซาอุดีอาระเบียนั้น จะปล่อยค่าเงินริยัลจากการผูกมัดดอลลาร์ในปี 2009 อย่างไรก็ตาม กลุ่ม จีซีซี ก็ยังไม่มีปฏิกิริยาใดๆ จากรายงานดังกล่าว ผู้ว่าการธนาคารกลาง ยูเออี ออกมาชี้ว่า ข่าวการให้ไฟเขียวดังกล่าว “ไม่มีน้ำหนักและขาดความโปร่งใส” กลุ่มนักเศรษฐศาสตร์จาก เมอร์ริล ลินช์ ชี้ว่า กลุ่ม จีซีซี ยังคงแก้ปัญหาเงินเฟ้อของตน “แบบนอกตำรา” เพื่อเลี่ยงต้นตอของปัญหาที่แท้จริงต่อไป (นั่นคือการผูกค่าเงินไว้กับดอลลาร์สหรัฐ)

ข่าวเกี่ยวกับปัญหาลินค้าสำคัญมีราคาพุ่งสูงขึ้นจนส่งผลกระทบ เช่น ราคาวาสถุภัณฑ์สำคัญ อาทิ ปูนซีเมนต์ เหล็ก เหล็กกล้า ส่งผลให้การก่อสร้างโครงการใหญ่ๆ ต้องหยุดชะงัก ราคาอาหาร เช่น แป้ง ข้าว และสินค้าจำเป็นในชีวิตประจำวันอื่นๆ มีการกล่าวถึงปัญหาเรื่องวิกฤติอาหารโลก ในการประชุมหารือระหว่างธนาคารโลกและธนาคารเพื่อการพัฒนาอิสลาม เมื่อต้นเดือน พ.ค. และในช่วงปลายเดือน พ.ค. มีการประชุมระดับรัฐมนตรีการค้าของกลุ่มรัฐอ่าวอาหรับ เพื่อหารือเรื่องปัญหาเงินเฟ้อและสินค้าจำเป็นราคาแพง เป็นต้น

เดือนนี้มีข่าวความเคลื่อนไหวทางการค้าและการลงทุนที่น่าสนใจ เช่น มีการเผยแพร่ตัวเลขการค้าและการลงทุนระหว่างบาห์เรนและอิหร่านเพิ่มขึ้นถึง 200 เปอร์เซ็นต์ในช่วงสองสามปีที่ผ่านมา ในโอกาสที่คณะผู้แทนการค้าอิหร่านเดินทางเยือนบาห์เรน และมีข่าวการพยายามผลักดันข้อตกลงการค้าเสรีกับสหภาพยุโรปของกลุ่มรัฐ จีซีซี ให้สำเร็จภายในสิ้นปีนี้ รายงานข่าวแสดงแนวโน้มการค้าระหว่างตะวันออกกลางกับจีนจะขยายตัวมากขึ้น คาดหมายว่ามูลค่าทางการค้าจะเกิน 100 พันล้านดอลลาร์ ในสองปีข้างหน้า ด้านการลงทุนที่ไหลเข้า มีรายงานการสำรวจนักลงทุนกว่าพันรายที่มีเงินในมือรวมแล้วกว่า 1 ล้านล้านดอลลาร์ พบว่า ดินแดนตะวันออกกลางจะเป็นเป้าหมายการลงทุนที่สำคัญ โดยเฉพาะของกลุ่มเฮดจ์ฟันด์ และจากทั้งหมดของอัตราการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่ไหลเข้า กลุ่มรัฐ จีซีซี มีถึง 60 เปอร์เซ็นต์ที่เข้ามาสู่ประเทศยูเออี สำหรับการลงทุนที่ไหลออกจากภูมิภาค มีตัวเลขว่าระหว่างปี 2002 และ 2006 มีเงินลงทุนไหลออกจากภูมิภาคประมาณ 60 พันล้านดอลลาร์ และมีกระแสความคิดเรื่องการหันเหการลงทุนกลับมาสู่ภูมิภาคของตนเองมากขึ้น

2. สถานการณ์เงินเฟ้อและวิกฤติอาหารราคาแพง

สถานการณ์เงินเฟ้อในตะวันออกกลาง

ซาอุดีอาระเบียอาจได้เห็นอัตราเงินเฟ้อปีนี้นี้ขึ้นถึง 9 เปอร์เซ็นต์ ทั้งนี้ เป็นรายงานจากความเห็นของนักเศรษฐศาสตร์และนักวิเคราะห์ 17 ราย ระบุว่าอัตราเงินเฟ้อในซาอุดีอาระเบียและกลุ่มรัฐ จิซซีซี อีกอีก 4 ประเทศ มีแนวโน้มที่จะขยายตัวขึ้นไปถึงอย่างน้อย 9 เปอร์เซ็นต์ ในปีปัจจุบัน เนื่องจากอัตราค่าเช่าและราคาสินค้าโภคภัณฑ์ของโลกพุ่งสูงขึ้น และอัตราดอกเบี้ยตกลดที่เร่งให้มีการกู้ยืมมากขึ้น ซึ่งเป็นอัตราเฉลี่ยของเงินเฟ้อที่สูงสุดในรอบ 30 ปี เทียบกับ 4.1 เปอร์เซ็นต์ในปี 2007 นอกจากนั้น อัตราเงินเฟ้อในช่วงสิ้นปีนี้อาจจะเพิ่มขึ้นไปถึง 9.9 เปอร์เซ็นต์ จาก 6.5 เปอร์เซ็นต์ ในเดือน ธ.ค. ปี 2007 (คูเวต ไทมส์ 050508)

ในบาร์เรนนักเศรษฐศาสตร์ระบุอัตราเงินเฟ้ออาจเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่าในปีนี้ จากการที่บาร์เรนนั้นยึดถือนโยบายผูกติดค่าเงินบาร์เรนดิเนอร์ไว้กับดอลลาร์มาตลอด และดำเนินการปรับลดอัตราดอกเบี้ยไปแล้วถึง 4 ครั้งในปีนี้ ตามการตัดลดของเฟด หรือธนาคารกลางของสหรัฐ ทำให้บรรดานักเศรษฐศาสตร์วิเคราะห์คาดการณ์ว่า ในปี 2008 นี้ อัตราเงินเฟ้อของบาร์เรน และรวมถึง ซาอุดีอาระเบีย โอมานและคูเวต อาจพุ่งสูงขึ้นถึง 9 เปอร์เซ็นต์ และในบาร์เรนจะไปแตะอยู่ที่ 8.5 เปอร์เซ็นต์ ในระยะสั้นปี และทำให้อัตราเฉลี่ยทั้งปีเท่ากับประมาณ 6.1 เปอร์เซ็นต์ (บาร์เรน ทริบูน 140508) ผู้ว่าการธนาคารกลางบาร์เรนเกรงว่าอาหารแพงจะเป็นอุปสรรคของการแก้ปัญหาเงินเฟ้อที่สำคัญ รายงานข่าวเมื่อวันที่ 25 พ.ค. กล่าวว่า ผู้ว่าการธนาคารกลางของบาร์เรน ราซิด อับ มาราจ ออกมายืนยันว่าจะพยายามแก้ปัญหาที่เป็นสาเหตุที่มาของภาวะเงินเฟ้อที่ขึ้นสูงทำสถิติใหม่ 5.2 เปอร์เซ็นต์ในเดือน มี.ค. ที่ผ่านมา เขายังคงชี้ว่า สาเหตุของอัตราเงินเฟ้อที่เพิ่มขึ้นมาจากปัจจัยในท้องถิ่น เช่นอัตราค่าเช่าและบริการต่างๆ และเขาเชื่อว่าจะสามารถชะลอเงินเฟ้อลงได้เล็กน้อยในช่วง 12 เดือน อย่างไรก็ตาม มีปัจจัยที่ไม่อาจควบคุมได้เพิ่มขึ้นมา ที่ทำให้อาจเป็นอุปสรรคสำคัญ นั่นคือราคาอาหารที่เพิ่มขึ้นมาเรื่อยๆ ในช่วงเวลาสั้นๆ (บาร์เรน ทริบูน 250508)

ภาวะเงินเฟ้อในโอมานเพิ่มขึ้นถึง 11.5 เปอร์เซ็นต์ ในเดือนมี.ค. กระทรวงเศรษฐกิจชาติโอมานเปิดเผยข้อมูลอัตราเงินเฟ้อประจำปีของโอมาน เพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ 11.5 เปอร์เซ็นต์ในเดือน มี.ค. จาก 11.11 เปอร์เซ็นต์ในเดือน ก.พ. ซึ่งสูงสุดในรอบอย่างน้อย 18 ปี ราคาในไตรมาสแรกของอาหาร เครื่องดื่ม และยาสูบ ซึ่งรวมกันนับเป็นเกือบ 1 ใน 3 ของดัชนีราคาผู้บริโภค เพิ่มขึ้น 18.5 เปอร์เซ็นต์ เทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน สถิติสำรองเงินตราของโอมานเพิ่มขึ้น 37.8 เปอร์เซ็นต์ ในเดือน มี.ค. นี้ และอัตราราคาเช่าก็เพิ่มขึ้น 12.4 เปอร์เซ็นต์ และเป็นที่น่าสังเกตว่า ทางกาตาร์ได้สั่งการให้เพิ่มอัตราค่าจ้างแรงงานพนักงานภาครัฐสูงถึง 43 เปอร์เซ็นต์ และเพิ่มเงินบำนาญบำนาญข้าราชการตั้งแต่ 5 – 35 เปอร์เซ็นต์ (มินาเอฟเอ็น 180508)

เงินเฟ้อกาตาร์อาจลดลงมาอยู่ที่ 11.5 เปอร์เซ็นต์ ในปี 2008 กองทุนการเงินอาหรับ ฐานในอาบูดาบีอ้างการประมาณการอย่างเป็นทางการของกาตาร์ ระบุว่า คาดหมายว่าเศรษฐกิจกาตาร์ปีนี้จะกระเตื้องขึ้น และอัตราเงินเฟ้อจะอ่อนตัวลงมาอยู่ที่ประมาณ 11.5 เปอร์เซ็นต์ ขณะที่กาตาร์สามารถยุติการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของอัตราค่าเช่า ที่เป็นสาเหตุหลักของภาวะเงินเฟ้อโดยทั่วไป ในปีนี้คาดว่าอัตราเงินเฟ้อของกาตาร์จะอยู่ที่ราว 11.5 เปอร์เซ็นต์ ต่ำกว่าอัตราเมื่อปีที่แล้วและในไตรมาสแรกของปีนี้ และในไตรมาสสุดท้ายของปี 2007 อัตราเงินเฟ้อในกาตาร์อยู่ที่ 13.73 เปอร์เซ็นต์ เทียบกับไตรมาสก่อนหน้า (เอมิเรตส์ บิสิเนส 24/7 280508) อนึ่ง รายงานดัชนีราคาผู้บริโภคในไตรมาสแรกของปีนี้ในกาตาร์ เพิ่มขึ้นมา 4.73 เปอร์เซ็นต์ อยู่ที่ 166.87 เปอร์เซ็นต์ ขณะที่ของไตรมาส 4 ปีที่แล้วอยู่ที่ 159.34 เปอร์เซ็นต์ ทั้งนี้เนื่องจากสินค้าประเภทอาหาร เครื่องดื่มและยาสูบ เพิ่มขึ้น 7.81

เปอร์เซ็นต์ ราคาทอง สินค้าและบริการเพิ่มขึ้น 5.16 เปอร์เซ็นต์ ค่าเช่า น้ำมันและพลังงานในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 4.76 เปอร์เซ็นต์ การขนส่งคมนาคมเพิ่มขึ้น 4.76 เปอร์เซ็นต์ สิ่งทอและอุปกรณ์เครื่องใช้ในบ้านเพิ่มเล็กน้อย 2.9 เปอร์เซ็นต์ ค่ารักษาพยาบาลเพิ่มขึ้น 2.49 เปอร์เซ็นต์ (เดอะ เพนนิงทูลา 210508)

อัตราเงินเฟ้อในยูเออีแตะ 12 เปอร์เซ็นต์ สูงสุดนับตั้งแต่ปี 1990 มีนาเอฟเอ็น วันที่ 19 พ.ค. รายงานอ้างคำกล่าวของประธานบริษัทหอสังหาริมทรัพย์มีชื่อในยูเออี เกี่ยวกับสถานการณ์เศรษฐกิจในปัจจุบัน ระบุว่า จากการศึกษาทางการตลาด พบสาเหตุหลัก 3 ตัวที่เป็นตัวขับเคลื่อนภาวะเงินเฟ้อในประเทศให้พุ่งกระฉูดในขณะนี้ นั่นคือ (1) อัตราค่าเช่าที่พักอาศัย (2) การอัดเงินเพื่อส่งเสริมสภาพคล่องในตลาดยูเออี โดยการให้เงินกู้ธนาคารแก่ผู้กู้รายย่อย คิดเป็นมูลค่าสูงกว่าอัตรารายได้ถึง 25 เท่า และ (3) ราคาน้ำมันเชื้อเพลิงโลกที่เพิ่มขึ้น ทั้งหมด เป็นสาเหตุทำให้อัตราเงินเฟ้อใน ยูเออี พุ่งสูงขึ้นถึง 36 เปอร์เซ็นต์ (มีนาเอฟเอ็น 210508)

ความเคลื่อนไหวและแนวโน้มจากปัญหาเงินเฟ้อ

ผู้เชี่ยวชาญเตือนปัญหาเงินเฟ้อจะก่อให้เกิดวิกฤติมากขึ้นในกลุ่มประเทศ จีซีซี

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญจากสแตนดาร์ดชาร์เตอร์ดออกมากล่าวเตือนในรายงานข่าวเมื่อวันที่ 15 พ.ค. ว่า อัตราเงินเฟ้อที่ขยายตัวมากขึ้น และกลไกการควบคุมราคาที่ยืดหยุ่นในภูมิภาคตะวันออกกลางนำมาใช้เพื่อควบคุมราคาสินค้าดังกล่าว จะก่อให้เกิดผลร้ายแรงตามมา เหล่าผู้เชี่ยวชาญชี้ว่า อัตราเงินเฟ้อในซาอุดีอาระเบีย กาตาร์ ยูเออี และโอมาน ล้วนแล้วแต่ขึ้นในอัตราเลขสองหลัก “เงินเฟ้อของราคาอาหารในยูเออีขึ้นถึง 27 เปอร์เซ็นต์ และ 14.2 เปอร์เซ็นต์ ในซาอุดีอาระเบีย และว่า กลุ่ม จีซีซี นั้นสามารถที่จะลดผลกระทบของเงินเฟ้อจากราคาอาหารโดยผ่านการปฏิรูปกระแสเงิน แต่เนื่องจากราคาอาหารของโลกก็ขยับราคาสูงขึ้นด้วย ก็จะทำให้เกิดเป็นภาระหนักแก่ประเทศในภูมิภาคนี้ ทั้งนี้ เนื่องจากกลุ่มประเทศ จีซีซี นั้น ต้องพึ่งพาอาหารจากส่วนอื่นๆ ของโลก ซาอุดีอาระเบีย เป็นประเทศหนึ่งที่เป็นลูกค้านำเข้าข้าวรายใหญ่ที่สุด ส่วนอียิปต์ก็เป็นประเทศนำเข้าข้าวสาลีที่ใหญ่ที่สุด ส่วน ยูเออี นั้นต้องนำเข้าอาหารถึง 90 เปอร์เซ็นต์ของทั้งหมด การขาดแคลน และราคาที่แพงขึ้นของอาหารโลก กลุ่ม จีซีซี และประเทศอื่นๆ ทั้งภูมิภาคตะวันออกกลางต้องได้รับผลกระทบ ค่าเงินดอลลาร์ที่อ่อนตัวลงยิ่งทำให้อาหารแพงขึ้นสำหรับประเทศที่เชื่อมโยงกับดอลลาร์ และนโยบายที่นำมาใช้ในการรับมือกับปัญหานี้ของ จีซีซี คือการควบคุมราคาและการอุดหนุนทางการเงินแก่สินค้าพื้นฐานประเภทข้าว นม และแป้ง ซึ่งยังผลให้เกิดปัญหาการบิดเบือนทางการตลาด ซึ่งจะนำพาภูมิภาคนี้ไปสู่ปัญหาต่างๆ อีกไม่น้อยทีเดียว (อาหรับ นิวส์ 150508)

จากราคาอาหารที่แพงขึ้น สู่วิกฤติอาหารโลก

เกิดวิกฤติขาดแคลนแป้งขึ้นในเมกกะ เมื่อปลายเดือน พ.ค. มีรายงานข่าวคำแถลงการณ์ของประธานหอการค้าและอุตสาหกรรมเจดดาห์ ของซาอุดีอาระเบีย ระบุว่า ประชาชนในเมกกะ จะไม่ต้องเผชิญภาวะขาดแคลนแป้งในอนาคต เนื่องจากทางการได้ใช้มาตรการเพื่อประกันการส่งออกแป้งอย่างเพียงพอแล้ว คำแถลงดังกล่าวออกเมื่อวันที่ 29 พ.ค. โดย ซาเลห์ อัล ตูรกี ประธานหอการค้าและอุตสาหกรรมเจดดาห์ ว่าได้มีการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งกระทรวงการค้าและอุตสาหกรรม และองค์การกลางโรงโม่แป้งและไซโล ในการยุติวิกฤติขาดแคลนแป้งในครั้งนี้ ทั้งนี้โดยได้มีการเพิ่มการจัดสรรแป้งไปตามจังหวัดต่างๆ จาก 230,000 ตัน เป็น 400,000 ตัน ต่อสัปดาห์ และระบุว่า การแก้ปัญหาขาดแคลนครั้งนี้แก้ด้วยการส่งออกแป้งเพิ่มถึง 3 ล้านตัน การดำเนินการแก้ปัญหาวิกฤติขาดแคลนแป้ง เริ่มขึ้นหลังจากหอการค้าและอุตสาหกรรมเจดดาห์นำเสนอรายงานชี้ให้เห็นถึงความร้ายแรงของปัญหา และความจำเป็นในเรื่องการเพิ่มปริมาณการส่งออกแป้งโดยการเพิ่มโรงโม่ใหม่ๆ ในเมกกะ และปรับปรุงระบบการขายและการส่งมอบสินค้าใหม่ มีการรวบรวมข้อมูลจำนวนร้านรวงและโรงงานผลิต

อาหารที่ใช้แบ่งเป็นส่วนผสมหลัก เพื่อป้องกันพ่อค้าักตุนสินค้าเก็งกำไรต่างๆ หรือฉวยโอกาสขึ้นราคาสินค้า และยังมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ 5 ชุด เพื่อติดตามระบบการกระจายสินค้าและตามจับกุมผู้ละเมิด (อาหรับ นิวส์ 300508)

ราคาข้าวจะไม่มีวันกลับไปอยู่ที่ระดับเดิมอีกและอนาคตอันใกล้นี้ เนื่องจากอุปสงค์ข้าวจะสูงเกินอุปทานอย่างต่อเนื่องนับจากนี้ไป ทั้งนี้เป็นการตั้งข้อสังเกตของบรรดาผู้นำและผู้ส่งออกสินค้าข้าวในตะวันออกกลาง นักวิเคราะห์การตลาดกล่าวว่า ในปี 2007 ความต้องการข้าวพุ่งขึ้นมาที่ 424 ล้านตัน และหากคิดจากประชากรเกือบครึ่งโลกที่กินข้าว ความต้องการข้าวคาดว่าจะเพิ่มขึ้นประมาณ 50 เปอร์เซ็นต์ ภายในปี 2030 การบริโภคข้าวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในอัตรา 7.5 เปอร์เซ็นต์ในปี 2007 การผลิตข้าวเพิ่มไม่ทันคือขึ้นเพียง 5.4 เปอร์เซ็นต์ เท่านั้น

นักวิเคราะห์การตลาดกล่าวว่า ปี 2007 ราคาสินค้าโภคภัณฑ์ทำสถิติใหม่ทั่วโลก ข้าวคุณภาพสูงถึง 5 กิโลกรัมขึ้นราคาจาก 42 ดอลลาร์ไปเป็น 60 ดอลลาร์ ในช่วงปีที่ผ่านมา และถึง 1 กิโลกรัมขึ้นจาก 9 ดอลลาร์ เป็น 13 ดอลลาร์ ระหว่างปี 1974 และ 2005 ราคาอาหารโดยรวมในตลาดโลกตกลง 3 ใน 4 ในราคาที่แท้จริง แต่นับจากปี 2006-2007 ราคากระโดดขึ้นกว่า 75 เปอร์เซ็นต์ ตัวเหลืองขึ้นสูงสุดในรอบ 34 ปี และข้าวโพดสูงสุดในรอบ 11 ปี สถิติข้อมูลปี 2006 - 2007 พบว่าราคานำเข้าข้าวบาสมาดิในตลาดยุโรปพุ่งขึ้น 100 เปอร์เซ็นต์ นอกจากนั้น พบว่าปริมาณการส่งออกข้าวลดลงด้วยสาเหตุต่างๆ เช่น เนื่องจากความไม่มั่นคงทางการเมืองในปากีสถาน อากาศไม่ดีและการเก็บเกี่ยวล่าช้า เกษตรกรต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในการเพาะปลูกข้าว เนื่องจากน้ำมันราคาแพงขึ้น รวมทั้งค่าขนส่งและค่าแรงงาน เกษตรกรบางส่วนหันไปปลูกข้าวพันธุ์ที่จะนำมาผลิตน้ำมันเชื้อเพลิงชีวภาพ ซึ่งปลูกง่ายกว่าข้าวบาสมาดิ รายงานยังระบุว่า ประเทศส่งออกข้าวหลายประเทศยุติการส่งออกด้วยเหตุผลความมั่นคงทางอาหาร เช่น เวียดนาม อียิปต์ กัมพูชา เป็นต้น ก่อให้เกิดวิกฤติการณ์ของข้าวทั่วโลก ขณะที่ความต้องการสินค้าโภคภัณฑ์ด้านอาหารขยายตัวรวดเร็วต่อเนื่อง โดยเฉพาะในประเทศเศรษฐกิจกำลังพัฒนา เช่น อินเดีย จีน และลาตินอเมริกา เช่น ลูกค้าน้ำมันจีนที่กินเนื้อ 20 กิโลกรัมเมื่อปี 1985 ปัจจุบันนี้เพิ่มขึ้นเป็น 50 กิโลกรัม อัตราการเพิ่มนี้ส่งผลถึงการเพิ่มขึ้นของความต้องการทั้งด้านธัญพืชและเนื้อสัตว์พร้อมกันไป เนื่องจากการผลิตเนื้อทุกๆ 1 กิโลกรัม จะต้องใช้ธัญพืชถึง 8 กิโลกรัม

อนึ่ง มีข้อสังเกตจากผู้เชี่ยวชาญด้านสินค้าโภคภัณฑ์ซึ่งชี้ว่า อัตราการขยายตัวของการผลิตอาหารจะไม่สามารถก้าวตามทันการขยายตัวเติบโตของจำนวนประชากร ธนาคารโลกประมาณการว่าการผลิตอาหารเพิ่มขึ้นประมาณ 50 เปอร์เซ็นต์ และการผลิตเนื้อสัตว์เพิ่มขึ้น 85 เปอร์เซ็นต์ จากปี 2000 ถึง 2030 หากคิดตามอัตราการเติบโตของจำนวนประชากรโลกขณะนี้ ภายในปี 2020 จะมีปากท้องที่ต้องเลี้ยงดูเพิ่มขึ้นอีกประมาณหนึ่งพันล้านคน

อีกสาเหตุหนึ่งที่เป็นต้นเหตุของการเกิดวิกฤติการณ์ขาดแคลนอาหารทั่วโลก นั่นคือ การแปรผืนดินที่ใช้ในการเพาะปลูกให้กลายเป็นเมืองเพิ่มมากขึ้น การแปรเป้าหมายของการเพาะปลูกผลผลิตการเกษตรจากการปลูกเพื่อบริโภคของประชากรโลก กลายเป็นเพื่อนำไปใช้ในการผลิตน้ำมันเชื้อเพลิงชีวภาพ เช่น อ้อย ข้าวโพด และข้าวสาลี เป็นต้น เมื่อปี 2000 ข้าวโพดประมาณ 15 ล้านตันในสหรัฐถูกแปรเป็นเอทานอล และในปีนี้อาจจะใช้ประมาณ 85 ล้านตัน ผสมกับปีนี้มีภูมิอากาศแปรปรวนส่งผลต่อผลผลิตธัญพืชทั่วโลก เมื่อเร็วๆ นี้ ชาอุดีอาระเบียประกาศยุติการปลูกข้าวสาลีจนถึงปี 2015 เนื่องจากขาดแคลนน้ำ พายุไซโคลนนาทิสพัดถล่มพื้นที่ปลูกธัญพืชสำคัญของพม่า ส่งแรงกดดันต่อชาติผลิตข้าวอื่นๆ อย่างต่อเนื่อง (คาลิจ ไทมส์ 220508)

ราคาสินค้าแพงขึ้น - ปัจจัยคุกคามการรวมสกุลเงินกลุ่มรัฐ จีซีซี

ผลวิจัยพีตซ์ เรตติ้ง ระบุว่า ภาวะเงินเฟ้อที่ผันแปรหลากหลายในกลุ่มประเทศ จีซีซี อาจเป็นอุปสรรคต่อแผนการรวมสกุลเงินในปี 2010 รายงานผลวิจัยชี้ว่า อัตราเงินเฟ้อในกลุ่มรัฐจีซีซี มีตั้งแต่ระดับ 5.2 เปอร์เซ็นต์ในบาห์เรน ไปจนถึง 13.8 เปอร์เซ็นต์ในกาตาร์ เมื่อปีที่แล้วอัตราเงินเฟ้อเฉลี่ยในกลุ่มรัฐ จีซีซี ขึ้นถึง 7.4 เปอร์เซ็นต์ เทียบกับ 4.2 เปอร์เซ็นต์ ในระยะห้าปีก่อนหน้านี้ อัตราเงินเฟ้อคิดคำนวณล่าสุดใน ยูเออี อยู่ที่ 11

เปอร์เซ็นต์ เมื่อวันที่ 29 พ.ค. ทางธนาคารชาติออสเตรียประกาศอัตราเงินเฟ้อของราชอาณาจักร ขยายตัวไปอยู่ที่ 10.5 เปอร์เซ็นต์แล้ว ในเดือน เม.ย. สูงสุดในรอบ 27 ปี ฟิตซ์ เรตติ้ง บริษัทจัดอันดับความน่าเชื่อถือมีชื่อของโลก ชี้ว่า การตัดสินใจเกี่ยวอัตราแลกเปลี่ยนสำหรับเงินสกุลใหม่ จะเป็นจุดที่ยากที่สุดถ้าหากอัตราเงินเฟ้อในภูมิภาคยังอยู่ในระดับสูงและผันผวนดังที่เป็นอยู่ในช่วงสองสามเดือนที่ผ่านมา และอัตราแลกเปลี่ยนของแต่ละประเทศขณะนี้ก็ขึ้นลง ในอัตราที่แตกต่างกันอย่างมาก นอกจากนั้น ข้อตกลงระหว่างชาติ จีซีซี ในการรวมสกุลเงิน ยังระบุบรรทัดฐาน 5 ข้อ โดยมีข้อหนึ่งที่กำหนดว่า อัตราเงินเฟ้อของแต่ละประเทศจะต้องไม่เกิน 2 เปอร์เซ็นต์ ของน้ำหนักเฉลี่ยของภูมิภาค ดังนั้น การพุ่งขึ้นของอัตราเงินเฟ้อในภูมิภาคอ่าวจึงเป็นภัยคุกคามสำคัญต่อวาระการรวมสกุลเงินเป็นหนึ่งในเดียวของกลุ่มที่กำหนดเสร็จสิ้นในปี 2010 เป็นอย่างมาก แม้ว่าการรวมกันในการการศุลกากรได้ทำสำเร็จไปแล้วตั้งแต่ปี 2003 แต่ความล่าช้าในการรวมทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค ขณะนี้เป็นเรื่องที่ไม่อาจจะคาดเดาได้ว่าเมื่อไหร่จะคลี่คลาย หลายฝ่ายให้เวลาอย่างน้อยในปี 2012 อาจจะเสร็จได้ (บาร์เรน ทริบูน 300508)

อนึ่ง เมื่อราววันที่ 26 พ.ค. มีการประชุมระดับรัฐมนตรีการค้าจาก 6 ประเทศสมาชิกกลุ่ม จีซีซี ที่กาตาร์ ประเด็นการประชุมที่สำคัญคือการหาหรือปัญหาเงินเฟ้อ และราคาสินค้าจำเป็นที่แพงขึ้น ที่ประชุมจะมีการหารือเรื่องการค้าทวิภาคีและหนทางที่จะประกันการไหลที่ราบรื่นของบริการและสินค้าระหว่างกลุ่มประเทศ จีซีซี ด้วยกัน นอกจากนั้น ยังจะมีการหารือระเบียบการค้าใหม่สำหรับตลาดร่วม จีซีซี และข้อเสนอแนะที่หวังจะแก้ปัญหา ราคาอาหารที่พุ่งขึ้น สินค้าอาหารที่จำเป็นและวัสดุก่อสร้างที่มีราคาสูงขึ้น เป็นต้น (คาลิจ ไทมส์ 270508)

กระแสการปล่อยค่าเงินจากดอลลาร์ของกลุ่มรัฐอ่าว

เมอร์ริลล์ ลินช์ ชี้ ยูเออี การตาจะปล่อยค่าเงินเร็ว ๆ นี้ และซาอุดีฯจะปล่อยในปีหน้า

ข่าวเกิดจากการเผยแพร่ผลงานวิจัยล่าสุดของนักเศรษฐศาสตร์สังกัดบริษัทที่ปรึกษาและบริหารการเงินชั้นนำแห่งหนึ่งของสหรัฐ เมอร์ริลล์ ลินช์ เมื่อวันที่ 16 พ.ค. รายงานวิจัยของเมอร์ริลล์ วิเคราะห์ว่าในครึ่งหลังของปีนี้ ภาวะเศรษฐกิจที่อ่อนแอลงเรื่อยๆ ของสหรัฐจะเป็นปัจจัยสำคัญที่กระทบต่อค่าเงินดอลลาร์ต่อไป และมีทัศนะว่า การยืดเยื้อค่าเงินไว้กับดอลลาร์ต่อไปก็จะยิ่งกระตุ้นไฟเงินเพื่อให้ใหม่แรงขึ้น พวกนี้เชื่อว่าถึงเวลาแล้วที่จะต้องเปลี่ยนนโยบาย เพราะยิ่งผูกค่าเงินกับดอลลาร์ต่อไปจะไม่เป็นผลดีต่อกลุ่ม จีซีซี ในระยะยาวแน่นอน เมอร์ริลล์ ยังได้วิเคราะห์แบบฟันธงว่า ยูเออี และกาตาร์ จะปล่อยค่าเงินจากดอลลาร์ภายใน 6 เดือนจากนี้ และซาอุดีอาระเบียจะรอคอยจนถึงปลายๆ ปี 2009 ที่จะปล่อยค่าเงินของตนจากการผูกติดกับดอลลาร์หลายสิบปี (คาลิจ ไทมส์ 160508)

เมอร์ริลล์ ชี้แนวทางแก้ปัญหาเงินเฟ้อของ จีซีซี เป็น “แบบนอกตำรา”

ในวันที่ 22 พ.ค. นักเศรษฐศาสตร์แห่งเมอร์ริลล์ ลินช์ ออกมาชี้ว่า กลุ่มประเทศ จีซีซี ยังคงหลีกเลี่ยงการแก้ปัญหาเงินเฟ้อที่พุ่งขึ้น ที่ต้นตอของปัญหา นั่นคือ “การผูกค่าเงินติดกับดอลลาร์” ขณะที่พยายามซื้อเวลา ด้วยความคาดหวังว่าดอลลาร์จะกลับมาเหมือนดังเดิม หรือเฟดของสหรัฐจะพลิกกลับนโยบายทางการเงินที่ทำอยู่ นักเศรษฐศาสตร์เหล่านี้ปะยี่ห้อมาตรการที่รัฐบาลกลุ่ม จีซีซี นำมาใช้เพื่อคลี่คลายแรงกดดันจากปัญหาเงินเฟ้อว่าเป็นแบบนอกตำรา พร้อมเตือนว่าการแก้ปัญหาราคาสินค้าที่พุ่งขึ้นในขณะนี้ เป็นการดึงทั่วทั้งภูมิภาคเผชิญหน้ากับการท้าทายที่สำคัญ ขณะที่รายได้จากน้ำมันยังคงเป็นปัจจัยเร่งการใช้จ่ายในการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง นักเศรษฐศาสตร์ระบุถึงมาตรการที่วุ่นนอกตำรา ประกอบด้วย การเพิ่มค่าจ้างแรงงาน ตรึงราคาสินค้า อุดหนุนผู้ประกอบการ ลดค่าธรรมเนียมการนำเข้าสินค้า ซึ่งล้วนแล้วแต่จะมีประสิทธิภาพในระยะสั้นๆ เพื่อตรวจสอบว่าราคาสินค้าไม่ให้ขึ้นมากเกินไป ในระยะกลาง แรงกดดันของเงินเฟ้อจะยิ่งสะสมเพิ่มพูนมากขึ้น โดยกลุ่ม จีซีซี คิดว่ายังมีเงินพอที่จะถ่วงเวลาต่อไปอีกได้ แต่จริงๆ เป็นการเพิ่มความรุนแรงของปัญหาเงินเฟ้อ ยิ่งถ่วงเวลานานเท่าไร ปัญหาเงินเฟ้อนี้อาจยิ่งกินลึก และสินทรัพย์ก็จะกลายเป็นฟองสบู่ที่พร้อมแตกในที่สุด (คาลิจ ไทมส์ 220508)

เมอร์ริลล์ ลินช์ ระบุทางการสหรัฐไฟเขียวให้ จีซีซี ปลดปล่อยค่าเงิน

เมื่อนักวิเคราะห์ที่มีฐานอยู่ในกลุ่มรัฐอ่าวชี้ให้เห็นว่า กระแสเงินของกลุ่มประเทศ จีซีซี ส่วนใหญ่มีค่าต่ำกว่าความเป็นจริงเมื่อเทียบกับดอลลาร์ โดยคิดจากฐานดุลบัญชีเดินสะพัด ภาวะเงินเฟ้อ ราคาสินค้าและบริการของแต่ละประเทศ เช่น ค่าเงินดิแรมของ ยูเออี ต่ำกว่าค่าจริงประมาณ 10-15 เปอร์เซ็นต์ และเงินริอัลของซาอุดีก็ต่ำกว่าค่าจริงอยู่ 25-30 เปอร์เซ็นต์ ทั้งนี้จากรายงานของธนาคารคอยท์แบงก์ เอจี. ผู้เชี่ยวชาญกระแสเงินยังระบุว่า การผูกค่าเงินไว้กับดอลลาร์ยังขัดขวางไม่ให้กระแสเงินในรัฐอ่าวไม่สามารถเพิ่มค่าไปตามกลไกตามธรรมชาติ ขณะที่ค่าดอลลาร์เองนั้นตกเอาตกเอา จึงก่อผลให้เกิดภาวะเงินเฟ้อในประเทศเพิ่มขึ้น ซึ่งคาดว่าในปี 2008 เงินเฟ้อใน จีซีซี จะขึ้นมาอยู่ที่ 9.7 เปอร์เซ็นต์ (คาสีจ ไซมส์ 220508)

อนึ่ง รายงานข่าวเมื่อวันที่ 29 พ.ค. เมอร์ริลล์ ลินช์ เผยรายงานภายใต้ชื่อ “สหรัฐให้ไฟเขียวกลุ่มรัฐ จีซีซี” ระบุว่า สำนักงานการคลังสหรัฐ จัดทำรายงานเสนอต่อสภาองเกรส ว่าด้วยเรื่องเศรษฐกิจระหว่างประเทศและนโยบายอัตราแลกเปลี่ยน หรือที่รู้จักกันในชื่อ รายงาน FX manipulation ระบุว่า ทางการสหรัฐได้ให้สัตยาบันเดินทางเรื่องการเปลี่ยนแปลงนโยบายอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของแต่ละประเทศ เนื่องจากมีความเข้าใจเป็นอย่างดีว่า กลุ่มรัฐอาวนั้นต้องหวั่นกับผลของภาวะเงินเฟ้อสูงเข้า จากการที่ค่าเงินที่ผูกกับดอลลาร์ของแต่ละแห่งต้องลดลงมากเพียงใด นักวิเคราะห์ค่ายเมอร์ริลล์ ลินช์ชี้ว่า สหรัฐกำลังช่วยขจัดสิ่งกีดขวางทางการเมืองให้แก่อัตราแลกเปลี่ยนของชาติต่างๆ ในภูมิภาคที่จะเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ เมอร์ริลล์ ลินช์ เชื่อว่า ถ้าหากสหรัฐสบายใจกับการที่ค่าเงิน จีซีซี จะเพิ่มขึ้นมา ก็เชื่อว่าจะทำให้ง่ายขึ้นสำหรับทางการ จีซีซี ที่จะปลดปล่อยค่าเงินจากดอลลาร์จากจุดทางการทูต และเป็นการสอดคล้องกับทัศนะที่มองว่ากระแสเงิน จีซีซี นั้นกำลังมาแรง และในรายงานที่ระบุว่า เป็นไปได้มากที่ ยูเออี และ กาตาร์ จะย้ายกระแสเงินของตนไปผูกค่าไว้กับตะกร้าเงินแทนดอลลาร์ภายในเร็วๆ นี้

อย่างไรก็ตาม รายงานข่าววันเดียวกันระบุว่า ผู้ว่าการธนาคารกลาง ยูเออี สุลต่าน บิน นัสเซอร์ อัล สุเวดี ออกมาตอบโต้ข้อสังเกตในรายงานของเมอร์ริลล์ ลินช์ ว่า ทางการ ยูเออี ไม่มีการเคลื่อนไหวใดๆ ที่จะปลดปล่อยค่าเงินจากดอลลาร์ และว่า การกล่าวอ้างว่าทางการสหรัฐเปิดไฟเขียวให้กลุ่มรัฐอ่าวเดินทางเปลี่ยนแปลงนโยบายค่าเงินของแต่ละประเทศได้นั้น เป็นเรื่องที่ “ไม่มีน้ำหนักและขาดความโปร่งใส” (คาสีจ ไซมส์ 290508)

3. สถานการณ์และความเคลื่อนไหวด้านการค้าและการลงทุน

ข้อมูลสถิติด้านการค้าและการลงทุนที่น่าสนใจ

ในช่วงเดือน พ.ค. มีรายงานข่าวทั้งข้อมูล สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางด้านการค้าและการลงทุนในภูมิภาคตะวันออกกลางที่น่าติดตามอยู่มาก เราได้ทราบข้อมูลที่น่าสนใจ เช่นว่า

(1) การค้าขายภายในกลุ่มประเทศอาหรับเมื่อปีที่แล้วเพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ 64 พันล้านดอลลาร์ จากเพียง 14 พันล้านดอลลาร์ก่อนจะมีการจัดตั้งเขตเสรีการค้าเกรตเตอร์อาหรับ นอกจากนั้น การค้าสินค้าที่ไม่ใช่น้ำมันยังขยายตัวจาก 8.4 พันล้านดอลลาร์ มาอยู่ที่ประมาณ 30 พันล้านดอลลาร์ด้วย ทั้งนี้จากการเปิดเผยของผู้อำนวยการทั่วไปของกองทุนอาหรับฟണ്ട് (คาสีจ ไซมส์ 280508)

(2) ภูมิภาคตะวันออกกลางมีเงินพร้อมลงทุนอยู่มากถึง 4 ล้านล้านดอลลาร์ และโดยทั่วไปมักมองไปที่การลงทุนในหลักทรัพย์ทั่วโลก เฉพาะกองทุนมั่งคั่งชาติ (SWF) มีสินทรัพย์ในการบริหารโดยรวมประมาณ 3.3 ล้านล้านดอลลาร์ ข้อมูลระบุว่า สินทรัพย์ทั่วโลกที่อยู่ภายใต้การบริหารของกองทุนมั่งคั่งชาติเหล่านี้ คาดว่าจะมีมากถึง 5 ล้านล้านดอลลาร์ ภายในปี 2010 และขึ้นถึง 15 ล้านล้านดอลลาร์ในปี 2015 (คาสีจ ไซมส์ 270508)

(3) **สินทรัพย์ของกองทุนมั่งคั่งชาติ (SWF) ทั่วโลกมีทั้งหมดประมาณ 3 ล้านล้านดอลลาร์** กว่า 40 เปอร์เซนต์เป็นของนักลงทุนจากตะวันออกกลาง และกว่า 60 เปอร์เซนต์ของสินทรัพย์ทั่วโลกของกองทุนเหล่านี้ ลงทุนไปในหลักทรัพย์ส่วนบุคคล ในนี้ที่ลงไประหว่าง 120 และ 150 พันล้านดอลลาร์ หรือประมาณ 10 เปอร์เซนต์ของหลักทรัพย์ส่วนบุคคลทั้งหมดทั่วโลก ที่มีแนวโน้มเติบโตอย่างมหาศาล (มินาเอฟเอ็น 180508)

(4) **กองทุนเฮจฟันด์โลกเตรียมเพิ่มการลงทุนในตะวันออกกลาง** ข้อมูลเปิดเผยโดยดอยช์แบงก์ได้จากการสำรวจจากนักลงทุนกว่าพันรายที่มีเงินทุนรวมกันประมาณ 1 ล้านล้านดอลลาร์ ในสินทรัพย์อุตสาหกรรมกองทุนเฮจฟันด์ ซึ่งประมาณ 50 เปอร์เซนต์ของผู้ผ่านการสำรวจ มีเงินทุนในหลักทรัพย์ที่กำลังมาแรงในตลาดหลักทรัพย์ตะวันออกกลาง และยังไม่มีการคิดจะลดทุนในภูมิภาคนี้เลย โดย 12 เปอร์เซนต์จะคงการลงทุนไว้ในระดับเดิม และ 32 เปอร์เซนต์ มีแผนจะเพิ่มการลงทุนด้วย (คาลิจ ไทมส์ 210508)

(5) **การค้าขายระหว่างบาห์เรนกับอิหร่านขยายตัวเกือบ 200 เปอร์เซนต์ ในช่วงสองสามปีที่ผ่านมา** ทั้งนี้เป็นสถิติข้อมูลที่เปิดเผยโดย หอการค้าและอุตสาหกรรมบาห์เรน ในโอกาสที่คณะผู้แทนการค้าและการพาณิชย์ 45 คนจากอิหร่านเดินทางเยือนกรุงมานามาเมื่อต้นเดือน พ.ค. นี้ ตัวเลขระบุว่า ปริมาณการค้าสินค้าที่ไม่ใช่น้ำมันระหว่างบาห์เรนและอิหร่านเพิ่มขึ้นจาก 12.7 ล้านดอลลาร์บาห์เรนในปี 2004 เป็น 37.5 ล้านดอลลาร์ ในปี 2005 เพิ่มขึ้น 195.3 เปอร์เซนต์ และอยู่ที่ 37.6 ล้านดอลลาร์ ในปี 2006 มีข้อมูลว่า ทางอิหร่านได้แปรรูปรัฐวิสาหกิจของภาคเศรษฐกิจต่างๆ จำนวนมาก เพื่อให้หลักประกันแก่การคุ้มครองการลงทุนจากต่างประเทศ ซึ่งเพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ 9.5 พันล้านดอลลาร์ ในช่วงครึ่งแรกของปีนี้ และคาดว่าในปีนี้จะมีการลงทุนจากต่างประเทศเข้าสู่อิหร่านประมาณ 15 พันล้านดอลลาร์ (บาห์เรน ทีวี 040508)

สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางการค้าและการลงทุน

การลงทุนด้านการเกษตร

ในภูมิภาคตะวันออกกลาง ในเดือนนี้ มีรายงานข่าวความเคลื่อนไหวอันสืบเนื่องจากปัญหาเงินเฟ้อที่รุนแรงขึ้นเรื่อยๆ เช่น สหพันธ์หอการค้า อุตสาหกรรมและเกษตรกรรมของกลุ่ม จีซีซี เปิดเผยผลการศึกษาล่าสุดว่า **ประเทศผู้ผลิตน้ำมันในอ่าวอาหรับจำเป็นต้องขยายการลงทุนทางด้านเกษตรในพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ของประเทศอาหรับ** เพื่อบรรเทาปัญหาการพึ่งตนเองและปิดช่องว่างขนาดใหญ่ของการเสียเปรียบทางการค้าด้านสินค้าภาคเกษตร ข่าวระบุว่า การเสียดุลทางการค้าด้านเกษตรของกลุ่ม จีซีซี อยู่ที่ประมาณ 12.2 พันล้านดอลลาร์ในปี 2006 จากตัวเลขคร่าวๆ ที่ 8.9 พันล้านดอลลาร์ในปี 2001 และมีแนวโน้มว่าช่องว่างการเสียดุลนี้จะขยายใหญ่ขึ้นไปเรื่อยๆ เนื่องจากอัตราการขยายตัวในภาคเกษตรต่ำ และราคาอาหารนำเข้าพุ่งสูงขึ้น (มินาเอฟเอ็น, เอมีเรตส์ บิซิเนส 24-7 280508) ก่อนหน้านี้มีข่าวว่า **รัฐอ่าวอาหรับเตรียมลงทุนด้านการเกษตรในต่างประเทศ** ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่ภูมิภาคอาหรับต้องพึ่งพาอาหารนำเข้าอย่างหนัก และราคาอาหารมีแนวโน้มแพงขึ้น ทำให้นักลงทุนเริ่มต้นตัวในการลงทุนด้านเกษตรในต่างประเทศ โดยรายงานข่าวกล่าวว่า จากรายงานผลการวิจัยของศูนย์วิจัยกลุ่มรัฐอ่าวอาหรับฐานในดูไบ เผยแพร่ในเดือนนี้ ได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับประเด็นเรื่องปัญหาอาหารราคาแพง โยงไปเรื่องการผลิตด้านการเกษตรของสมาชิก 6 ประเทศของกลุ่มรัฐอ่าวอาหรับว่า อยู่ในภาวะชะลอตัวลง และภาวะที่รุนแรงขึ้นของอันตรายที่จะต้องเผชิญในอนาคตจากปัญหาความไม่มั่นคงของสำรองอาหารโลก รายงานดังกล่าวได้เรียกร้องให้กลุ่ม จีซีซี สร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศที่มีพื้นที่ดินเพื่อการเกษตรที่อุดมสมบูรณ์ให้มากขึ้น ข่าวกล่าวว่า ซาอุดีอาระเบียมีข่าวว่ากำลังพิจารณาลงทุนโดยตรงในด้านการปลูกข้าวในประเทศไทย กลุ่มหลักทรัพย์ส่วนบุคคลฐานในดูไบ คือบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ อะบราจ กำลังทำงานอย่างคร่ำเคร่งกับทางการยูเออี ในโครงการด้านเกษตรในปากีสถานเพื่อสร้างความมั่นคงในการสนองรักษาความอุดมสมบูรณ์ในระยะยาว เป็นต้น (บาห์เรน ทีวี 250508)

หลายประเทศการค้าขยายตัวอย่างสำคัญ

ข่าววันที่ 15 พ.ค. ระบุว่า การค้าขายของยูเออี ในปี 2008 ขณะนี้ได้เปรียบดุลการค้า 24.2 พันล้านดอลลาร์ หรือ 58 เปอร์เซ็นต์ มาอยู่ที่ 65.9 พันล้านดอลลาร์ และรายงานระบุว่า คาดหมายว่าดุลการค้าของประเทศในปีนี้จะขยายตัว 60 เปอร์เซ็นต์ มาอยู่ที่ 72.5 พันล้านดอลลาร์ เทียบกับปี 2007 การค้าเกินดุล 45.2 พันล้านดอลลาร์ และในปี 2006 เกินดุลที่ 38.7 พันล้านดอลลาร์ อย่างไรก็ตาม สำหรับดุลบัญชีเดินสะพัดของประเทศในปีนี้อาจจะลดลงมาอยู่ที่ 7.5 เปอร์เซ็นต์ของ จีดีพี และในปีหน้าก็ 3.5 เปอร์เซ็นต์ ทั้งนี้เป็นรายงานการวิเคราะห์ล่าสุดของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ หรือ ไอเอ็มเอฟ (คอลัมน์ โทมส์ 150508) การส่งออกสินค้าที่ไม่ใช่น้ำมันของอาบูดาบีขยายตัวถึง 3.7 พันล้านดิแรม ขณะที่การส่งออกข้าวเพิ่มขึ้น 2.4 พันล้านดิแรม ส่งให้บทบาทการเป็นศูนย์กลางการค้าเกิดใหม่เรื่องรองขึ้น ทั้งนี้จากการเปิดเผยของรายงานรายได้ศุลกากร ฝ่ายการคลังอาบูดาบี จากข้อมูลปี 2007 เกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และส่งออกข้าว ในคู่ค้าสิบอันดับแรกของอาบูดาบี มีกาตาร์ (873.7 ล้านดิแรม) จีน (518.4 ล้านดิแรม) ซาอุดีอาระเบีย (500 ล้านดิแรม) เป็นสามอันดับแรกที่เป็นตลาดรองรับสินค้าที่ไม่ใช่น้ำมันของอาบูดาบี (คอลัมน์ โทมส์ 260508) ส่วนดูไบ มีสถิติการค้าต่างประเทศสินค้าที่ไม่ใช่น้ำมันของดูไบ พุ่งขึ้น 46 เปอร์เซ็นต์ ในไตรมาสแรกปีนี้ อยู่ที่ 214 พันล้านดิแรม (58.3 พันล้านดอลลาร์) ในปี 2008 เทียบกับ 146.5 พันล้านดิแรม (39.9 พันล้านดอลลาร์) ในช่วงเดียวกันของปี 2007 ในช่วงที่ทำการสำรวจพบว่า ส่งออกของดูไบทำสถิติขยายตัว 79 เปอร์เซ็นต์ ขณะที่การส่งออกข้าวพุ่งขึ้น 73.5 เปอร์เซ็นต์ และนำเข้าขยายตัว 49.7 เปอร์เซ็นต์ สถิติล่าสุดเปิดเผยโดยแผนกสถิติของ ดูไบ เวิร์ลด์ ระบุว่า การค้าต่างประเทศสินค้าที่ไม่ใช่น้ำมันของดูไบ ไม่รวมเขตการค้าเสรีและคลังสินค้าศุลกากร คิดเป็น 143.8 พันล้านดิแรม (ประมาณ 39.2 พันล้านดอลลาร์) ในช่วงไตรมาสแรกของปี 2008 เทียบกับ 91.53 พันล้านดิแรม (24.9 พันล้านดอลลาร์) ในช่วงเดียวกันของปีก่อนหน้า เพิ่มขึ้นประมาณ 14.2 พันล้านดอลลาร์ หรือ 52.3 พันล้านดิแรม (มีนาเอฟเอ็น 270508)

ความคืบหน้าการเจรจาเขตการค้าเสรี จีซีซี กับ อียู

ประเทศ จีซีซี มีความหวังว่า จะมีโอกาสลงนามข้อตกลงการค้าเสรีที่รอคอยมานานกับ สหภาพยุโรปภายในสิ้นปีนี้ รัฐมนตรีต่างประเทศของกลุ่มรัฐอ่าวอาหรับ จีซีซี และสหภาพยุโรปจะจัดการพบปะหารือความร่วมมือครั้งที่ 18 ในวันที่ 25 พ.ค. กลุ่ม จีซีซี เป็นลูกค้าที่ใหญ่ที่สุดอันดับที่ 5 ที่นำเข้าสินค้าจากยุโรป โดยสินค้านำเข้าประมาณ 1 ใน 3 ของรัฐ จีซีซี มาจากอียู นอกเหนือจากการหารือในประเด็นข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างสองกลุ่มประเทศนี้แล้ว บรรดารัฐมนตรีต่างประเทศจากทั้งสองกลุ่มประเทศยังจะหารือในประเด็นการเมืองระหว่างประเทศและระดับภูมิภาค รวมถึงกระบวนการสันติภาพตะวันออกกลาง ความสำคัญของการบรรลุความเป็นเอกภาพของปาเลสไตน์ การริเริ่มสันติภาพของอาหรับ โครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน อาวุธมีประสิทธิผลการทำลายล้างสูง สถานการณ์ในเลบานอน อิรัก และซีเรีย การเจรจาเกี่ยวกับเรื่องอื่นๆ เช่นการสร้างสะพานเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรม การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน การเพิ่มความร่วมมือในเรื่องการศึกษา พลังงาน เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ด้วย หลังการเจรจาเสร็จสิ้น รัฐมนตรีต่างประเทศกาตาร์ อาห์เหม็ด อับดุลลาห์ อัล มะห์มูด กล่าวในวันที่ 26 พ.ค. ว่า ทั้งสองฝ่ายใกล้มากแล้วที่จะสามารถสรุปข้อตกลงระหว่างกันได้ สมาชิกคณะกรรมาธิการวิเทศสัมพันธ์ของสหภาพยุโรป เบนิตา เฟอร์เรโร-วอลด์เนอร์ ก็กล่าวว่า การเจรจาระหว่างสองฝ่ายดำเนินก้าวหน้าไปด้วยดี และขณะนี้จุดยืนของสองฝ่ายได้เข้ามามีความใกล้เคียงกันมากกว่าที่เคยเป็นมา สำนักข่าวรอยเตอร์กล่าวทำนองว่า มีความหวังว่ากลุ่มรัฐ จีซีซี เริ่มมีความหวังว่า จะมีโอกาสลงนามข้อตกลงกับสหภาพยุโรปภายในสิ้นปีนี้ (สำนักข่าวคูเวต 250508, รอยเตอร์ 280508)

สถานการณ์และความเคลื่อนไหวด้านสังคม

1. สถานการณ์และความเคลื่อนไหวด้านสังคมทั่วไป

ข่าวสถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางสังคมทั่วไปในตะวันออกกลาง ในเดือน พ.ค. 2008 มีเรื่องที่น่าสนใจ เช่น การประชุมสมัชชาเศรษฐกิจโลกที่ประเทศอียิปต์ปีนี้ ผู้นำประเทศตะวันออกกลาง เห็นเป็นเสียงเดียวกันถึงความจำเป็นที่จะต้องมีวิสัยทัศน์ระยะยาวเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน และเห็นพ้องกันอย่างท่วมท้นที่จะต้องลงทุนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพิ่มขึ้น เพื่อให้คนเหล่านี้มีความสามารถที่จำเป็นสำหรับความสำเร็จของภูมิภาคในอนาคต และยังมีข่าวการประชุมสมัชชาใหญ่องค์การอาหรับเพื่อการพัฒนาการเกษตร ซึ่งมีเสียงเรียกร้องให้จัดระเบียบการค้าโลกใหม่ เพื่อประกันความมั่นคงทางอาหาร และบรรลุการพัฒนาทางการเกษตรที่ยั่งยืน มีการโจมตีเรื่องการผลิตเชื้อเพลิงชีวภาพ (Biofuel) ว่าเป็นสาเหตุหนึ่งของปัญหานี้ ความเคลื่อนไหวด้านมนุษยธรรม

มีข่าวเกี่ยวกับการรณรงค์และกิจกรรมขององค์การเพื่อการกุศลซึ่งมีการขยายตัวออกไปเรื่อยๆ เช่น เดือนนี้มีการประชุมเพื่อวางแผนยุทธศาสตร์ใหม่ของ องค์การนานาชาติเพื่อการบรรเทาทุกข์อิสลาม ที่กรุงเจดดาห์ ซาอุดีอาระเบีย ประกาศเจตนารมณ์ ขยายกิจกรรมเพื่อการกุศลและมนุษยธรรมไปทั่วโลก นอกจากนั้น ยังมีความเคลื่อนไหวด้านการพัฒนาสังคมที่น่าสนใจอีกเรื่องหนึ่งคือ การนำเอาแนวทางการพัฒนาชุมชนของ ธนาคาร การมีน ไปใช้ในการปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านในเขตยากจนแร้นแค้น ของนักพัฒนาสังคมคนหนึ่งที่ผ่านมาหลักสูตรการฝึกอบรมจาก การมีน แบงก์อินเตอร์เนชันแนล เทรนนิง ซึ่งทำให้เธอกล่าวถ้อยคำเฉียบคมไว้ว่า “เดี๋ยวนี้ข้าพเจ้าฝันถึงการทำงานเพื่อบรรลุสู่สังคมปลอดความจน”

มีความเคลื่อนไหวทางด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่น่าติดตาม เช่น ข่าวที่ออกมาจากการประชุมสมัชชาเศรษฐกิจโลกที่ประเทศอียิปต์ ซึ่งเน้นการติดอาวุธความรู้ให้แก่ประชาชนของแต่ละชาติ โดยสำนักวิจัยมีชื่อแห่งหนึ่ง ได้เสนอแนะประเทศตะวันออกกลางวิธีการเอาชนะในสงครามชิงคนเก่งในโลก ระบุว่า คนเก่งคือ “แหล่งน้ำมันใหม่” ในตะวันออกกลาง และข่าวการพัฒนาการศึกษาในด้านต่างๆ เช่นว่า ภายในปีหน้า มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ในซาอุดีอาระเบียจะเปลี่ยนเป็นระบบ อี-เลิร์นนิง ซึ่งเป็นระบบที่จะทำให้เกิดความก้าวหน้าอย่างใหญ่หลวงแก่การศึกษาระดับอุดมศึกษาของราชอาณาจักรซาอุดีเป็นอย่างมาก และข่าวการสร้างความสำเร็จด้านศาสนาและวัฒนธรรมอิสลาม เช่นข่าวมูลนิธิเจ้าชายอัลวาลีด บิน ทาลัล บริจาคเงิน 20 ล้านดอลลาร์ เพื่อให้จัดตั้งหน่วยงานอิสลามศึกษาขึ้นในมหาวิทยาลัย ฮาร์วาร์ด ด้วยจุดมุ่งหมายให้ปัญญาชนรุ่นต่อไป มีความเข้าใจอิสลามอย่างถ่องแท้มากขึ้น และก่อนหน้านี้มีรายงานข่าวว่า ฮาร์วาร์ด เคนเนดี สคูล แห่งสหรัฐ ได้ทำการศึกษาอิทธิพลของพิธีฮัจจ์ ที่มีต่อผู้ถือศาสนาอิสลาม ซึ่งปรากฏข้อค้นพบว่า พิธีดังกล่าวมีบทบาทต่อการดำรงอยู่ของอิสลามในฐานะเป็นศาสนาที่เป็นเอกภาพหนึ่งของโลกอย่างสำคัญ

ในเดือนนี้เนื่องจากมีวันเสรีภาพสื่อสารมวลชนโลกคือ วันที่ 3 พ.ค. มีรายงานข่าวความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับเสรีภาพการสื่อสารมวลชนมากพอควร เช่น จากการสำรวจพบว่าคูเวตเป็นประเทศที่มีเสรีภาพของสื่อมากที่สุดในโลกอาหรับ ขณะที่ ยูเออี ประกาศว่าตนนั้นอยู่ในกลุ่มนำของประเทศที่สื่อมีเสรีภาพและมีการผลักดันในเรื่องสิทธิมนุษยชน เป็นต้น และข่าวการเตรียมจัดงานเทศกาลภาพยนตร์นานาชาติตะวันออกกลาง ที่จะจัดที่อาบูดาบีในเดือน ต.ค. นี้

มีรายงานข่าวด้านสาธารณสุขที่น่าสังเกตและควรติดตามคือ ความตื่นตัวในเรื่องโรคทางพันธุกรรมและความผิดปกติทางยีน ตลอดจนการเปิดกว้างรับนวัตกรรมใหม่ๆ ในด้านการดูแลรักษาสุขภาพและผู้ป่วยด้วยโรคภัยต่างๆ ตลอดจนการยกระดับการบริการด้านสาธารณสุขในภูมิภาค

2. ความเคลื่อนไหวของกลุ่มองค์กรพัฒนาทางสังคม

ผู้นำตะวันออกกลางเห็นพ้องต้องลงทุนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มากขึ้น

ในที่ประชุมสมัชชาเศรษฐกิจโลกที่จัดขึ้นเป็นเวลา 3 วัน ที่ ซาห์ม เอล ชิค ประเทศอียิปต์ ที่ทำพิธีเปิดอย่างเป็นทางการในวันที่ 18 พ.ค. โดยมีผู้นำทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้ง ปธน. บุชจากสหรัฐฯ เข้าร่วมทั้งหมดกว่า 55 ประเทศ การประชุมที่ใช้แนวทางหลักหรือแก่นในการประชุมว่า “ศึกษาบทเรียนจากอนาคต” (Learning from the Future) ครั้งนี้ เน้นการสร้างจากอนาคตจำนวนมาก เพื่อสำรวจผลกระทบของแนวโน้มในระยะยาวของโลกต่อตะวันออกกลางและแสวงหาแนวทางปฏิบัติการที่จำเป็นเฉพาะหน้าในปัจจุบัน เพื่อพร้อมรับกับภาวะท้าทายและโอกาสสำหรับภูมิภาคในอีก 20 ปีจากนี้ ในรายงานข่าววันที่ 20 พ.ค. กล่าวว่า บรรดาผู้นำธุรกิจที่เข้าร่วมประชุมในปีนี้ได้มีการโหวตเสียงใน 2 ประเด็นที่ตั้งขึ้นมาโดยให้มีการอภิปรายโต้แย้ง คือประเด็นแรก เสนอว่า

“บรรดาผู้นำในประเทศร่ำรวยน้ำมันในตะวันออกกลางนั้นขาดวิสัยทัศน์ในระยะยาว” และประเด็นที่สอง เสนอว่า “ภูมิภาคตะวันออกกลางนั้นยังไม่มีการลงทุนเพียงพอในการพัฒนาสินทรัพย์ที่มีความสำคัญสูงสุดของตน นั่นคือ ประชาชน”

ปรากฏว่าในประเด็นแรกมีการโต้แย้งว่า ไม่จริง ผู้โต้แย้งที่ชี้แจงอย่างมีน้ำหนักคือ โมฮัมเหม็ด บิน อาลี อัลอัลบับาร์ ประธานบริษัท อีมาร์ พร็อพเพอร์ตี้ ซึ่งกล่าวว่า “ผู้นำในตะวันออกกลางที่เห็นทุกวันนี้ เป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ตั้งแต่ตลาดทุน จนถึงการศึกษา ความโปร่งใส และกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ รัฐบาลได้เปลี่ยนแปลงไปแล้ว รัฐบาล (ชาติตะวันออกกลาง) ไม่ใช่อย่างที่เคยเป็นมาในอดีต เรามีการนำที่ดีและแข็งแกร่ง ผู้นำเหล่านี้เป็นตัวนำของการเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริง... แต่พูดจริงๆ ก็คือพวกเรา (ภาคเอกชน) ต้องรักษาแรงบีบกดเพื่อให้รัฐบาลเหล่านี้เคลื่อนไหวไปสู่การสร้างวิสัยทัศน์ดังกล่าวด้วย” ส่วนในประเด็นที่สองบรรดาซีอีโอผู้นำทางธุรกิจในที่ประชุม ต่างเห็นพ้องเป็นเอกฉันท์กับข้อเสนอ และเห็นว่าต้องมีการลงทุนในทรัพยากรมนุษย์มากขึ้น เพื่อเตรียมพร้อมให้คนเหล่านี้มีขีดความสามารถที่จำเป็นสำหรับความสำเร็จของภูมิภาคในอนาคต

อนึ่ง ผู้นำคณะผู้แทนจากบาห์เรนได้กล่าวในที่ประชุมว่า ชาติ จีซีซี จำเป็นต้องสร้างงานเพิ่มเติมอีก 300,000 ตำแหน่ง ซึ่งจะต้องสนองเงินเดือนค่าจ้างอย่างน้อยสองเท่าของที่ภาคเอกชนจ่ายอยู่ในปัจจุบัน และนั่นเป็นบทบาทอันสำคัญยิ่งของภาคเอกชน บรรดาผู้นำจากภาคต่างๆ ที่เข้าร่วมประชุมต่างเห็นพ้องกันว่า ภาคเอกชนมีบทบาทสำคัญเป็นแรงขับเคลื่อนการพัฒนาสังคม และทำหน้าที่เป็นแรงกระตุ้นที่สำคัญของการเติบโตทางเศรษฐกิจในภูมิภาค ทั้งนี้ภาคเอกชนจะนั่งอยู่เฉยๆ อีกไม่ได้แล้ว ถึงเวลาที่จะต้องคำนึงถึงคนรุ่นใหม่ และชี้ว่าจุดเริ่มต้นที่สำคัญคือ การปฏิรูปทางการศึกษา (อาหรับ นิวส์ 060508, คาสลี ไทมส์ 200508, บาห์เรน ทริบูน 210508)

เรียกร้องให้ประกันความมั่นคงทางอาหาร และทำการเกษตรที่ยั่งยืน

ในช่วงเดือน พ.ค. ที่ผ่านมา มีข่าวความเคลื่อนไหวของกลุ่ม / องค์กรพัฒนาทางสังคมที่น่าสนใจ เช่น การประชุมสมัชชาใหญ่องค์การอาหารเพื่อการเกษตร ซึ่งเปิดขึ้นเมื่อวันที่ 30 เม.ย. 2008 ที่ริยาด ซาอุดีอาระเบีย รัฐมนตรีกระทรวงเกษตร ดร. ฟาห์ด บาลคูเนม ได้กล่าวในนามของกษัตริย์ อับดุลลาห์ เรียกร้องให้จัดระเบียบการค้าโลกเสียใหม่ เพื่อประกันความมั่นคงทางอาหาร และบรรลุความสำเร็จในการพัฒนาการเกษตรที่ยั่งยืน และระบุว่า ทุกวันนี้กำลังเป็นกังวลกับคลื่นลูกใหม่ของราคาสินค้าและเงินเฟ้อที่พุ่งสูง และเสริมว่า การพัฒนาทั่วโลกแบบใหม่ทำให้ราคาอาหารและสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้นประมาณ 47-85 เปอร์เซ็นต์ “การเพิ่มขึ้นของราคาสินค้า เป็นภัยคุกคามความพยายามที่มุ่งขจัดความยากจนและหิวโหยในโลก โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศที่ยากจนออกไป” กษัตริย์อับดุลลาห์ยังทรงระบุว่า การผลิตเชื้อเพลิงชีวภาพเป็นต้นเหตุของภาวะขาดแคลนอาหารในโลก “การที่ผู้ผลิตอาหารสำคัญบางประเทศ ผันไปสู่การปลูกพืชเพื่อใช้ในการผลิตเชื้อเพลิงชีวภาพ ได้ทำให้การเพาะปลูกพืชที่ใช้เป็นอาหารลดลง” และยังทรงชี้ว่า การพัฒนาโลกแบบใหม่ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศ และการหันไปหาการปลูกพืชเพื่อใช้ทำเชื้อเพลิงชีวภาพ ส่งผลกระทบทางลบต่อประเทศอาหรับ ที่ฝากไว้กับการนำเข้าอาหารจากต่างประเทศ พระองค์ได้ทรงเรียกร้องให้โลกอาหรับทุ่มเทพลังเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงครั้งใหม่ของนานาชาติ

กษัตริย์ได้ทรงอ้างถึงการประชุมสุดยอดสันนิบาตอาหรับที่กรุงริยาดเมื่อปีที่แล้ว ซึ่งที่ประชุมได้ให้การรับรองยุทธศาสตร์อาหรับเพื่อการพัฒนาการเกษตรที่ยั่งยืน 2005-2025 และได้ทรงตั้งความหวังว่ายุทธศาสตร์ดังกล่าวจะนำพาโลกอาหรับเข้าสู่ยุคใหม่แห่งการพัฒนาทางด้านการเกษตร และทรงย้ำถึงความสำคัญของการประชุมสมัชชาใหญ่ครั้งนี้ ที่เกิดขึ้นในท่ามกลางสถานการณ์โลกที่กำลังเผชิญหน้ากับภาวะขาดแคลนอาหารอย่างรุนแรง และทรงกล่าวว่า “ซาอุดีอาระเบียเรานั้น ให้ความสำคัญสูงสุดแก่บทบาทของการเกษตร ที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม” และได้ทรงเรียกร้องให้ประเทศอาหรับร่วมมือประสานงานกันมากขึ้น ในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ รวมไปถึงทรัพยากรดินและน้ำ โดยระบุว่า “การลงทุนด้านการเกษตรในหมู่ประเทศที่มีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติอยู่มาก เป็นความต้องการจำเป็นขั้นพื้นฐานของการแก้ปัญหาขาดแคลนอาหารในโลกอาหรับ” (อาหรับ นิวส์ 010508)

องค์การบรรเทาทุกข์อิสลามปรับทิศทางยุทธศาสตร์ใหม่สู่นานาชาติมากขึ้น

การประชุมองค์การการกุศลเพื่อการพัฒนาสังคมอีกวาระหนึ่งคือ การประชุมสมัชชาทั่วไปขององค์การบรรเทาทุกข์นานาชาติอิสลามแห่งซาอุดีอาระเบีย หรือ IIROSA เปิดขึ้นเมื่อวันที่ 1 พ.ค. ที่เจดดาห์ ซาอุดีอาระเบีย ดร. อัดนัน คาลิล บาซา เลขาธิการใหญ่ขององค์การกล่าวว่า จะมีการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ใหม่สำหรับองค์กร ซึ่งจะทำให้กระชับความเข้มแข็งขององค์กรและส่งเสริมกิจกรรมเพื่อมนุษยธรรมมากขึ้น เป็นการก้าวกระโดดใหญ่ทางด้านการกิจกรรมขององค์กร ทั้งนี้เนื่องจากได้พิจารณาเห็นว่า องค์การกำลังเผชิญหน้ากับการท้าทายใหญ่ ขณะที่ผู้ลี้ภัยนับล้านคน มีประชากรที่ต้องถูกอพยพโยกย้ายถิ่นที่อาศัย เด็กกำพร้าและผู้เจ็บป่วยอยู่มากมายในโลกมุสลิมที่กำลังรอคอยการดูแลช่วยเหลืออยู่ ดร. บาซากล่าวว่า “นี่เป็นงานใหญ่ ต้องการการสนับสนุนจากทุกคนเพื่อที่จะดำเนินงานช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมของเรา”

ส่วน ดร. อับดุลลาห์ อัล-ตุรกี เลขาธิการใหญ่ของสันนิบาตมุสลิมโลก ประธานการประชุมสมัชชาครั้งนี้กล่าวว่า ซาอุดีอาระเบียเป็นผู้นำในการสนับสนุนกิจกรรมด้านมนุษยธรรมอย่างแน่วแน่ตลอดมา และได้เน้นความสำคัญของแผนยุทธศาสตร์ใหม่ โดยชี้ว่า แผนยุทธศาสตร์นี้จะทำให้องค์การ IIROSA ปรับทิศทางกิจกรรมของตนเสียใหม่ เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อประชาชนทั่วโลกมากขึ้น นอกจากนั้น ที่ประชุมสมัชชาใหญ่ครั้งนี้ ยังได้รับรองบริษัทบัญชีที่มีชื่อเสียง เอิร์น แอนด์ ยัง เป็นผู้ตรวจสอบบัญชีอย่างเป็นทางการของ IIROSA ด้วย ซึ่งจะทำให้ IIROSA เป็นองค์การการกุศลที่น่าเชื่อถือและมีความโปร่งใสการปฏิบัติงานมากขึ้น (อาหรับ นิวส์ 020508)

จาก แนวทางบริการชุมชนแบบ การ์มีนแบงก์ สู่มุ่งสังคมปลอดความจน

อาหรับนิวส์ วันที่ 2 พ.ค. เผยแพร่บทความโดย หัสสนา อะ โมคตาร์ เขียนถึงการทำงานบริการชุมชนยากจน ในย่านชานเมืองด้านใต้ของเจดดาห์ โดยนักอาสาสมัครสังคมสงเคราะห์ที่มีชื่อว่า ซาเดียห์ อัล-วาฟี ผู้ซึ่งได้รับแรงบันดาลใจหลังจากได้เข้ารับการอบรมจากโครงการฝึกอบรมนานาชาติของการมีนแบงก์ ธนาคารการมีน ขึ้นชื่อว่าเป็นธนาคารสำหรับคนจน ริเริ่มโดย มุฮัมหมัด ยูनुส ผู้ซึ่งได้รับรางวัลโนเบล สาขาสันติภาพจากงานริเริ่มนี้ อัล-วาฟี ผู้ซึ่งเต็มไปด้วยไฟที่จะลดล้างความยากจน ได้นำแนวคิดที่ได้ลงสู่การปฏิบัติในชุมชนยากจนในเขต โกโลอิล ทางใต้ของเมืองเจดดาห์ เธอเริ่มด้วยการร่วมกับเพื่อนอีก 5 คน จัดตั้งสำนักงานที่ปรึกษาเล็กๆ เพื่อทำโครงการการกุศล และดำเนินการสำรวจศึกษา 50 ครอบครัวในเขตดังกล่าว ทั้งการสำรวจสนาม อัตราการเกิดอาชญากรรม สถิติหญิงที่เป็นหม้ายและที่หย่าร้าง รวมทั้งจำนวนประชาชนที่ไม่มีบัตรประจำตัว และการออกแบบสอบถามในประเด็นเรื่องฐานะการเงินของครอบครัว เศรษฐกิจ อนามัยและสถานภาพทางการศึกษา และนำเอาข้อมูลมาวิเคราะห์ ระหว่างทำการศึกษา เธอได้รับการตอบรับและความร่วมมือ รวมทั้งความเชื่อถือเป็นอย่างมากจากชุมชน เนื่องจากเธอใช้วิธีการให้ชุมชนมีส่วนร่วม และมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อชุมชน จากนั้น จึงเริ่มจัดการอบรม ประชุม และฝึกพวกเขาภายในบ้านและในชุมชนนั้น โดยใช้ข้อมูลที่รวบรวมมาได้ เช่น การอบรมอาชีพช่างเสริมสวย และให้เงินกู้เพื่อเปิดกิจการของตัวเอง เป็นต้น

นอกจากนั้น อัล-วาฟี ยังจัดตั้งโครงการอื่นๆ ในเขตพื้นที่นี้ อีก เช่น โครงการ “ลูกหลานของเรา” สอนภาษาอังกฤษ และการใช้คอมพิวเตอร์ให้เด็ก โดยใช้เวลาอาทิตย์ละสามวัน และพาเด็กไปเยี่ยมชมสถานที่ต่างๆ เพื่อฝึกการมีระเบียบวินัยและความร่วมมือกับหมู่คณะ และตั้งโครงการ “เสียงสตรีอาหรับ” ฝึกอบรมบรรดาแม่ในวิดิโอแลลูกๆ และเปิดชั้นเรียนเพื่อขจัดความไม่รู้หนังสือ และการจดจำพระคัมภีร์กุรอาน เป็นต้น (อาหรับ นิวส์ 020508)

2. ความเคลื่อนไหวด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ในรอบเดือน พ.ค. 2008 จากข่าวความเคลื่อนไหวด้านการศึกษาในตะวันออกกลางที่น่าสนใจ เราได้เห็นความตื่นตัวอย่างคึกคักของคณะระดับนานาชาติตะวันออกกลาง ในเรื่องของการสร้างกำลังคนที่มีความสามารถ การระดมและชิงคนเก่งที่มีความสามารถเข้ามา การนำเทคโนโลยีด้านการศึกษาที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในระบบการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ตะวันออกกลางต้องมุ่งช่วยชนะในสงครามชิงคนเก่งระดับโลก

มีการกล่าวถึงการสร้างคนที่มีขีดความสามารถสูงเพื่อรับกับสถานการณ์ในอนาคต จากที่ประชุมสมัชชาเศรษฐกิจโลก ที่อียิปต์ในปี ค.ศ. 2007 รายงานเมื่อวันที่ 22 พ.ค. คำกล่าวในที่ประชุมของ อายมาน อัลดาด ผู้บริหารของบริษัทวิจัยผู้นำธุรกิจระดับโลก ไฮดริก แอนด์ สตรัคเกิลส์ น่าสนใจ ที่ชี้ว่า ตะวันออกกลางจะต้องสามารถปลดปล่อยพลังของคนที่มีขีดความสามารถสูงที่มีอยู่จำนวนมาก และนำไปเชื่อมโยงเข้ากับความต้องการการเติบโตของประชากรและเศรษฐกิจ ดังนั้น ชาติต่างๆ ในภูมิภาคนี้จำเป็นต้องเร่งส่งเสริมในเรื่องการศึกษา และการเข้ามามีส่วนร่วมกับประชาคมโลก ดึงดูดการลงทุนเข้ามาให้มากขึ้น และริเริ่มการเดินทางผืน ถ้าหากเขาเหล่านั้นต้องเพิ่มอำนาจให้แก่ประชาชนของตน และชิงชัยในสงครามแย่งชิงคนเก่งระดับโลก อัลดาดยังกล่าวอีกว่า “คนเก่งนั้นก็คือ “แหล่งน้ำมันใหม่” ของตะวันออกกลาง แม้ว่าจะมีความเหลื่อมล้ำกันทั้งจำนวนประชากรและการกระจายความมั่งคั่งในกลุ่มประเทศในภูมิภาคนี้ แต่ทั่วทั้งภูมิภาคโดยรวม ยังคงมีสัดส่วนระหว่างประชากรวัยทำงานและประชากรวัยที่ยังไม่ได้ทำงานในระดับพอๆ กัน ซึ่งสภาพนี้จะทำให้ตะวันออกกลางและแหล่งคนเก่งในภูมิภาคนี้เป็นที่จ้องจ้องตาของประเทศที่กำลังเข้าสู่ความแก่ อย่างยุโรปเหนือ ญี่ปุ่น และสหรัฐ เป็นอย่างมาก

ฮัตตาต เชื่อว่า ปัจจุบันนี้ ภูมิภาคนี้มีประชากร 65 เปอร์เซ็นต์อายุต่ำกว่า 25 ปี ดังนั้น ภูมิภาคตะวันออกกลางจะต้องสร้างงานเพิ่มขึ้น 280,000 ตำแหน่งทุกปี เพื่อจ้างคนรุ่นใหม่ที่จะจบการศึกษาออกมา ความท้าทายก็คือการปลดปล่อยพลังความสามารถให้ปรากฏออกมา และหนทางที่ดีที่สุดในการบรรลุความสำเร็จในเรื่องแบบนี้ก็คือการศึกษา เขากล่าวว่า “โครงสร้างพื้นฐานทางด้านการศึกษาของภูมิภาคนี้จะต้องได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น และควรจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงในทางบวกเกี่ยวกับแนวคิดการศึกษาตลอดชีวิต เมื่อใดก็ตามที่คนที่เก่งกาจที่สุดและดีที่สุดของเรา ทั้งประเทศข้ามน้ำข้ามทะเลไปศึกษาในต่างประเทศ เราตกอยู่ในความเสียเปรียบทุกท่า” ฮัตตาต ได้กล่าววยกย่องแนวทางที่ซาอุดีอาระเบียดำเนินการในมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คิง อับดุลลาห์ เพื่อว่าตะวันออกกลางจะสามารถให้การศึกษาคนเก่งรุ่นใหม่ ๆ บนผืนแผ่นดินแม่ของตัวเองได้ (คาสีจ โทมส์ 220508)

ภายในปีหน้าหิมาวิทยาลัยเกือบทุกแห่งในซาอุดีจะเปลี่ยนเป็นระบบ อี-เลิร์นนิ่ง

อาหรับ นิวส์ รายงานเมื่อวันที่ 11 พ.ค. ว่า ในปีหน้านี้ มหาวิทยาลัยเกือบทุกแห่งในซาอุดีอาระเบีย จะเปลี่ยนจากระบบการศึกษาแบบเก่าไปเป็นแบบ อี-เลิร์นนิ่ง ทั้งนี้ กระทรวงการศึกษาระดับอุดมศึกษา ได้จัดตั้ง ศูนย์แห่งชาติเพื่อการศึกษาแบบ อี-เลิร์นนิ่ง และการศึกษาระยะไกล ขึ้น เพื่อกำกับดูแลการเปลี่ยนแปลงระบบดังกล่าว และเตรียมวัสดุอุปกรณ์สำหรับ อี-เลิร์นนิ่ง ดร. อับดุลลาห์ อัลเมเกรน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษา อี-เลิร์นนิ่ง กล่าวว่า “ระบบใหม่นี้จะนำไปสู่ความก้าวหน้าอย่างพลิกฟ้าคว่ำแผ่นดินในระบบการศึกษาชั้นสูงของราชอาณาจักร” และว่า ขณะนี้มีมหาวิทยาลัยในซาอุดี 9 แห่งแล้วที่ลงนามบันทึกความเข้าใจกับทางกระทรวง เพื่อนำระบบไปดำเนินการ ทางกระทรวงได้จัดทำเอกสารเพื่อแนะนำทำความเข้าใจเกี่ยวกับ ระบบ อี-เลิร์นนิ่ง เพื่อสนับสนุนมหาวิทยาลัยที่นำระบบไปใช้ และ เอกสาร อี-บุ๊ก สำหรับ คณะวิศวกรรมศาสตร์ แพทยศาสตร์ คอมพิวเตอร์ชายส์ และภาควิชามนุษยศาสตร์ จะทำเสร็จก่อนพร้อมจะเผยแพร่ และทางกระทรวงจะเปิดการอบรมแก่คณะครูอาจารย์เพื่อการใช้ระบบนี้ด้วย (อาหรับ นิวส์ 110508)

มูลนิธิ คิงดอม ส่งเสริมอิสลามศึกษาในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในประเทศตะวันตก

อาหรับ นิวส์ วันที่ 10 พ.ค. รายงานว่า เจ้าชายอัลวาลิด บิน ทาลาล ประธานมูลนิธิคิงดอม ได้มอบเงิน 20 ล้านดอลลาร์ เพื่อจัดตั้งโครงการอิสลามศึกษาชั้นในมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด เมื่อปี 2005 ณ วันนี้ พระองค์ท่านได้มาอยู่ที่มหาวิทยาลัยแห่งนี้ เพื่อเปิดตัวโครงการดังกล่าว โครงการนี้ชื่อว่า “โครงการอิสลามศึกษา เจ้าชายอัลวาลิด บิน ทาลาล” ซึ่งผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการของโครงการก็คือ ศาสตราจารย์สาขาประวัติศาสตร์ จากคณะอักษรศาสตร์ รอย พี. มอตตาฮะเดห์ ซึ่งได้กล่าวถึงโครงการว่า ตั้งอยู่บนพันธกรณีที่แน่วแน่ของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ในอันที่จะศึกษาระเบียบประเพณีทางศาสนาของโลก รวมทั้งเป็นการขยายจุดแข็งแกร่งของฮาร์วาร์ด โดยการเพิ่มจำนวนครูอาจารย์ที่มุ่งเน้นทำการศึกษาด้านอิสลาม เพิ่มการสนับสนุนแก่นักศึกษาระดับปริญญาโท และสร้างแหล่งตำราหายากด้านอิสลามในรูปแบบดิจิทัลขึ้น

เจ้าชายอัลวาลิดกล่าวว่า “ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้สนับสนุนโครงการอิสลามศึกษา ณ มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดแห่งนี้ และข้าพเจ้าหวังว่าโครงการนี้จะช่วยให้นักศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิรุ่นต่อไป จะได้รับรู้และเข้าใจอิสลามและบทบาทของอิสลามทั้งในอดีตและในโลกปัจจุบันได้อย่างถ่องแท้”

รายงานข่าวกล่าวว่า มูลนิธิคิงดอมได้ให้เงินทุนสนับสนุนโครงการด้านวัฒนธรรม การศึกษา และการกุศลทั่วโลก รวมทั้งการมอบเงิน 16 ล้านดอลลาร์เพื่อก่อตั้งศูนย์วิจัย 2 แห่งเพื่อทำการศึกษาอิสลาม ในมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ และมหาวิทยาลัยเอดินเบิร์ก ในปี 2005 ได้มอบเงิน 20 ล้านดอลลาร์ แก่มหาวิทยาลัยจอร์จทาวน์ เพื่อก่อตั้งศูนย์เพื่อความเข้าใจมุสลิม-คริสเตียน และอีก 20 ล้านดอลลาร์ บริจาคให้แก่พิพิธภัณฑ์ลูฟว์ ในการรวบรวมศิลปอิสลาม นอกจากนั้น เจ้าชาย อัลวาลิด ยังมอบเงิน 5 ล้านดอลลาร์ เพื่อก่อตั้งศูนย์อเมริกันศึกษาและวิจัย ณ มหาวิทยาลัย

อเมริกัน ในเบรุต ประเทศเลบานอน อีก 10 ล้านดอลลาร์ในการจัดตั้งคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยอเมริกัน ในไคโร และสถาบันอาหรับและอิสลามศึกษา แห่งมหาวิทยาลัย เอกซีเตอร์ สหราชอาณาจักร ได้รับเงิน 1 ล้านยูโร จากเจ้าของด้วย (อาหรับ นิวส์ 100508)

พบพิธีฮัจจ์ช่วยเสริมจิตใจอดทนอดกลั้น และความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวในหมู่มุสลิม

อาหรับ นิวส์ วันที่ 6 พ.ค. รายงานผลการศึกษารายงานชิ้นหนึ่ง ที่จัดทำโดย ฮาร์วาร์ด เคนเนดี สคูล ในสหรัฐ เกี่ยวกับพิธี ฮัจจ์ หรือพิธีการเดินทางเพื่อจาริกแสวงบุญไปยังเมืองเมกกะ ประเทศซาอุดีอาระเบีย ของชาวมุสลิม โดยใช้ชื่อรายงานว่า “การประเมินผลกระทบของพิธีฮัจจ์ – ศาสนาและความอดทนอดกลั้นในการรวมตัวของชาวมุสลิมจากทั่วโลก” ปรากฏผลการศึกษาค้นพบว่า พิธีฮัจจ์ได้มีบทบาทในการส่งเสริมความอดทนอดกลั้นในกลุ่มผู้จาริกแสวงบุญ และมีได้นำไปสู่การเพิ่มขึ้นของทัศนคติด้านลบต่อโลกตะวันตกแต่อย่างใด รายงานกล่าวว่า มีหลักฐานแสดงว่า พิธีฮัจจ์ช่วยเพิ่มความอดทนอดกลั้น ซึ่งดูเหมือนไม่เพียงนำไปใช้ภายในโลกมุสลิมเท่านั้น แต่นอกเหนือไปจากนั้นด้วย และยังค้นพบว่าพิธีฮัจจ์แสดงบทบาทที่สำคัญมากในการรักษาอิสลามให้เป็นศาสนาที่เป็นหนึ่งเดียวในโลกเอาไว้ จนถึงทุกวันนี้ได้ รายงานยังกล่าวเพิ่มเติมด้วยว่า ความเป็นหนึ่งเดียวที่เพิ่มขึ้นนั้น ก็ได้นำไปสู่การต่อต้านพวกที่ไม่ใช่มุสลิมแต่อย่างใด ข้อค้นพบที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่งคือ พิธีฮัจจ์ยังช่วยลดการสนับสนุนอิสลามทางการเมือง ช่วยลดความเชื่อในเรื่องไสยศาสตร์ และส่งเสริมให้มุสลิมรับเอาทัศนคติที่ดีต่อสตรี รวมถึงการยอมรับที่สำคัญกว่านั้นคือเรื่องการศึกษาและการออกไปทำงานของสตรี

ทุกๆ ปีจะมีชาวมุสลิมกว่า 2.5 ล้านคนจากเกือบ 150 ประเทศ มารวมตัวกันในเมืองเมกกะ เพื่อประกอบพิธีฮัจจ์ และแม้ว่าพิธีฮัจจ์จะกินเวลา 5 วันที่กำหนดไว้แน่ชัดก็ตาม แต่ผู้แสวงบุญมักใช้เวลาเป็นเดือน ในการมาสวดมนต์ในเมกกะ มาดิνα และสถานที่ศักดิ์สิทธิ์อื่นๆ (อาหรับ นิวส์ 060508)

3. ความเคลื่อนไหวด้านการสาธารณสุข

คาดการณ์ด้านสุขภาพตะวันออกกลาง 10 ปีข้างหน้าทำรายได้ 25 % ของ จีดีพี

มีนาเอฟเอ็น วันที่ 27 พ.ค. รายงานอ้างคำกล่าวของผู้อำนวยการบริษัท เจเนอรัล พาร์ตเนอร์ ผู้ร่วมก่อตั้งกองทุนเทคโนโลยีการแพทย์แอสเซนดท์ ว่าภูมิภาคอาหรับนั้นมองค้ประกอบที่เหมาะสมทุกประการที่จะได้เป็นผู้สนองบริการด้านสาธารณสุขของโลก ทั้งด้านอุตสาหกรรมการผลิตยาคุณภาพสูง การดำเนินธุรกิจ และยุทธศาสตร์ด้านสภาพแวดล้อมที่ก้าวไปข้างหน้า และว่า ธุรกิจด้านสาธารณสุขขณะนี้นั้นทำรายได้ไม่ถึง 10 เปอร์เซ็นต์ของ จีดีพีของทั่วทั้งภูมิภาค และภายในอีก 10 ปีจากนี้จะเพิ่มเป็น 25 เปอร์เซ็นต์ ผลการวิจัยเกี่ยวกับการผลิตยาเมื่อเร็วๆ นี้ชี้ว่า สัดส่วนของสินค้าสำเร็จรูปที่ผลิตจากแหล่งภายนอกคาดว่าจะเพิ่มขึ้นถึงสองเท่า จาก 14 เปอร์เซ็นต์ เป็น 27 เปอร์เซ็นต์ ระหว่างปี 2008 และ 2010 (มีนาเอฟเอ็น 270508)

ประชุมสมัชชาความรู้นานาชาติปีนี้เน้นเทคโนโลยีเพื่อสุขภาพและข่าวสาร

รายงานข่าวเมื่อวันที่ 8 พ.ค. กล่าวว่า การประชุมสมัชชาความรู้นานาชาติประจำปี ซึ่งจะจัดขึ้นระหว่างวันที่ 22-24 มิ.ย. 2008 ที่เมืองมาดิνα ซาอุดีอาระเบีย จัดโดย SAGIA หรือองค์การเพื่อการลงทุนทั่วไปแห่งซาอุดีอาระเบีย ร่วมกับเมื่อเศรษฐกิจความรู้ หรือ KEC อามิร อัล-ดาบบากห์ ผู้ว่าการซาเกีย กล่าวว่า การประชุมจะเป็นการรวมพลบรรดาปัญญาชน นักวิทยาศาสตร์ นักลงทุนและผู้นำทางธุรกิจ ที่จะมาเข้าร่วมจำนวนมาก และในปีนี้จะเน้นเป็นพิเศษในเรื่องเทคโนโลยีเพื่อสุขภาพและข่าวสาร ซาเกียจัดประชุมแบบนี้ทุกๆ ปี อันเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ขององค์กร เพื่อดึงดูดการลงทุนในอุตสาหกรรมฐานความรู้ ซึ่งมีโอกาสอยู่อย่างมากมาย เช่น เทคโนโลยีข่าวสาร เทคโนโลยีชีวภาพ อุตสาหกรรมการแพทย์และภาคการศึกษาและสาธารณสุข เป็นต้น (อาหรับ นิวส์ 080508)

ชาอุดีอาระเบียก่อตั้งมหาวิทยาลัยการสาธารณสุข

เมื่อวันที่ 13 พ.ค. 2008 กษัตริย์อับดุลลาห์ เสด็จในพิธีการวางศิลาฤกษ์เพื่อก่อสร้างมหาวิทยาลัยคิงชาอุดีอาระเบียเพื่อการศึกษาในกรุงริยาด ซึ่งได้มีการประกาศที่จะก่อสร้างทั้งหมด 5 โครงการ คือ เขตสถาบันการศึกษาในกรุงริยาด เจดดาห์ และอัล-อาห์ซา โรงพยาบาลเด็กคิงอับดุลลาห์ และศูนย์วิจัยนานาชาติคิงอับดุลลาห์ มหาวิทยาลัยจะประกอบด้วย คณะแพทยศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์และเภสัชศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง คณะสาธารณสุขและการข่าวสาร สาธารณสุข รวมทั้งแผนกกิจการวิชาการ การฝึกอบรม และการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง มหาวิทยาลัยใหม่แห่งนี้จะตั้งอยู่ในพื้นที่ 5 ล้านตารางเมตรใกล้กับเมืองการแพทย์คิงอับดุลอาซิสในกรุงริยาด ทั้งนี้เพื่อสร้างบุคลากรทางการแพทย์ป้อนให้กับ โรงพยาบาลเนชันแนลการ์ด และมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อให้สถาบันเหล่านี้สร้างฐานความรู้ทางวิทยาศาสตร์เพื่อให้นักการศึกษาและนักวิจัย เพื่อนำไปสู่การสร้างนักประดิษฐ์เทคโนโลยีใหม่ๆ ขึ้นในอนาคต ทั้งนี้จะใช้เวลาก่อสร้าง 3 ปี จึงแล้วเสร็จ (อาหรับ นิวส์ 11, 140508)

ข่าวความเคลื่อนไหวด้านสาธารณสุขอื่น ๆ ในตะวันออกกลาง

จากการติดตามข่าวสารด้านสาธารณสุขและการแพทย์ พบว่ามีการอุบัติและขยายตัวมากขึ้นของการแพทย์แบบสมัยใหม่และการวิจัยทางการแพทย์อย่างกว้างขวางในภูมิภาคตะวันออกกลาง เช่น ข่าวการเสนอให้มีการตรวจสอบเลือดเพื่อกลั่นกรองผู้ที่มีความผิดปกติทางกรรมพันธุ์ โดยสำนักบริการสุขภาพในคูไบ เนื่องจากได้พบว่า แม้ว่ามีกฎหมายการตรวจสุขภาพก่อนการแต่งงานอยู่แล้ว แต่ก็ไม่สามารถยับยั้งการแต่งงานกันในหมู่ผู้เป็นพาหะของโรคทางกรรมพันธุ์ เช่น ทาลัสซีเมีย แพทย์คนหนึ่งกล่าวว่า ยังไม่พบคู่แต่งงานคู่ใดที่ล้มเลิกแผนการแต่งงาน เนื่องจากพบว่าคู่ของตนเป็นพาหะของโรคทาลัสซีเมียแต่อย่างใด ทั้งนี้ จึงมีการเรียกร้องว่า ควรนาระเบียบการตรวจสอบเลือดเพื่อกลั่นกรองผู้มีความผิดปกติทางยีน หรือกรรมพันธุ์ เข้ามาเป็นข้อบังคับตั้งแต่ในระดับโรงเรียนมัธยมต้น (คาสีจ ไทมส์ 010508) เอเอ็มอี อินโฟ วันที่ 22 พ.ค. รายงานว่า **มีสถานทำศัลยกรรมตกแต่งเพื่อฟื้นความอ่อนเยาว์และปรับปรุงรูปร่างลักษณะของตา เปิดทำการอยู่ที่ โรงพยาบาลโรคตามัวร์ฟีลด์สตูโบ** ซึ่งเป็นสาขาของโรงพยาบาลโรคตามัวร์ฟีลด์สแห่งกรุงลอนดอน ที่มีอายุราว 200 ปีมาแล้ว การบำบัดแนวใหม่นี้ ทำให้สามารถปรับปรุงรูปร่างดวงตาของคนไข้ให้ดูดีขึ้น ใช้ทุกอย่างตั้งแต่ โบต็อกซ์ เพื่อให้กระบอกตาดูตื้นเต็มขึ้น และการบำบัดรีเวอร์ยอนยับ ทั้งนี้เป็นคำแถลงของโรงพยาบาลดังกล่าว ผลจากการทำศัลยกรรมและการบำบัดนี้ ยังนำไปผสมผสานกับการปรับความสามารถในการมองเห็นของสายตาด้วย (เอเอ็มอี อินโฟ 220508)

การศึกษาเพื่อสำรวจผลกระทบของการสูบบุหรี่ – ทีมงานร่วมระหว่างมหาวิทยาลัยอเมริกันแห่งเบรุต กับมหาวิทยาลัยเวอร์จิเนีย-คอมมอนเวลท์ ได้รับเงินทุน 2.8 ล้านดอลลาร์ เพื่อทำวิจัยจากสถาบันมะเร็งแห่งชาติของสหรัฐ เพื่อศึกษาความล่อแหลมต่อการรับพิษร้ายอันเป็นผลจากการสูบบุหรี่ การศึกษานี้จะสำรวจผลของการสูบบุหรี่ผ่านบ้องหล่อน้ำ ที่มีต่อหัวใจ ปอด และผลทางชีววิทยาเซลล์ในร่างกายของบุคคลที่สูบบุหรี่ โดยการวัดระดับการรับพิษตลอดจนปริมาณพิษของยาสูบที่ผ่านบ้องหล่อน้ำ ทีมงานยังทำการศึกษากลุ่มที่สูบบุหรี่บ้องหล่อน้ำในสถานบริการ เช่น คีอพีฟี่ช็อป โดยสำรวจผลกระทบที่จะมีต่อผู้ที่ร่วมอยู่ในการสูบบุหรี่บ้องหล่อน้ำด้วยกันทั้งในระดับการรับพิษและปริมาณของสารพิษ สุดท้าย ทีมงานจะเปรียบเทียบความรุนแรงของพิษและผลกระทบที่จะเกิดจากพิษ ระหว่างการสูบบุหรี่บ้องหล่อน้ำ และการสูบบุหรี่ธรรมดาด้วย (เอเอ็มอี อินโฟ 220508) ยูเอชอี ธรณรงค์เล็กนุหรืออย่างจริงจัง มีรายงานข่าวว่ามีการประกาศการห้ามสูบบุหรี่ในสถานที่สาธารณะ ผู้ละเมิดจะถูกปรับโดยบุคคลธรรมดาปรับ 1,000 ดิแรม (272 ดอลลาร์) โรงแรม ร้านเสริมสวย ฯลฯ ปรับ 10,000 – 20,000 ดิแรม และจะมีเลขหมายโทรศัพท์ที่ประชาชนสามารถโทรแจ้งการละเมิดได้ตลอดเวลา นอกจากนั้น ยังเตรียมขึ้นราคามันหรืออีกเท่าตัวด้วย (คาสีจ ไทมส์, กัลฟ์ นิวส์ 290508)

4. ความเคลื่อนไหวประเด็นทางสังคมอื่นๆ

ประเพณีที่ยอมให้กดขี่ทารุณสตรีและเด็กต้องถูกยกเลิก

ในรอบเดือน พ.ค. มีรายงานข่าวเรื่องการประชุมว่าด้วยความรุนแรงในครัวเรือน ซึ่งจัดโดยโครงการครอบครัวปลอดภัยแห่งชาติ (NFSP) ที่กรุงริยาด ซาอุดีอาระเบีย เป็นการประชุมระดับชาติเพื่อต่อต้านการทารุณต่อสตรีและเด็กในครอบครัวครั้งแรก โดยผู้เข้าร่วมต่างเห็นพ้องกันว่า อิสลามนั้นไม่ได้ละเลยเรื่องการกดขี่ทารุณ และจะต้องแก้ปัญหาให้ถึงที่สุด ดร. มาฮา อัล-มุนีฟ ผู้อำนวยการ NFSP กล่าวว่า “เราจะจัดการอบรมบุคลากรที่จะทำงานกับเหยื่อของการทารุณ เราจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากองค์การพัฒนาเอกชน หรือ เอ็นจีโอ ทั้งหมด” ข้อเสนอแนะที่ได้จากการประชุมครั้งนี้ประกอบเป็นบทความ 21 ชิ้น ประกอบด้วยข้อเสนอ เช่น ความจำเป็นที่จะต้องมีการปฏิรูปที่เข้มงวดในเรื่องนี้ ที่จะสามารถเป็นพื้นฐานที่ถูกต้องเพื่อนำเข้าสู่การพิจารณาในศาลได้ มีการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ชาติเพื่อลดผลกระทบของการทารุณในครอบครัวให้เหลือน้อยที่สุด และต้องการเอ็นจีโอออกมาสนับสนุนโครงการ ต้องการสตรีและเด็กที่มีความรู้ถึงสิทธิของตัวเอง และเรียกร้องสิทธิ์เหล่านั้น ภาษาของความรุนแรงที่กล่าวอ้างว่าเป็นกำหนดทางศาสนาจะต้องได้รับการแก้ไข และจำเป็นต้องเรียกความรุนแรงและการทารุณทุกรูปแบบว่าเป็นอาชญากรรม ไม่มีสิ่งใดในโลกที่จะสามารถรับรองการทารุณเป็นสิ่งถูกต้อง (อาหรับ นิวส์ 080508)

ความเคลื่อนไหวเนื่องในวันเสรีภาพสื่อโลก

วันที่ 3 พ.ค. วันเสรีภาพสื่อโลกที่กำหนดโดยองค์การสหประชาชาติ และมีการฉลองในวันนี้ หลายประเทศในตะวันออกกลางแสดงการตอบรับในประเด็นเสรีภาพสื่อเป็นอย่างดี **คูเวตได้รับเป็นประเทศที่มีเสรีภาพสื่อสูงสุดในโลกอาหรับ** ทั้งนี้จากการสำรวจของสื่ออิสระใน 195 ประเทศและเขตแคว้น โดยให้คะแนนจาก 100 เต็ม สำหรับประเทศที่รัฐคุมสื่อ 100 เปอร์เซนต์ และ 0 คะแนน แปลว่าสื่อมีเสรีภาพเต็มที่ สำหรับประเทศในตะวันออกกลาง คูเวตได้ 54 คะแนน เลบานอนได้ 55 คะแนน อียิปต์ได้ 59 คะแนน รายงานระบุว่า มี 15 ประเทศในตะวันออกกลางและแอฟริกา หรือประมาณ 76% ของประชากรในภูมิภาค ถูกพิจารณาว่าสื่อไม่มีเสรีภาพ (คูเวต ไทมส์ 010508) **ยูเออี อ้างว่าเป็นประเทศชั้นนำในภูมิภาคในด้านเสรีภาพสื่อและในเรื่องสิทธิมนุษยชน** โดย ยูเออี ได้ออกพระราชกฤษฎีกาให้ ผู้สื่อข่าวไม่ต้องถูกจำคุกอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่การทำงานของตน ขณะที่ประเด็นปัญหาในเรื่องการเป็นเจ้าของ และการได้รับอนุญาตการตีพิมพ์จากรัฐบาล ยังคงแขวนอยู่ในฐานะเป็นประเด็นปัญหาหนึ่งที่ขัดกับเสรีภาพของสื่อ นักหนังสือพิมพ์ในยูเออี ก็ชี้ว่ากำลังมีการแสวงเสรีภาพของสื่ออยู่ในประเทศนี้ (กัลฟ์ นิวส์ 030508) **วันเสรีภาพสื่อโลก กษัตริย์อับดุลลาห์แห่งจอร์แดน ได้ทรงส่งจดหมายถึงนายกรัฐมนตรี นาเดอร์ อาฮาบี** เรียกร้องให้ทางการที่กำกับดูแลสื่อ ช่วยขจัดอุปสรรคทั้งหลายที่สื่อสารมวลชนจอร์แดนกำลังเผชิญอยู่ออกไปเสียให้หมด นักวิเคราะห์คาดหมายว่า รัฐบาลจะรีบใช้มาตรการเร่งด่วนดำเนินการตามพระราชโองการที่ระบุในจดหมายทันที (จอร์แดน ไทมส์ 040508) **บาร์เรน ผ่านการรับรองกฎหมายสื่อมวลชนแล้ว** คณะรัฐมนตรีบาร์เรน ได้ผ่านการรับรองร่างกฎหมายประกันเสรีภาพสื่อมวลชน ซึ่งจะรับรองเสรีภาพในการแสดงทัศนะและวิพากษ์วิจารณ์ กฎหมายยังระบุเป็นโมฆะ ในเรื่องกำหนดการจำขังนักหนังสือพิมพ์ และการคุมตัวนักหนังสือพิมพ์ของตำรวจอีกด้วย (เอเอ็มอี อินโฟ 050508) **ยูเออีลงทุนสร้างอาคารสำนักงานใหญ่ให้แก่สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่ง ยูเออี** ข่าวกล่าวว่า ผู้นำของคูโบ ได้สั่งการให้ก่อสร้างอาคารสำนักงานใหม่ให้แก่ สมาคมนักหนังสือพิมพ์ยูเออี ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมความสามารถของนักหนังสือพิมพ์ “ปฏิบัติการกิจของตนโดยไม่อุปสรรคใดๆ” อาคารสำนักงานใหม่นี้ จะประกอบด้วย ห้องประชุมใหญ่ ห้องสมุด ศูนย์คอมพิวเตอร์ ศูนย์อบรมนักหนังสือพิมพ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกทางสังคมต่างๆ (กัลฟ์ นิวส์ 280508)

ภาคผนวก 1

รายชื่อคณะผู้ดำเนินงานโครงการตะวันออกกลางศึกษา (MEMP)

(โดยการสนับสนุนของ สกว.)

1. **นายอนุช อภาภิรม** ตำแหน่งหัวหน้าโครงการฯ จบปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นนักคิดนักเขียนและนักวิจัยอิสระ เคยทำงานเป็นหัวหน้าฝ่ายวิชาการ บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด และเคยดำรงตำแหน่งกรรมการผู้จัดการ บริษัทสำนักพิมพ์สวัสดิ์ และตำแหน่งรองกรรมการผู้จัดการอาวุโสด้านตำราเรียน บริษัทสำนักพิมพ์ต้นอ้อแกรมมี จำกัด เคยเป็นที่ปรึกษาประธานสภาผู้แทนราษฎร สมัยของนายมารุต บุญนา และได้เป็นประธานคณะอนุกรรมการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งสถาบันพระปกเกล้า และเป็นรองประธานฝ่ายโครงการมูลนิธิโลกสีเขียว ปัจจุบันยังดำรงตำแหน่งเป็นประธานมูลนิธิศูนย์สื่อเพื่อการพัฒนา
2. **นางวิสมัย อภาภิรม** ตำแหน่งบรรณาธิการประจำโครงการฯ จบปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีประสบการณ์ในวิชาชีพสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ กว่าสี่สิบปี โดยทำงานประจำกองบรรณาธิการนิตยสารและหนังสือพิมพ์รายวันหลายฉบับ ก่อนที่จะมาทำงานเป็นบรรณาธิการสังเคราะห์รายงานจากสนาม ในโครงการแสวงหารูปแบบการพัฒนาระดับท้องถิ่นของรัฐ นอกจากนั้นยังเคยเป็นบรรณาธิการวารสารประมวลข้อมูลข่าว “สารสนเทศ” และบรรณาธิการโครงการสื่อสิ่งพิมพ์ด้านสิ่งแวดล้อม มูลนิธิโลกสีเขียว ปัจจุบันเป็นนักเขียน บรรณาธิการและนักแปลอิสระ
3. **ผศ. ดร. ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด** ตำแหน่งนักวิจัยประจำโครงการ จบการศึกษาดุษฎีบัณฑิต (นโยบายสาธารณะ) มหาวิทยาลัยจอร์จ เมสัน สหรัฐอเมริกา เป็นอาจารย์ประจำภาควิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นหัวหน้าโครงการวิจัยหลายชิ้นนับตั้งแต่ปี 2527 ถึงปัจจุบัน ได้รับรางวัลเกียรติคุณรางวัลชมเชยวิทยานิพนธ์สาขารัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ สภาวิจัยแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2547 รวมทั้งเคยมีผลงานบทความ และตำราที่ได้รับการตีพิมพ์ หลายชิ้น ปัจจุบัน นอกจากเป็นอาจารย์ประจำแล้ว ยังดำรงตำแหน่งอนุกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติด้านการปราบปรามอาชญากรรมเฉพาะทาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และเป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการพัฒนาบุคลากร กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม (ปี 2549-2552)
5. **นายสุรัตน์ โชคประจักษ์ชัด** นักเขียนรับเชิญ จบปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ จาก Strayer University, U.S.A เคยทำงานเป็นนักวิชาการเกษตร ประจำชมรมถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก 2

แนะนำโครงการตะวันออกกลางศึกษา

เนื่องจากได้พิจารณาเห็นว่า ในระยะใกล้ นี้ ภูมิภาคตะวันออกกลางได้แสดงบทบาทที่ทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะภายหลังจากเกิดภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจในเอเชีย เริ่มเมื่อปี ค.ศ. 1997 ตามมาด้วยเหตุการณ์วินาศภัยอาคารเวิลด์เทรดในสหรัฐ ปี ค.ศ. 2001 อันนำไปสู่การประกาศสงครามต่อต้านการก่อการร้าย และการบุกโจมตีอิรักของสหรัฐและพันธมิตร รวมทั้งการประกาศทำสงครามอันศักดิ์สิทธิ์ของโลกมุสลิม ซึ่งได้ก่อให้เกิดความตึงเครียดขึ้นในภูมิภาคส่วนนี้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น การติดตามความเคลื่อนไหวและการรู้จักภูมิภาคตะวันออกกลางในปัจจุบัน จึงมีความสำคัญมากขึ้น

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้เล็งเห็นความสำคัญนี้ จึงได้ร่วมมือและให้การสนับสนุนแก่โครงการตะวันออกกลางศึกษา (Middle East Monitoring Project- MEMP) จัดทำโครงการตะวันออกกลางศึกษาขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์คือ

- เพื่อศึกษารวบรวมข้อมูลความรู้พื้นฐานที่สำคัญของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคตะวันออกกลาง
- เพื่อติดตามความเคลื่อนไหวทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และด้านพลังงาน ของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคตะวันออกกลาง
- เพื่อศึกษา เรียนรู้ และเผยแพร่แลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้และการเคลื่อนไหวที่สำคัญของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคตะวันออกกลาง ระหว่างกลุ่มบุคคลและองค์กรเป้าหมายของโครงการ ตลอดจนบุคคลที่สนใจทั่วไป

โครงการ MEMP ในระยะเริ่มต้น (Pilot Phase) กำหนดเวลา 3 เดือน (เม.ย. – มิ.ย. 2549) จัดทำรายงานประจำเดือน 2 ฉบับ คือ 1) ตะวันออกกลางในบริบทโลก (นำเสนอ 24 พ.ค. 2549) และ 2) ตะวันออกกลางในท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง (กำหนดนำเสนอ กรกฎาคม 2549)

โครงการเต็มรูปแบบของ MEMP กำหนดเริ่มต้นในเดือน ก.ค. 2549 จะมีรายงานสังเคราะห์ข่าวความเคลื่อนไหวด้านต่างๆ ในภูมิภาคตะวันออกกลางทุกเดือน และรายงานสำเร็จรูปจำนวนหนึ่งออกมาเป็นระยะๆ โดยมีผลที่คาดหวังว่าจะออกมาภายใน 2 ปี คือ

- ได้องค์ความรู้ และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประเทศต่างๆ ในภูมิภาคตะวันออกกลางที่ครบถ้วนและทันสมัย
- สารธารณชน และกลุ่มบุคคล/ องค์กรหน่วยงานเป้าหมาย มีความรับรู้เกี่ยวกับความเป็นไปของประเทศในภูมิภาคตะวันออกกลางมากขึ้น ก่อให้เกิดการตระหนักรู้ยิ่งขึ้น ถึงความสำคัญของภูมิภาคนี้ต่อโลกปัจจุบัน
- องค์กร / หน่วยงานภาครัฐและเอกชนต่างๆ สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน ในการกำหนดนโยบายสาธารณะ หรือความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ทั้งนี้ กลุ่มเป้าหมายที่คาดว่าจะนำไปใช้ประโยชน์ได้ คือ ผู้นำและผู้บริหารทั้งภาครัฐ ธุรกิจเอกชนและองค์กรประชาชน ผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับสื่อสารมวลชน และครู อาจารย์ นักเรียน นักศึกษา และสาธารณชนที่สนใจทั่วไป
